فهرست حمزه افندینك بیع وشرا رساله‌سی شرحی

فهرست حمزه افندینك بیع وشرا رساله‌سی شرحی

حمزه افندینك بیع و شرا
رساله‌سنك شرحی

بسم الله الرحمن الرحیم

الله تعالایه حمد وثناء بی غایه و رسولنه وآل و اصحابنه صلاة و سلام بی نهایه دن صکره (معلوم اوله که الم و صاتمه حقنده حمزه افندی علیه رحمة الهادینك رساله‌سی غایت مقبول اولوب لکن بعض یرلرك هرکس اکلیه‌مدیکیچون بو عبد فقیر مفتی اسمعیل بن عثمان بن ابو بکر بن یوسف نیازی اول یرلری بیان ایتمك ایچون جد و سعی ایدوب دیرکه مرحوم رساله‌سنی قرآنه موافق وسائر کتب و رسائله مطابق اولسون دیو اولنده بسمله‌یی و حمدی و صلاتی کتوردی (بسم الله) بن شو رساله‌یه حق تعالانك اسم شریفیله باشلرین (الرحمن) او یله تکریکه دنیاده جمله یه رحمت ایدیجی (الرحیم) او یله باریکه آخرتده اهل جنته نعمت ویریجی (الحمد لله) هر بر حمد جمله کمال صفتلر یله متصف و نقصان صفتلردن منزه اولان حق تعالی یه مخصوصدر (الذی) او یله تکریکه (بین) بلدیردی (الحلال) جمله حلال اولان شیلری (والحرام) دخی جمله حراملری (وجعل التعلیم والتعلم کمال الانام) دخی اوکردوب واوکرنمکی انس وجن وملکك کمال وشرفیدن قیلدی (والصلوة والسلام علی من اوتی حکما وحلما) دخی صلاة وسلام کندوییه حکم وحلم صفتی ویریلان (وفی الکلام المجید امر بدعاء رب

زدنی علما) دخی قرأن کریمده یارب بنده علمی زیاده ایله دیو دعا ایتمکله امر اولنان رسول اوزرینه اولسون (وعلی آله واصحابه الذین سلکوا مسلکه فی تبلیغ الاحکام) دخی احکام شرعیه‌یی امتلرینه خبر ویرمه‌ده رسول علیه السلامك کتدیکی یوله کیدن وآل اصحابی اوزرینه اولسون (وعلی من اقتفی اثرهم من التابعین الی یوم الدین) دخی یوم قیامته دکن آل واصحابه اویانلرك اوزرینه اولسون (ایمدی هر انسانه) کرك مؤمن کرك کافر دخی جن ملکده انسان کبیدر (علم حالنی) یعنی اهل سنت وجماعت اعتقاداتنی ونماز واوروج مسئله‌لرینی وغنی اولدقده زکوة وقربان وحج مسئله‌لرینی اکر صنعت اهل ایسه اهل صنعته لازم اولان مسئله‌لری وتجاره لازم اولان مسئله‌لری والحاصل اولدیغی حالك علمنی (بیلمك ومقتضاسنجه) یعنی بیلدیکیله (عمل ایتمك فرضدر) زیرا علمسز عمل وعملسز علم صاحبی برقنادلی قوشه بکزر (ودخی اعتقادات بابنده) یعنی اهل سنت مذهبنی بیان حقنده (ترکی لسان اوزره) یعنی ترکیجه (نیجه رساله تألیف وجمع (اولنمشدر وخصوصا) اول رساله‌لر ایچنده (وبرکوی محمد افندینك رحمة الله تعالی علیه) حق تعالینك رحمتی انك اوزرینه اولسون (جمیع ایتدیکی) ومعتبر کتابلردن چیقاروب یازدیغی (رساله‌که اعتقادات وعباداتی) یعنی اهل سنتك اعتقاد ایتدیکی وعمل ایتدیکی مسئله‌لری (جامع) وانده موجود اولوب (عوام) که عربیات بیلمینلردر (وخواص) عربیات بیلنلردر (انکله منتفع اولوب) وعمل ایدوب (فائدلنمشلردر ولکن معاملات بابنده یعنی بیع وشرا) که القده وصاتمقده (وسائر خصوصده) یعنی اقچه بوزمق واودنج ویرمك ومال دکشمك کبیلرده (ربادن) وفائضدن (وسائر فساداتدن) وبطلاندن (خلاص اولمق وقورتلمق (ایچون ترکی لسان اوزره) یعنی ترکیجه بر رساله (مشهور ومتداول) یعنی اللردن دوشمز بر رساله (اولمدیسه بونك ایله بیله که بو) یعنی بو یله بر ترکیجه رساله دخی (زیاده مهم والزم لوازم اولاندندر زیرا بر کیمسه تجارت اوزره اولسه) یعنی لازم اولدقجه شی آلسه وصاتسه (مسائل شرعیه‌یی) یعنی آلوب صاتمه‌نك مسئله‌لرینی) بیلمسه اول کیمسه البتده ربایه غرق اولور) طلار (تتکیم حضرت علی کرم الله وجهه) یعنی حق تعالی آنك ذاتنی مکرم ایلسون (دن منقولدر) یعنی ایشیدلمشدرکه

(من التجر قبل ان يتفقه فقد ارتطم ثم ارتطم ثم ارتطم فى الربوا) يعنى غرق فيه) يعنى بر كيمسه آلش ويرش علمنى اوكرنمدن آلش ويرش ايتسه تحقيق ربايه طدلار ربايه طلار ديو بيوردى پيغمبريمز عليه السلام ربا يتمش اوچ درلودر كناه جهتندن زياده آز اولانى والده سنه زنا ايتمش كبيدر ديو بيوردى (ايمدى فقير حقير) يعنى حق تعالينك رحمتنه محتاج وذليل (پر) فرسيجه طلو وچوق معناسنه در (تقصير) يعنى عبادات وطاعتده قصورى چوق (عزيمت) وقصد (ايتمكه معاملات بابنده) يعنى آلم وصاتمه حقنده (لسان تركى اوزره) يعنى تركيجه (بر رساله جمع وتأليف (ايتمكه آنكله عوام ناس منتفع اولوب) يعنى علم عربى بيلميلر فائده لنوب (بوفقير دخى دين مبينى احيايه سعى ايدنلر مسلكنه سلوك ايدنلره مناسب اولمق ايله) يعنى دين اسلامك وشريعت احمديه نك قيامته دكن باقى قالماسنه جالشان علماء مؤلفينه بكزمك سببيله (يوم حشرده انلر ايله حشر اولمغه برامنيه) يعنى جمع اوله جغمز جمعيت كبراده علماء عاملين ايله وفضلاء كاملين عرش اعلى كولكه لرنده جمع اولمغه برسبب ومراد اوله ويوم (حشرى واحواللرينى فكر ايدنلره) يعنى قيامت كوننى وحاللرينى وعذابلرينى دوشونانلره لازم اولان بودركه جميع امورلرينى يعنى جمله ايشلرينى كرك (طاعتده) يعنى اعتقادده (و) كرك (عبادتده و) كرك (معاملاتده) يعنى آلشده وويرشده (شرع وشريفه اويدوره لر) كه ايشلرنده ميمنت ومالارنده بركت اوله (العصمة الله تعالى) يعنى يارب سن بنم دليمى خطادن حفظ ايله حفظ ايتمك سكا مخصوصدر (وبه التوفيق) يعنى يارب سن بكا شو رساله يى تأليف ايتمكه قدرت وير زيرا قدرت ويروب سويلةدن وكزدين انجق سن سين (ايمدى بورساله برمقدمه واوچ باب وبرخاتمه اوزره ترتيب اولنمشدر) ايمدى (مقدمه سفر) يعنى اوچ كونلك يازياده يوله كيدوب كلمنك (احوالى ويقين) چارشويه و (پازاره كيدوب كلمنك احوالى بيانندەدر) اوچ بابدن (باب اول) يعنى اولكى باب (بيع وشراده آلشده ويرشده) فساداتدن) وبطلاتدن) (وكراهتدن صاقنمق بيانندەدر (باب ثانى) يعنى ايكنجى باب (ربادن صاقنمق بيانندەدر (باب ثالث) يعنى اوچنجى باب (زراعتده) يعنى اورطاق آكين اكه ده فساددن صاقنمق بيانندەدر) يعنى كلجك اوچ بابده شو اوچ شيئى بيلديرور (خاتمه

كسب خبيث) يعنى قزانمسى كوتو (اولانلرك بيانندەدر) مرحوم مقصودى اجمالا بيلديردى شمدى بر تفصيله باشلدى

مقدمه

(سفر) يعنى آخر ولايته كيتمك (مبارك) وخيرلى (نسنه در خصوصا كه اول سفر (طلب علم) يعنى اولديغى يرده اوقودر كيمسه اولمادقده علم اوكرنمك (ايچون اوله) زيرا پيغمبريمز عليه السلام سزلر علمى طلب ايدك علم ايله اراكزده آتشدن دكز اولنورسه ده ديو بيوردى (وياخود دينى حفظ) يعنى اولديغى يرده آشكاره كناهلر ايشلنوب منعنه قادر اولمادقده كناهده واقع اولمامق (ايچون اوله) بوكلردن بر كيمسه بلده سنده آشكاره فساد ايشلنمكه باشلندقده وقتك حاكمنه دفع ايلسون ديو خبر كوندردكده حاكم دفع ايده مم ديو جواب ويريجك اول كيمسه آخر ولايته كوچوب اول دفع اولدقده ينه وطننه كلدى احبابلرى نيچون كوچدن منعنه قادر دكلدك ديدكلرنده اول كيمسه جوابده روز جزاده حق تعالى نيچون نهى ايتمدك ديو سؤال ايتدكده يارب قادر دكلديم ديدكيمده يا اول وقت منعنه قادر دكلدك كندى نفسنه ده قادر دكلميدك نيچون رحلت ايتمدك ديو سؤال ايتدكده بجيل اوكومه باقوب قالميه م ديو كوچدم ديدى ايمدى منعنه قادر اولمادقده اكراهاً ارالرنده طورمق فتوايه اليويرر لكن تقوايه الويرمز (نتكيم حديث شريفده كلمشدر) يعنى رسول عليه السلامدن ايشيدلمشدر (من فر بدينه من ارض الى ارض وان كان شبرا استوجب له الجنة وكان رفيق ابراهيم عليه السلام ورفيق محمد عليه السلام يعنى بر كيمسه دينى صاقلمق ايچون) وفسقه وفجزه يوزينه بقمامق ايچون (بر ولايتدن بر آخر ولايته كتسه نقدر يقينده اولور ايسه آنك ايچون جنت واجب) مرتبه سنه (اولور ودخى حضرت ابراهيم عليه السلام وحضرت محمد عليه الصلوة والسلامك يولداشى) يعنى جنتده قومشوسى (اوله) زيرا انلر دينلريچون وطنلرينى ترك ايدوب ديار آخرده وطن طوتمشلردر (و) دخى (تجارت) يعنى مال المق يا مال صاتمق (ايچون وآخر ديارلرده خدمت ايتمك ايچون سفر دخى نيت خالصه) يعنى خالص خير

نیت (ایله ثوابدن خالی اولمز زیرا احسن) یعنی کوزل (نیت ایله دنیا
عملی) یعنی دنیا ایشی (آخرت عملی) وایش (اولور) مثلا چفت
سورمکله اوزر یمه بسمله سی لازم اولانلری بسلیه لم آجلری طویوره لم
دیسه هر آدمنه نیجه ثوابلر ویریلور سائرلرین بوکا قیاس ایله
(ویرامز) کتو (نیت ایله آخرت عملی دنیا عملی اولور) مثلا برکیمسه
بنی مدح ایتسونلر دیو اذان اقویوب اقامت وامامت ایلسه یاخود ناسه
اکرام ایلسه دنیاده ناسك مدحنه نائل اولورسه ده آخرتده هیچ برفائده
النه‌چمز بلکه عذابه مستحق اولور سائر عبادتلری دخی بوکا قیاس
ایله (ایمدی) حال وشان بویله اولیجق (تجارت نیتیله سفره) یعنی
یوله وآخر ولایته کیدن کیشی آخر ولایته (ایلتوب و) اندن (کتور
دیکی) شیلردن مسلمانلر فائده لنسونلر) وبن دخی بسمله سی اوزریمه
لازم اولانلری بسلیه یم وفقرالری سوندیره یم (دیو قصد ایلیه) یوب
وکیوب وذوق وصفا ایتمکی قصد ایلمه زیرا احمقلقدر (ودخی کسب
ایله مأمور اولدیغی جهتدن الله تعالینك امرینه انقیاد ایدوب تحصیل
ایتدیکی شیلردن مأمور اولدیغی شیلره صرف ایتمکه) یعنی حق تعالی
هرکیشی یه چالشوب کندی واوزرینه باقسی لازم اولانلری بسلمه‌کی
فرض ایلدیکیچون وکسب تجارت ایتمکله حق تعالانك امرینی یرینه
کتورمکه (نیت ایده وسفره) یعنی یوله (چیقمق مراد ایتدکده اثنین)
یعنی پازار ایرتسی کونی (ویاخود خمیس) یعنی پنجشنبه (کونی چقمق
مناسبدر) زیرا اعمال دفترلری رسول الله علیه السلامه کوستردیکی
مبارك کونلردر آنك ایچون پیغمبریمز علیه السلام اول کونلرده صائم
اولمغی سورم دیو بیوردی (ودخی آیك آخرندن اوچ کون قالدقده یوله
چقمامق کرکدر) زیرا اول کونلرده اکثریا هوا تبدیل اولوب فرتنه‌لر
ظهور ایدر (ودخی کونك اولنده چیقه اویله‌دن وایکندیدن صکره
چقمیه) زیرا قوناق یرینه یتشمز یا حیوانی زورلر یا مالنه طمع ایدنلر
کریدن یتشوب ضرر ایدرلر (چقدیغی) یعنی یوله چقاجغی (وقتده
اونده ایکی رکعت نافیله نماز قله) اکر قضایه قالمش نمازی یوق ایسه
اکر وار ایسه بر یا ایکی یا اوچ وقت یازیاده نماز قضا ایده زیرا بورج
وار ایکن نافله قلمق حماقتدر (بودعایی اوقویه بسم الله) یعنی بن حق

تعالینك اسم شریفیله شو یوله کیدرین (آمنت بالله) یعنی بن حق تعالینك
وارلغینه و برلکینه وجمله نقصان صفتلردن پاك وجمله کمال صفتلریله
متصف اولدیغنه قلبم ایله ایناندم ودیلم ایله اقرار ایلدم (واعتصمت بالله)
بن حق تعالینك عصمتنه وحفظ ایتمسنه ایناندم (وتوكلت علی الله) بن الله
تعالینك حفظنه اعتماد ایتدم (ولاحول) کناهدن صاقنمق (ولاقوة)
عبادات ایتمك اولمز (الا بالله العلی العظیم) انجق علی وعظیم اولان حق
تعالینك قولده قدرت خلق ایتمسیله اولور (اللهم) یاالله (انی) تحقیق
بن (اعوذبك) سنك حفظنی ورحمتکه صقنورم (من وعثاء السفر)
واوك فتحیله عینك سکونیله سفرده یول مشقتندن (وکآبة المنظر) کافك
فتحیله وهمزه نك سکونیله اهلك ومالك تلفنی کوروب محزون اولمقدن
(وسوء المنقلب فی الاهل والمال والولد) اهل وعیالمه ومالمه واولادمه
هلاك کلمکدن حدیث شریفده والولد یوقدر (اللهم) یاالله (انت
الصاحب فی السفر) سنك علم وعنایتك یولده ارقداشدن فائده لودر
(والخلیفة فی الاهل والولد) اهل واولادم حقنده سنك حفظ وحمایتك
کافیدر (اللهم اطولنا الارز) یارب یری بزم ایچون دوروب طوپ ایله
یعنی یولی آسان ایله والاطی مکان انبیایه مخصوصدر معجزه دندر غیریلر
ایچون وقوعنی اعتقاد ایتمك خطادر دینلدی بلکه اولیا ایچون واقع
اولان کرامت قطع مسافه یعنی از وقتده ایراق یره وارمقدر (وهون
علینا السفر) یارب یولی بزم اوزریمزه آسان ایله (اللهم زودنی التقوی)
یارب سندن قورقمنی قلبمه القا ایله (فاغفرلی ذنبی) بنم ایچون کناهلریم
باغشله (ووجهنی الخیر اینما توجهت) هرنه مکانه کیدرسم خیرلی
فائده‌لری بکا ویر (ودخی سورهٔ قل ایها الکافرون دن معاوذتینه) یعنی
قل اعوذ برب الناس یه‌دك (اوقویه ودخی اخوانیله وداعلشه) یعنی
دین فرنداشلریله حلاللشه (ومسافر اولان) یعنی یوله کیتمك مراد ایدن
(اوندن چقدقده دیه‌که استودعکم الله الذی لایضیع ودایعه) یعنی بن
سیزی امانتلری حفظ ایدن حق تعالایه اصمارلریم زیرا حق تعالایه
اصمارلنانلری حق تعالی حفظ ایدر حتی برکیمسه یاننده برچوجغله
حضرت عمر رضی الله عنهه کلدکده دیدیکه بوچوجوق تعجایب سکا
بکزر اول کیمسه دیدیکه یاعمر سکا عجایب نقل ایتمکه دکله بوچوجوق

اناسی قرنده ایکن یوله کتمك اقتضا ایتدی یارب بونی سکا امانت ایدر
اصمارلرم دیدم کتدم کلدم اناسی بونی طوغرمه‌دن فوت اولوب دفن
اولنمش بنده قبرینی زیارت ایچون واردقده قبرندن برصدا ایشتدم وقبرنی
آچدم باقدمکه اناسی چوریمش همان بر ممه قالمش بودخی او ممه‌یی اغزینه
المش امر بونی الدم چقاردم دیدمکه یارب ولدمی بکا انعام ایتدك
والده سنیده دیرلت انعام ایله اول وقت غائبدن برندا ایشدمکه اکر
والده سنی دخی امانت ایدیدك سکا انعام اولنور ایدی دیدی حق تعالی
جمله اهل ایمانه اولادلرینی انعام ایلیه عالم وعملیله عامل ایلیه (اوتراق
اولان مسافره) یعنی یوله کتمك کیده نه (دیه استودع الله دینك واماتك
وسواتم عملك) بن سلك دینکی وامانتکی وبو ایشکك صوکنی حق
تعالایه اصمارلرم (وزودك الله التقوی) حق تعالی سکا تقوایی ویرسین
(ووجهك) الله تعالی (للخیر اینما توجهت) دخی هرنه مکانه کیدر
ایسك حق تعالی سکا خیرلری قارشو کتورسین (ودخی آزدن
وچوقدن برشی صدقه ایده) پیغمبریمز علیه الصلاة والسلام صدقهٔ
مقبوله بلایی دفع ایدر لوح محفوظه یاز یلان عمری زیاده ایدر دیو بیوردی
(ودخی حیوانه بنمکه شروع ایتدکده) یعنی حیوانه یا کمی یه یا عربه یه
بنر ایکن (بسم الله دیه) خیر ایشه بسمله ایله بشلمق لازمدر (اوزرینه
بندکده الحمدلله دیه) زیرا بنمك نعمتدر هر نعمته شکر لازمدر
(واندنصکره بونی اوقویه سبحان الذی) یعنی شول حق تعالایه جمله
نقصان صفتلردن تنزیه ایدرمکه (سخرلنا هذا) شونی بزم امریمزه مطیع
قیلدی (وماکناله مقرنین) بز بوکا طاقت کتوریجی اولمادق ایدی
(وانا الی ربنا لمنقلبون) بز تحقیق ربمزك رضاسی اولان یره کیدیجیز
(زیرا بر) یوله کیدن یابر ایشه باشلیان (کیمسه بسم الله) یعنی بسمله‌یی
(اونوتسه شیطان اکا اولاشورتغنی ایله) یعنی ترکی شعر سویله (دیو وسوسه ایدر
اکرتغنی ایتدیره‌مز ایسه کذب وهزیان) یعنی یلان وفاحش سوزلر سویلتمك
(ایله وسوسه ایدر) والحاصل بسمله‌سز ایشه قاریشر حتی بسمله‌سز اولان جماعه
قاریشر ولدی شیطانی اولورر بم شرندن خلاص ایلیه (یول اوزره کیدر ایکن
تسبیح وتهلیلی) یعنی سبحان الله والحمد لله ولا اله الا الله والله اکبر ولا حول
ولا قوة الا بالله العلی العظیم (چوق ایدوب یوکسك طاغلره چقدقده

وعجایب وغرائبه مطلع اولدقجه) یعنی اومولمیان یرلردن بیوك صولر
وافلاکه چقمش بالبان اغاجلر وطاغلر کوردکجه الله تعالینك عظمتنی
وقدرتنی) یعنی صفات ذاتیه‌سی جهتندن بیوکلکنی وقدرت تامه صاحبی
اولدیغنی (تفکر ایدوب کندی حالنه دوشنه) یعنی بویله اولان تکری‌یه
بنم کبی عبد ضعیفك عاصی اولمسی وامرینه مخالفت ایتمسی عین حماقت
ونکبتلکدر دیوب ایتدکارینه پشمان اوله (بونی اوقویه ربنا ماخلقت
هذا باطلا) ای ربمز سن بونلری عبث خلق ایتمدك البته بونلری یراتمده
نیجه حکمتلر وفائده‌لر واردر (سبحانك وقنا عذاب النار) سنی نقصان
صفتلردن تنزیه ایدرمکه بزی عذاب ناردن حفظ ایله (وآبدستنده
ونمازنده وفرائضنده وسنتنده قصور ایتمیه) یعنی بش وقتك فرضلرینی
وسنتلرینی وقتنده قله لکن صباح نمازینك سنتندن غیری سنتلری
کیدر ایکن ترك ایتمکه رخصت واردر اما قوناق یرنده سنتلری تماما
قلمق کرکدر واکر کیده‌جکی یر اون سکز ساعت مقداری اولور ایسه
درت رکعت اولان فرضلری ایکیشر قیله تمام قلر ایسه آثم اولور امام
اولسه نمازی تمام قلنلرك نمازلری فاسد اولور واردیغی یرده اون بش
کون یازیاده طورمغه نیت ایدر ایسه ینه تمام قله سفرده قضایه قلانلری
اونده قضا ایتدکده ایکیشر قضا ایده یرنده قضایه قلانلری سفرده قضا
ایتدکده دردر قضا ایده ویول مشقتی ایچون قضایه براقغه اصلا رخصت
یوقدر (زیرا دنیا ایچون کشی دیننه وعباداتنه نقصان کتورمك بیوك
خطادر) حق تعالی دنیاسی ایچون آخرتنی ترك ایدنلرك یری جهنمدر
بیوردی (الله سبحانه وتعالی) یعنی نقصان صفتلردن منزه اولان حق تعالی
(خطالردن) وعذابلردن جمله‌یی (حفظ ایلیه) امین یامجیب الداعین
(وصلحادن اولان) یعنی تکریدن قورقان (کیمسه‌لر ایله یولداش اوله)
زیرا ایونك ایلکی آخره سرایت ایدر یکرنیتکم کتونك کتولکی سرایت
ایتدیکی کبی ✲ براوصلونك یانه بغلنسه کورسه آنك حوینی کوره‌کوره‌قپار
(وایچلرندن عاقل ودیندار وتکریدن قورقوجی برکیمسه‌یی امیرنصب ایدوب
یعنی باش دیکوب (آنك سوزك طوتالر) یعنی شرعه اویغون اولان
یرده سوزلرین دکلیه‌لر دکلیان وعدنه خلف ایدر وحقه‌ده عاصی اولور
(ودخی طواره) کرك عربه سنه (طاقتندن زیاده یوك یوکلتمیه‌لر)

وحدلرندن زياده يوكلتميه‌لر زيرا انصاف ومرحمت دينك ياريسيدر دينلدى وحيوان حقنـدن وكافر حقنده عذاب اولنمدن غيرى برطريقله قورتلمق ممكن دكلدر دينلدى (يمنده) وعلفنـده (وصوينده) ويرنده وتمـارنده (زياده اهتمام) ودقت (ايدوب) اصلا (قصور (ونقصـان (ايتميه‌لر) زيرا مالنى هلاكدن وضايع اولمدن حفظ ايتمك صاحبى اوزرينه لازمدر كدايسى وكابى اولورسـه‌ده وصوجى اولمدقجه دوكمه‌دن (و) صوجى اولدقده (باشنه اورمه‌دن) ودورتمكدن ويرتمقدن وقولاغين بورمقدن (صاقنه‌لر زيرا حيوانك حقى كافر حقندن كوجدر) زيرا كافر ايله دنياده حلاشمق واوزلشمق ممكندر اما حيوان ايله اصلا ممكن دكلدر (زياده صاقنمق لازمدر) زيرا حيوانه بركره اذيت ايلسـه اندن صكره اولنجه اكرام ايلسـه ينه حقنـده قورتلمق ممكن اولمز زيرا پيغمبريمز عليه الصلاة والسلام برقارى بركديه اذيت ايتديكيچون عذاب اولنـدى ديو بيوردى ربم حفظ وخلاص ايليه (قچان برمنزله قونسه‌لر ابتدا طوارينك علفنى وصوينى) كندى (ويره) كيمسه‌يه اعتماد ايتميه زيرا پيغمبريمز عليه الصلاة والسلام احيانا حيوانك علفنى واوزمنى كنـدى كوروب كيمسـه‌يه اصمارلمزدى (ودخى اوتورمقسزين برممكن اولور ايسـه) يعنى آبدست المغى وياتيمم ايتمكه قادر اولوب نافله قلمق جائز اولان وقت ايسـه زيرا طانك يرى آغر دقدنصكره كون بر ياايكى مزراق بويى قدر چقنجه وكون زوالده ايكن وايكندويى قلدقدنصكره كون غروب ايدنجه واخشام نمازنى قلمزدن اول وخطبـه اوقنور ايكن وبيرام نمازلرندن اول وصكره مصـلاده نافله قلمق مكروهدر ايمدى قونديغى وقت بووقتلردن برى اولماز ايسه (ايكى ركعت) نافله (نماز قله) ضعفى ويورغنلغى كيده زيرا حق تعالى‌نك امر ايتديكى مأمورات كليسى كوزلدر دنيوى واخروى نيجـه فائده‌لر واردركه عقـل ايرمز كريه كورن مؤمن اولمـاز (وبونى اوقيه رب انزلنى منزلا مباركا) اى ربم بنى خيرلى مكانه ايندير (وانت خير المنزلين سن ايندير يجيلرك زياده خيرليسى سـين (اعوذ بالله من الاسد) بن تكرى‌يه صيغنورم ارسـلاندن (والاسود) دخى يلاندن (ووالد) دخى بابالرندن (وماولد) دخى انيكلرندن (اعوذ بكلمـات الله التـامات) بن حق تعـالينك اسمـاء حسـناسـنه وصفات علياسـنه صغنورم (من شرما خلق) يراتديغى شـيلرك شرندن

شيطان وسـائر موذيات كبى (وكوجديكى وقت ممكن اولور ايسه ايكى ركعت) نافله (نماز قله) ابدست ايله يره كتمكه باشلدقده (اول مقامك اهلنه سـلام ويروب السـلام علينا وعلى عبـاد الله الصالحين دنيـاده آخرتده محنت ومشقتدن سـلامت بزم وحق تعاليتك صـالح قوللرينـك اوزرينه اولسون (ديه زيرا هر مقـام ومكان ايچون ملائكه‌لردن نيجه اهل واردر اول مقـامى) حق تعالينك امريله (حفظ ايدرلر) حـتى بركيمسه براوه كيرسـه كيمسه اولماسه بومنوال اوزره سلام ويره ومقابره السـلام عليكم يادار قـوم مؤمنين انتم لنا سـلف ونحن لكم خـلف انا ان شاالله بكم لاحقون ديه وبركيمسه‌يه قارشو كلدكده السلام عليكم ديه (واخشامله) يعنى اخشامدن (كوجيه‌لر) زيرا يول ازدرمغله وغيرتى شـيئله ضرر غالبدر بلكه (كيجه ياريسندن صكره كوچه‌لر وكيجـه قراكوسى اولدقده مسـافر بونى اوقويا ارض) اى ير (ربى) بنم ربم (وربك) سـنك ربك (الله) تكريدر بردر (اعوذ بالله) بن حق تعالايه صغنورم (من شرك ومن شرمافيك ومن شرمايدب عليك) سنك ضرركدن وسنك ايچنده واوستكده اولان شيلرك ضررندن بواوچ محلده كاف كسر ايله‌در (ومن شركل اسود) دخى هرسـياه شـيلر شرندن (واسـد وحيـة وعقرب) دخى ارسـلان ويلان وعقرب شرلرندن (ومن شركل ساكن البلد) دخى قصبه‌ده ساكن اولان شـيلرك شرندن (ومن شروالد وماولد) دخى طغوروب وطوغان شيلرك شرندن (ودخى ضرورتسز كنديله بله) سفرده (كلب وچاك) ناقوس (اولميه) زيرا كلب اولان يره ملك كلماز پيغمبريمز عليه الصلاة والسلام براوده اولسـه اول اوه ملك كيرمز بيوردى اهل اشارت بونده اشارت واردركه بركشينك كبردن وحسد دن وسائر كتو حويلردن بركتو حوى اولسـه اول قلبه ملك كيرمز زيرا كتو خوى معناده كلبـدر وقلب اودر ديديلر وحـديث قدسيده حق تعالى برقلبده كوزل اوغلانه محبت ايله ايمانى جمع ايتمم ديو بيوردى مراد يا استحلال اوله ياكمال ايمان اوله (واكر بركويه ويا خود برشهره كيرسـه بونى اوقويه اللهم) يارب (انا) تحقيق بز (نسئلك) سـندن استريز (من خير هذه القرية وخيرما فيها) شو ولايتك وايچنده اولانلرك خيرندن (ونعوذ بك من شرها ومن ما فيها) دخى شو ولايتك وايچنده

لان تغدو فتعلم آية من كتاب الله تعالى خيرلك من ان تصلى مائة ركعة
ولان تغدو وتعلم بابا من العلم عمل به اولم يعمل خير من ان تصلى الف
ركعة يعنى رسول اكرم وحبيب محترم صلى الله تعالى عليه وسلم
اباذر حضرتنه خطاب ايدوب بيورديكه يااباذر سنك صباحه
داخل اولوب كتاب اللهدن) يعنى صباح نمازينى جماعتله قيلوب
وقرأندن (برآيت اوكرنمك سنك ايچون يوز ركعت نافله نماز قلمقدن
خيرليدر ودخى صباحه داخل اولوب علمدن برباب) يعنى برمسئله
اوكرنمك (كرك آنكله عمل اولنسون كرك اولنمسون) يعنى كرك اول
مسئله سكا شمدى لازم اولسون عقائد وابدست ونماز مسئله لرى كبى
وكرك كلجكده لازم اولسون زكوة وحج وارث مسئله لرى كبى (سنك
ايچون بيك ركعت نماز قلمقدن خيرليدر ديدى بوندنصكره) يعنى درسى
اوقودقدنصكره (اهل سوق) يعنى چارشو اهلى (ايسه پازاره)
وچارشويه (كيده ولكن پازاره كيدجك كچرك كيده) چارشودن
(اوينه كلدكده برمقدار) هركسدن (اركن كله زيرا خبرده وارد
اولمشدركه شر البقاع الاسواق وشر اهلها اولهم دخولا وآخرهم
خروجا يعنى) پيغمبريمز عليه السلام حديث شريفنده (مكانلرك
شرلوسى پازاردر واهلنك شرلوسى اول واروب صكره كلندر
بيوردى) زيرا چارشو وپازار يلان يمين وحسد ونزاع يريدر ودخى
پيغمبريمز عليه السلام مكانلرك خيرلوسى مسجدلردر واهلنك خيرلوسى
اول كيروب صكره چقاندر بيوردى زيرا مسجدلر ملكلر مكانى وتكرى يه
عبادت اولنان يرلردر آنك ايچون انلره بيوت الله دينلور (ودخى
پازارك شرندن وفتنه سندن تعوذ ايدوب) يعنى تكرى يه صغنوب پازار
يرينه (كيرديكى وقتده بودعائى اوقويه اللهم انى اعوذبك) يارب بن
سكا صغنورم (من شر هذا السوق) شوچارشونك شرندن (ومن الفكر)
دخى كفردن (والسوء) دخى سائر كتو ومردار شيلردن (وپازارده
اوتوردقجه تهليل وتمجيد ايدوب) يعنى لا اله الا الله محمد رسول الله ديوب
وتكرى تعالانك عظمت شانه دلالت ايدن كلماتلركه سبحان الله والحمد لله
ولا اله الا الله الله اكبر ولا حول ولا قوة الا بالله العلى العظيم كبيلرله
مشغول اولوب (چوق استغفار ايده) باخصوص سيد الاستغفارى

اوقويه كه بودر ❋ اللهم انت ربى لا اله الا انت خلقتنى وانا عبدك وانا
على عهدك ووعدك ما استطعت اعوذبك من شر ما صنعت ابوء لك بنعمتك
على وابوء بذنبى فاغفرلى فانه لا يغفر الذنوب الا انت ❋ پيغمبريمز عليه السلام
بركيمسه بونى اخشام اوقوسه صباحه دكين اولسه وصباح اوقيوب
اخشامه دكين اولسه جنت اهلندن اولور ديو بيوردى (مالا يعنى)
دنياسنه وآخرتنه فائده سى اولميان (كلاملر واشلر ايله) دخان ايچمك
كبى وكولوب اويناماق ايله مشغول اولمدن وآخرتك احوالرندن (غافل
اولانى) غفلتندن (اوياندرمق ايچون) رياكتورمكسزين (بعض
زمانده آشكاره جه استغفار ايدوب) وتوبه دعالرينى اوقويوب (ذكرالله
تعالى ايده زيرا خبرده وارد اولمشدركه) يعنى پيغمبريمز عليه السلام
بيورمشدركه (پازارده بركيمسه استغفار ايتسه) يعنى آشكاره توبه
دعاسنى اوقوسه (بازارك اهلنك عددى) يعنى صايسى (قدر الله
تعالى جل شانه (يعنى شان وصفاتى عظيم ونقايصدن متعالى ومنزه
اولان خدا (اول كيمسه يه مغفرت ايده) يعنى اولقدر كناهلرينى يرلغايه
زيرا بويله نيت ايله عبادت متعدبه دن اولور (ودخى خبرده وارد
اولمشدركه) يعنى پيغمبريمز عليه السلام بيورمشدركه (بركيمسه پازاره
داخل اولدقده) يعنى بازار يرينه كلدكده (بونى اوقويه) يعنى (لا اله الا الله)
حق تعالادن غيرى اصلا تكرى يوقدر انجق حق تعالى واردر (وحده)
براولدوغى حالده) (لا شريك له) آنك ايچون ذاتنده وصفاتنده شريك واورتاق
يوقدر (له الملك وله الحمد) جمله مخلوقات آنك ملكى وجمله حمدلر ومدحلر وثنالر
وشكرلر اكا مخصوصدر (يحيى) جمله اولنلرى ديرلدير (ويميت)
وجمله جانليلرى اولدورر (وهو حى) اما كندى شانه لايق دريلك
ايله دريدر (لا يموت) اولمك ويوق اولمق ممكن دكلدر (بيده الخير)
جمله خيرلر آنك يد قدرتنده در (وهو على كل شئ قدير) هر بر شيئه
قادر هرشئ خير وشر آنك قدرتنك وتكوينك تعلقيله وار اولمشدر ويوق
اولانلر دخى آنك يوق ايتمسيله يوق اولورلر (آنك) يعنى بودعائى اوقويان
(ايچون بيك حسنه) يعنى بنك ثواب يازيله (ابن عمر وابن سلمة بن عبدالله
ومحمد بن واسع بونلرك غيرى اكابرلر) رضى الله عنهم (بازاره كاه كاه
واررديكيم بوذكرى) بوكلمهٔ توحيدى (ديه لر) انجق كلمرى (فضيلتنه)

يعنى بيك ثوابه (نائل اولمق ايچون) در المه وصاتمه وغيرى نسنه ايچون
دكلدر (واندن) يعنى دعا واذكار ايله مشغول اولدقدن (صكره نمازك
وقتندن اول ابدست آلوب نمازه حاضر اوله‌كه اذانى ايشيتديكى كبى جامعه
واره زيرا افتتاح تكبيرينك) يعنى امام فاتحه‌دن فارغ اولمدن نمازه يتشنلرك
(ثوابنه دنيا ودنياده اولان شيلر مقابل اولماز) يعنى دنياده اولان اوتلرك
و يپراقلرك وسائر شيلرك صاييسندن چوقدر پيغمبريمز عليه السلام كوكلر
ويرلر كاغد اولسه واغاجلر قلم اولسه ودكز مركب وانسان وجن وملكلر
يازيجى اولسه‌لر وقيامته دكين افتتاح تكبيرينك ثوابنى يازسه‌لر بتوره‌مزلر
واون بلوكدن برينى بيله يازه‌مزلر ديو بيوردى (جامعدن دعاوثنا تمام اولدقدن
صكره چيقه) كه دنيا آخرت تحصيلنه مانع اوليه وآخرتنى دنيا فانيه‌يه
تبديل ايدنلردن اوليه يعنى آية الكرسى‌يى اوقيوب اوتوز اوچر كره
سبحان الله والحمدلله والله اكبر ديوب اولا علم نافع وعمل صالح وآخر نفسده
حسن خاتمه استيوب ثانيا آباء واجدادينه واستادينه وسائر اهل ايمان واحتياج
ايچون دعا ايده دعا اتمدن كتميه پيغمبريمز عليه السلام بركيمسه هر بش
وقت نمازك عقبنده آية الكرسى اوقويوب اوتوز اوچ كره سبحان الله
و اوتوز اوچ كره الحمدلله و اوتوز اوچ كره الله اكبر ديوب لا اله الا الله
وحده لا شريك له له الملك وله الحمد وهو على كل شئ قدير ديسه دكزلر
كوپكى قدر كناهى اولسه حق تعالى مغفرت ايدر ديو بيوردى
(عصمنا الله عن الخسران) حق تعالى بزى دنياده وآخرتده هلاك اولمدن
حفظ ايلسون (ورزقنا التوفيق والغفران) وغفرانيله بزى مرزوق ايلسون

باب اول

(بيع وشراده فساددن وكراهتدن صاقنمنك بيانده‌در)

اى قرنداش (بلكل كه رب العالمين ومسبب الاسباب) يعنى جنس عالمى
تربيه و مسبباتى اسبابه ربط ايدوب اسبابى سبب ايديجى (اولان الله
تعالى حضرتلرى جل شانه آخرتى ثواب) يعنى مطيعلره رزق وصفا
ايتمك ايچون (وعقاب) يعنى عاصيلره عذاب اولنمق (ايچون او)
ومكان (قيلدى ودنيايى كسب) يعنى اراده‌يى مراداته صرف ايتمك
(ايچون) ودنيا دار كسب (اوليديغنى بيلوب چالشمق) يعنى مراد
ايتمك (ايچون او) ومكان (قيلدى لكن بيلوب چالشمق يالكز دنيا ايچون

اولمية بلكه) انجق (آخرت ايچون اوله دنيايى اكا) يعنى دنيا مالنى
آخرته (وسيله) واعلى مقامه نائل اولمغه سبب (قيله) مثلا يمك
يدكده وصو ايچدكده واثواب كيدكده و بنا يابدقده بدنم هلاكدن حفظ
اولنسون صحت بدن ايله فرضلرى وسنتلرى كوزلجه ادا ايديم ديه
و يديردكده وسائر وجوه خيره صرف ايتدكده انجق تكرى رضاسى
ايچون ايده غرض دنيا قارشدرميه (دنيا آخرته وسيله) وسبب (اولمسى)
يعنى بو نيات ايله دنيانك آخرته سبب اولمسى (آنكله اولوركه) ابتدادن
(دنيا طلبنده) وقزانمسنده (آداب شرع اوزره حركت ايده) يعنى
حق تعالانك امرى اوزره اشليه حقوق الله مثلا نمازى وزكاتى اورجى
ترك ايده‌رك وحقوق عباد وحيوانى اوزرينه الارق اوليه (زيرا
آداب شرع اوزره حركت) يعنى اراده‌سنى حق تعالانك رضاسى اولان
شيئه صرف (اتمسه حرمتدن وكراهتدن وفساددن) يعنى ايتديكى
ايش حرام ويا مكروه يا فاسد اولمدن (خالى اولماز ايمدى بيلمك كركدركه)
وفرضدركه (بيع وشرا نقود ايله يعنى مال صاتمق وآلمق حالا موجود
اولان كومش والتون مقابله سنده‌ده (اولور وويره‌سيده) يعنى كلجكده
ويريله‌جك اقچه مقابله سنده‌ده (اولور اما اكر اول ويريله‌جك) اقچه
ايچون (زمان معين) وبللو (اولورسه) مثلا آيك اونجى يا يكرمنجى
كونى كبى يا قاسم يا روز حضر كبى ناسك قرق بر يا التمش بر كون
ديدكلريده كوزلدرتك ومعين اولديغيچون (اما) اكر (اجل) واقچه
ويريله‌جك زمان (معلوم) و بللو (اولماسه) بللو اولمامق اوچ كونا
اولوركه (هرنه زمان اقچه النه كچرسه) اولزمان (ويرمك) قوليله
المق وصاتمق كبى (يا حاجى كلسى‌يه) يعنى حاجيلر حاجدن كلديكى وقتده
يا ديار اخردن قزانوب كلدكده (وياخرمنه بيع) يعنى حرمان وقتنده واوراق
وقتنده وازوم وقتنده ويرمك قوليله المق وصاتمق كبى (بو اصل مجهول
ايله بيع) يعنى بو مثللو معين اولميان وقتلره قدر المق وصاتمق (هرنقدر
وار ايسه) جمله‌سى (فاسد اولور) ودخى بوايكى صورت اوزره
اولان اجاره‌لركه كرايه دكان وترلا ويرمك وخدمتكار اولمق دخى
فاسد اولور ودخى عقدك مقتضاسى اولميوب الانه يا صتانه يا صاتلنه
فائده ويره‌جك برشى شرطيله المق صاتمق وكرايه ويرمك وخدمتكار

طوتمق فاسد در مثلا زیدك عمروه حیوانی اوچ و یا بش كون قوشمق
یا بنمك یا صاغمق شرطیله یا اللی یا یوز غروش و یروب التی ای یا بر ییل
قوللنمق شرطیله صاتمسی كبی بومثللو عقود فاسده‌یی دنوشمك واجبدر
تفصیلی یقینده كاور (اما بیع وشرا اجل ذكر اولنمقسزین مطلق اولسه)
یعنی پازار ایدر ایكن نقده‌می و یرسیه‌می سویلشلمسنه (بعده بهاسنی بووقتلردن
برینه تأجیل ایلسه) یعنی بازار اولدقدنصكره ثمنی حاجیلر كلدكده
یا خرمانده و یره‌جك اولسه صتانده راضی اولسه (بیع) مزبور (صحیح
اولور هرنقدر وقتی معلوم) و بللو (اولمز ایسه ده زیرا دینی تأجیل
ایدوب زمان و یرمكده) یعنی فی الحال و یرمسی لازم اولان بورجی
تأخیر ایدوب مهلت و یرمه ده (آزیجق جهالت) یعنی وقتی معین اولمامق
(ضرار و یرمز) ونزاعه مؤدی اولماز زیرا فی الحال آلیوب مرحمت
ایدن اولوقتده ده مرحمت ایدر (ودخی اهل تجارت) الیجی وصاتیجی
(اولان تجارتنده یكرمی یدی آفاتدن) یعنی كناهدن (صاقنه اولكیسی
بودركه تجارتنده حرص) وطمع (اوزره اولمیه‌كه) زیرا اول تجارته
(حرص) و یرمك (نورورعی) یعنی تقوی حق تعالادن قورقدن
حاصل اولان نورورعی (سیوندورر) یوق ایدر اندنصكره تكریدن
قورقاز اولور (زیرا الله تعالانك تقدیر ایتدیكی رزقی (یعنی ازلده
و یردیكنی (حریصك) یعنی حرص ایده‌نك حرصی آرتوره‌مز زیرا
انسان وحرصی عاجزدر (بلكه الله تعالانك امرینه) كشی (اطاعت
اتمكله الله تعالی حضرتی) اول كشیده (نعمتی واحسانی زیاده
(ایدر) زیرا حق تعالی اكرسزلر نعمتلره شكرایدرسه‌كز بن اول نعمتلری
سزده زیاده ایدریم بیوردی (ایمدی تجارتنده) وصنعتنده وجمله
امورلرنده (الله تعالایه توكل ایدوب اصل رزقی وفضلی) یعنی زیاده
تفاكه وتلذذاتی (الله تعالیدن استیه‌لر) حق تعالیدن غیریه اعتماد ایتمیه‌لر
زیرا حق تعالی هركیم بكا توكل ایلسه بن اكا كفایت ایدریم دیو بیوردی
ایدی حرص ایتمامك اولومی چوق آكمغله اولور پیغمبریمز علیه السلام
كشی اولومی چوق آكمغله اوچ درلو دولته ایرر اولكی فی الحال توبه
ایدوب كناهن ترك ایدر ایكنجی دنیا حرصی كوكلندن چیقوب آزه
قناعت ایدر اوچنجی عبادتی زیاده ایدر دیو بیوردی (ایكنجی بودركه

المدیغی) یعنی الاجاغی (نسنه‌یی ذم ایتمیه) یعنی صاحبنك كوزندن
چیقاره‌جق سوز سویلمیه (وصاتدیغی) یعنی صتاجغی (نسنه‌یی مدح ایتمیه
اكر) ذم ایدركن یامدح ایدركن (سویلدیكی شیلر خلاف) یعنی یلان سوزلر
(ایسه كذب ایتمش) یعنی یلان سویله‌مش (اولور) (اكر (اول) یلان
(سوز ایله مشتری) اول مالی (الیجق اولورسه) یعنی الورسه
(مشتریه ظلم ایتمش) وحقنی آلمش وغدر ایتمش (اولور اكر مشتری
اینانمز والمازسه كذب كناهی) یعنی سویلدیكی یلانك كناهی (او زنده
قالور) عذابه لایق فاسق اولور (ودخی) اول مشتری اینانوب آلورسه
صتان یلان ایله مشترینك اقجه‌سنی آلدیغیچون (خرسزلق ایتمش) كبی
(اولور) مشترینك حقنی یوكلنمش اولور (واكر) الوركن وصتاركن
(سویلدیكی سوزلر كرجك اولورسه هزیان ومالا یعنی) وفائده‌سز
چوق سوز (سویلمش اولور هر بر سوز ایچون قیامت كوننده محاسبه)
وسؤال (اولنور) پیغمبریمز علیه السلام سزلر ذكر اللهدن غیری
چوق كلام ایتمیك زیرا ذكر اللهدن غیری چوق كلام قلبك قرارمسنه
سببدر وحق تعالانك رحمتندن زیاده ایراق اولانلر قلبلری قره اولانلردر
دیو بیوردی ایمدی قلبك قرارمسیله مراد حق تعالادن قورقیوب عبادت
وطاعت ایتمیوب ونفسك اكلنه‌جكی شر مكانلرده عمر بچرمكدر (مكر كیم
مشترینك بیلمدیكی صفتلر) مثلا سودی چوق اولمق سودی یاغلی اولمق
آت یوكرك اولمق ویمی چوق یمك كبی كزلی شیلر (اولمش اوله اول
صفتلری مشتریه بیلدرمك ایچون) وبهاسنی و یرسون دیو (سویلرسه)
اول سویلمك (ضرر و یرمز اكر حددن تجاوز ایتمز) یعنی زیاده
سویلمز (ایسه) اكر زیاده سویلر ایسه مثلا درت اوقیه سود و یرركن
بش اوقیه و یرر دیرسه ومالی كبی مال ناسده بولنور ایكن چارشوده
وغیریده بویله مال بولمزسین دیرسه اولكی كبی یلان سویلمش وخرسزلق
ایتمش كبی اولور (اوچنجی بردركه متاعنه رواج و یرمك) یعنی مالنی
صاتمق (ایچون صادقاً وكاذباً اند ایچمیه) یعنی طوغرو یره و یلان یره
یمین ایتمیه (زیرا كاذبا اند ایچرسه) یعنی یلان یره یمین ایدرسه مثلا عیبنی
بیلور ایكن یوقدر دیو یمین ایدرسه (یمین غموس اولور) یعنی اول یمین
سببیله (بالكلیه) هبدن (كناهه طلوب كناه كبائر) كه بیوك كناه

(ایتمش اولور) زیرا غموس طالمق دیمك اولنجه اول یمین صاحبنی
كناهه غرق ایتدیکیچون یمین غموس دینلدی (نعوذ بالله ثم نعوذ بالله)
یعنی او یله كناهدن تكرار تكرار حق تعالایه صغنورز (واكر صادقا)
یعنی طوغرو یه (یمین ایدرسه ادبسزلك ایتمش اولور زیرا الله تعالانك
اسم شریفیله الجق اولان دنیایی قصد ایتمش اولور) زیرا یمیندن
غرض مشتری یی ایناندیروب زیادهیه صاتمقدر (مؤمن اولوب آخرتی
اعتقاد) یعنی آخرتك اولهجغنه ایمان (ایدوب آخرتی دائما كوزدهنه)
وفكر ایدنه طوغرو یره اولسهده یمین ایتمك (لایق دكلدر) اما ناحق
یره سندن شو قدر شی دعوی ایدوب سنك علمك لاحق اولمادیغنه یمین
ایتسك ضرری یوقدر (دردنجی بودركه مسائل شرعیهیی بلوب
واوكرنمدن) آلمه وصاتمه علمنی بیلمدن (بازارده آلم وصاتم ایتمیلر زیرا
بازار موضع غفلتدر) یعنی بازار یری آخرتدن غافل اولهجق یردر
(فقیه ومتقی) یعنی بازارده اولان كشی عالم وزاهد (اولوب نفعنی
وضررنی بیلمك كركدركه آفات سوقدن (یعنی چارشو و بازارده اولان
كناهلردن) قورتوله) اكر آلمه و صاتمه علمنی بیلمزسه هیچ كناهدن خالی
اولمز كورك جاموره ونجاسته باصمهدن خالی اولمدیغی كبی (بشنجی بودركه
صاتدیغی شیئك عیبنی یاحقیقة یاحكما صاقلیه) مثلا كونك كنارنی یایمغله
انجهلكنی كزلیه بلكه (هرنقدر) كزلی وآشكاره مشترینك بلدیكی (عیبی
وارایسه مشتریه بلدیره) زیرا بعض عیب واردركه مشتری كورر ولكن
عیب اولدیغنی بلز آنی مشتریه بلدرمك لازمدر (ودخی بركیمسهنك یانده
برنسنه بیع اولنسه) یعنی بر كیمسه بر كیمسهیه زیدك یانده بر مال صاتسه
(اول كیمسه) كه زید (انك عیبنی بلسه ومشتری بلمسه) زید اول
عیبی براهون طریقله (مشتریه بیلدیره) اكر بلدرمز ایسه معصیتهرضا
معصیت اولور بازار مكانلرك شرلیسی اولمسنه برسبب بواوله (بركیمسه اوچ
یوز درهمه بردوه صاتدی واثلهابن الاسقع دخی) صتار ایكن (یانده
حاضر ایدی مشتری دوهیی آلوب كتدكده اردنجه چاغردی دیدیكه بو)
الدیغك (دوهیی یولك ایچونمی آلورسون مشتریده یولك ایچون الورم دیدی
واثله دیدیكه بونك عیبی واردر زیرا طبانی دلكدر) یعنی ایاغنك التی
یارهدر (مشتری كیرو دوهیی دوندردی صوكنده صتان) ادم (یوز درهمندن

بكدی بایع) یعنی صتان آدم واثلهیه (دیدیكه بیعمی فساده و یردك) یعنی
بازاریمی بوزدك اولوقت (واثله) حضرتلری (دیدیكه) بن رسول الله
صلی الله تعالی علیه وسلمدن مبایعه ایتدم) یعنی معاهده ایدوب قوللشدم
هر برمسلم ایچون نصیح اوزره اولمغه) یعنی هر برمسلمه نفع و یرمكه سعی
ایتمكه (بونی زمانه تاجرلرینه اشلمك) یعنی شمدی الیش و یرش ایدنلره
مالنك عیبنی سویلمك (كوج كاورلكن ایكی نسنه واردر) كه آنی (بیلسهلر
سویلمك (آسان وقولای) اولور ایدی بری بودركه تلبیس) یعنی مالنك
عیبنی كزلمك (ترویجی رزقی) یعنی مالنك بركتنی (زیاده ایتمز بلكه الله
تعالی) اول عیبی كزلیهنك (رزقنك) ومالنك (بركاتنی كیدهرر وكورنمز
یردن هلاك ایدر خرسیز المغه یاخود ظلمه) یعنی ظلمكار اولان پادشاه
و پاشالر واغالر وقاضیلر ناحق یره ظلما (المغه) یاخود آتشه (یانمغله یا) صویه
(غرق اولمغله) یاقورد وقوش یمكله یااولمكله یاضایع اولمغله (ایكنجی
بودركه) مالنك عیبنی كزلین كشی (آخرتی دنیایه صاتمش) دنیا ایچون
آخرتنی ییقمش ودنیایی آلوب آخرتی براقش (اولور) زیرا اول حق
صاحبی آنك نیجه یللق عبادتنك ثوابنی آلوب اول ثوابدن محروم قالور
(عاقل وكامل (اولان فانی اولوب ظلمت ووزری قلان) یعنی چوق كناهلر
قرانلغی التندن كزلنوب عیبی آشكاره اولمیان (دنیایی باقی وابدی) یعنی
یوق اولماسی محال (اولان آخرتك نعمتلری اوزرینه اختیار ایتمز) یعنی
آخرت نعمتنه واصل اولمغله سبب اولان خیرشیلره چالشیر آخرته ضرری
اولان دنیایه چالشمز زیرا دنیایه چالشهنك آخرتی ناقص اولور آخرته
چالشهنك دنیاسی ناقص اولور دینلدی (اللهم احفظنا) یعنی یارب سن
بزی دنیایه چالشمدن حفظ ایله (التنجی بودركه خیانتدن صاقنه) یعنی
صاتدوغی نسنهنك ایچنه بعض آخر (نسنهلر قاتمغله شول كیمسه كبیكه
سوده صوقاتاردی) او یله صتاردی (بركون برسیل كلدی صغرلرینی الدی
كتدی بركوچك عاقله قزی وار ایدی دیدیكه ای بابا سنك سوده قاتدیغك
صولر جمع اولوب اینكلریمزی الدی كتدی) ودخی برحاجی كمیده بتلمك
ایچون كمرینی چوزوب یره قودقده برمایمون كمری قاپوب دیرهكه چیقوب
برخوشجه كمرك اغزینی آچوب التونلری چیقاروب برصاحبنه بردكزه
اتارق بتوردكده حاضر اولانلر تعجب ایدوب اول التونلری نهدن قزاندك

ایدی دیدیلر اول کیمسه سودجی ایدم برابرنده صو قتار صتاردیم صودن
الدیغم یته صویه کتدی سوددن الدیغم بکا کلدی دیدی (ودخی کیلده
وطارتوده وارشونده) یعنی اولچمکله وچکمکله وارشون ایله برشیٔ
صاتدقده (اکسك ایتمك) مقدارده (آزیجقده اولورسه) یعنی زره قدر
اکسك اولسه (خیانتدر) صابی ایله صاتمق دخی بویله‌در) بونك حقنده
وعید شدید) یعنی تمام آلوب اکسك صاتمقده عذاب الیم (واردر که
الله تعالی حضرتلری ویل للمطففین سوره سنده زیاده تخویف ایله) یعنی
زیاده قورقلی (بیوروب) اکسك صاتمق (قیامت کوننده بعث اولنمغی
یعنی درلمکی (انکار ایدن کافرلرك صفتی اولدیغنه اشارت بیور
مشدر) یعنی اکسك صاتمق ایمانسز اولمکه سببدر دیو اشارت
ایتمشدر ربم جمله ایمان اهلنی ایماندن آیرمیه (یدنجی بودرکه زیاده بهالو
صاتوب برکیمسه الدامه‌دن) یعنی الداتمه‌دن (صاقنه) زیرا اون غروش
ایده‌جك حیوانی و اندن ماعدا مال و متاعی اون غروشلغی اون بر
غروشدن زیاده‌یه صاتمق عین فاحشدر جائز دکلدر زیاده صاقنمق
لازمدر (حکایتده وارد اولمشدرکه یونس بن عبد اللهك برقاچ حله‌سی)
یعنی بنشی وار ایدی کیمی درت یوز درهملك وکیمی ایکیوز درهملك)
برکون جامعه کتدکده قرنداشی اوغلنی دکاننده قودی بر اعرابی) یعنی
برکویلی (کلدی) بهاسنی بیلمدیکی ایچون (ایکی یوز درهملك بهاسی
اولان حله‌یی درت یوز درهمه الدی یونس دخی جامعدن چقدقده اول
عربه قارشو راست کلدی (عربده‌کی) حله کندونك ایدوکین بلدی
نیجه الدك دیدی اعرابی دیدی درت یوز درهمه الدم یونس اکا بوایکی
یوز درهمدن زیاده ایتمز کیرو دون صاحبنه ویر دیدی) کندونك
اولدوغین بلدرمدی اول (اعرابی ایتدی بوحله بزم ولایتده بش یوز
درهم ایدر) یوزدرهم کارم اولور (بن بو بهایه راضیم یونس النصح
فی الدین خیر من الدنیا ومافیها) یعنی دین اسلامده غیره خیر مراد ایتمك
دنیادن وایچنده اولانلردن زیاده خیرلیدر (دیوب) اول عربی (دوندردی
دکانه کتوردی ایکی یوز درهمك کیرو عربه رد ایتدی و) اندن صکره
(قرنداشی اوغلونه عتاب ایتدی) یعنی الله تعالادن قورقزمیسین نصح
ومرحمتی ترك ایدرسین دیو تعذیر ایتدی (قرنداشی اوغلو) جبراً ویرمدم

کندی (رضاسیله الدی دیدی) کندوندن تهمتی ازاله‌یه مباشرت ایلدی
اما زمانمز تجارلرینه برکیمسه زیاده کار ایلدی ویرسه ایو بجریر دیو
آنی مالنه اورتاغ ایدرلر بتون مالنی اکا صاتدیررلر اول زمان اهلنك
عکسنه کیدرلر آنك ایچون انلر بوزمانده ظهور ایتسه‌لر بوزمانه اهلی
انلری دلی دیرلر انلر بوزمان اهلنه دلی دیرلر ولکن انلر دلی دکل دلی
بزلرز دینلدی ربم بزلری کاملیندن ایلیه (سکزنجی بودرکه مغبون اولوب
الدانمقدن زیاده صاقنه زیرا مغبون اولان) یعنی کوزینی آچایوب
الدانن (دنیاده خلق قتنده محمود دکلدر) یعنی خلق مدح ایتمزلر بلکه
ذم ایدرلر (وآخرتده کندی ایچون ثوابده یوقدر نیت اولمدیغی ایچون)
بلکه بلا منفعة مالنی اتلاف ایدوب خاسر اولور (زیرا سلف صالحلك)
یعنی اول زمانده ممکن اولدقجه حقوق الله وحقوق عبادی یرینه کتورنلر
(آلوب صاتمقده زیاده بصیرت) و دقت (اوزره اولوب ازیجق شیٔ
فوت ایتمزلر ایدی) یعنی الدنمامغه زیاده سعی ایدرلر ایدی (اما هبه وصدقه
ایتدکلرنده) یعنی برکیمسه‌یه برشی باغشلدقلرنده ویا صدقه ویردکلرنده
(چوق نسنه ویررلر ایدی وصدقه ایتمك الله سبحانه وتعالانك رضاسی
ایچون اولور) یعنی صدقه حلال مالدن تکری رضاسی ایچون فقراره
ویریلان شیئه دینور (زیرا بومثللو صدقه‌یه الله سبحانه وتعالی حضرتی
چوق احسانلر ایدر) یعنی نیتنه ومالنه وویره‌نه و آلنه کوره ثوابی
فاسقك ثوابندن چوقدر پیغمبریمز علیه السلام حراملردن ربا کبی
وشبهه‌لولردن صاقنان کشینك قلدیغی ایکی رکعت نماز صاقنمیانك قلدیغی
بیك رکعت نمازدن خیرلیدر دیو بیوردی ودخی محتاجه وسائر اجنبیدن
فقرایه ویریلان صدقه‌یه اون ثواب وکتورومه ویریلانه یتمش ثواب
وقریبنه ویریلانه یوز ثواب وانایه وبابایه ویریلان نافله صدقه‌یه یدی
یوز ثواب ویریاور اما علمایه وطلبایه ویریلان صدقه‌نك ثوابنك صایسنی
حق تعالادن غیری کیمسه بیلمز دیو بیوردی حق تعالی جمله‌مزی علما
وطلبا کروهندن آیرمیه (اما مغبونك) یعنی الدنانك (الدانمسی بصیرتی)
یعنی کوزلجه دقتی اولمادیغندندر برنفع) یعنی خیر نیتی اولمدیغیچون برثواب
(حاصل اولماز اما الان یاخود صتان فقیر اولسه فقیره (اوجوزجه
ویرسه یاخود فقیرك مالنی (بهالیجه السه) اول قیمتندن (زیاده‌سی صدقه

نیتیله اولوب اول (آلدانمه) ضرر ویرمز بلکه نیت بولندیغیچون
(ثواب حاصل (اولور) زیرا خیر عملك ثوابی نیت ایله اولور نیت اولمادقچه
ثواب اولماز (طقوزنجی بخشدن صاقنه یعنی بایعله مشترینك اوزرلرینه
کیروب) یعنی الانك و صتانك یانه واروب مال (بهاسین بولمش ایکن کندی
ارتوروب المق ایچون دکل بلکه بهالندیروب) آلنه غدر ایتمك ایچون ایده
بودخی حرامدر) بلکه مؤمنه اذیت اوله ایمانسز اولمکه سببدر اماالان
صتانی الدادوب اوجوز المق مراد ایتدکده سن بهاسنه قدر ارتیرر ایسك
بوایکیسنده ده مرحمتدر کوزلدر اما صتانه مرحمت اولدیغی مالی بهاسنه
صاتلدیغیچون اماالانه مرحمت اولدیغی آلداتمنك کناهندن قورتولدیغیچون
(اونجی السوم علی سوم اخیه یعنی بایعله مشتری) یعنی آلانله صتان
(راضی اولوب عقد) یعنی بازارلری (یاقلشمش ایکن برآخر کشی دخی
کلوب انی صاتون المق مراد ایدوب کندی برتقریب (المغه سعی ایدوب)
اول مالی ذم ایتمکله) یابرغیری طریقله (مشترینك الندن چیقارمق) یعنی
نفرت ایتدیروب الماسنی (مراد ایلسه بودخی فعل مکروهدر) بلکه
مشترینك اول نعمته نائل اولماسنی قصد ایتمکله حسد ایتمش اولور حرامده
واقع اولور مؤمنه لازم اولان هیچ کیمسه‌نك خیر ایشنی بوزمیوب بلکه
حصولنه سعی ایتمکدر (اون برنجی بودرکه مجلسده یامجلسدن صکره)
یعنی بازار اولنان یرده یاخود صکره (بایعنی) یعنی الان صتانی (مخیر
قیلوب اقاله) یعنی بکنمزسه اوچ کونه دکین کری دوندرمك (مراد ایدرسه
صتان دخی اقاله) یعنی کری المغی قبول (ایدوب بیعی فسخ ایتمکه)
یعنی بازاری بوزمغه (راضی اوله) زیرا الانه مرحمت ایتمش اولور مخیر
و یرمامك مرحمت سزلکدر پیغمبریمز علیه الصلاة والسلام مرحمتلی
اولان مؤمنه حق تعالی انعام ایدر بیوردی) اون ایکنجی بودرکه آله‌جقلی
آله‌جغی اولان کیمسه چاره‌سز فقیر ایسه آله‌جغنی ویردیوب صیقمیه
زیرا حدیث شریفده وارد اولمشدرکه آله‌جقلی آله‌جغی اولان کیمسه‌یه
وسعت ویرسه) یعنی صیقمسه (هر برکوننه صدقه ثوابی اولور) بودخی
جوامردلکدر کوزل خویدر ☼ کوزل خویی اولان کشی ☼ دائم خیر
اولور ایشی ☼ خویی کوتی اولان انسان ☼ کناه دریاسنه طلار هر آن
(اون اوچنجی بودرکه اداسی ممکن ایکن) صاتون (الدیغی شیئك بهاسنی

(اکلندرمیه)

اکلندرمیه) یعنی نقدر شیء صاتون الدیسه پاره‌سنی ویرمدن کتمیه اکر یانده
یوق ایسه پاره‌یی فلان وقت کتوریرم دیوب اذان اله (زیرا ثمنی تأخیر)
یعنی الدیغی شیئك پاره‌سنی اول ساعت ویرمیوب برساعتدن یا برکوندن
صکره یازیاده‌ده ویرمك (صاتانه اذاویرمکدر وظلمدر اجتناب ایده) یعنی
اذیتدن وظلمدن زیاده صاقنمق لازمدر زیرا بغیر حق مؤمنه اذیت ایتمك
ایمانسز اولمکه سببدر دینذی ایمدی سوء خاتمه‌یه سبب اون نسنه‌در
اولکی جهلدر ایکنجی اعتقادده بدعتدر اوچنجی حب دنیا دردنجی
ظلم بشنجی ترك شکر التنجی ایمانسز اولمدن قورقمامق یدنجی بش وقت
نمازی وقتیله قیلمامق سکزنجی ربا یمك طقوزنجی صالحلری سومامك
اونجی فحش سویلمکدر (اون دردنجی بودرکه احوال نقودده) یعنی
الدیغی و ویردیکی اقچه حقنده (اهمال ایتمیه) یعنی (الدقده زیوفدن)
یعنی قلبنی المقدن ودخی مال الوب اقچه (ویردیکی زمانده زیوفنی) یعنی
قلبنی (ویرمکدن صاقنه زیرا) برکیمسه (زیوف) یعنی قلب (اقچه ویرسه
آلن) قلب اولدیغنی (بیلمسه یا کورمسه (اکاظلم ایتمش اولور) ظلمك ضررنی
یوقاریده بیلدك (واکر الان) قلب اولدیغنی (بیلورکن آلسه ضرردن ناس خالی
اولماز (زیرا انی الان برکیمسه‌یی الدایوب ویرمدن خالی اولماز (بوحال
اوزره کیدر) یعنی بربرلرینی دائما الدادوب کیدرلر) اول زیوف اقچه
باقی اولدقچه فساد عالمده باقی اولوب) یعنی ناس بربرلرینی الدادوب
کندودن صکره دخی (خلقه ضرر اولمقدن) یعنی کندو غیریسنی
الدادوب حرامده واقع اولدیغی کبی صکره کلنلر دخی بربرلرینی الدادوب
حرام ایشلمدن (خالی اولمازلر فطوبی لمن یموت و یموت معه ذنوبه) یعنی
بیوك دولت شول کیمسه‌لر ایچوندر که اولدکده کریه کناه دفترینه کناه
یازیله‌جق برسبب براقمیه زیرا پیغمبریمز علیه الصلوة و السلام برکیمسه
ناسك کناهه کیرمسنه سبب اوله‌جق برشی براقسه مثلا برشعر یعنی ترکی
ترتیب ایلسه یا برفسق مجلسی بنا ایتدرسه یا غیرك ملکندن اذنسز یول
اشلتسه هرنقدر انسان کناهه کیرر ایسه اول سبب اولانك دفترینه
اولقدر یازیلور دیو بیوردی (وویل لمن یموت و یبقی بعده ذنوبه)
یعنی عذاب الیم شول کیمسه‌لر ایچوندر که کندی اوله وکناهلری کری
قاله یعنی عفو اولنمیوب دمبدم کناه یازلمغه برسبب براغه (آنك ایچون

بعض سلفدن نقل اولنمشدر که اتفاق درهم واحد من الزیوف اشد من سرقة مائة درهم من الجیاد) یعنی اول کچن علمالردن بری دیمشکه قلب اقچه‌دن بردرهم شی خرج ایلمك ایو اقچه‌دن یوز درهم شی چالمقدن ضرری زیاده‌در (زیرا یوز درهم اوغریلمق) یعنی چالمق (معصیتدر منقطعدر) یعنی بیوك کناهدر وقول حقیده وار لکن ضرری دائم دکلدر (اما بر زیوف درهم انفاق ایتمك) خرجامق (معصیت مستمردر) یعنی ضرری دائمدر زیرا (اول زیوف درهم) مادامکه (خلقك النده دور ایتدکجه) یعنی الوب صتارکن خرج ایتدکجه (خلقه ضرردن خالی اولماز) یعنی هر خرج ایدن کشی کناهه کیرر ابتدا قلبنی یاپان ویا قلب اولدیغنی بیلوب خرج ایدن چوق کیمسه‌نك کناهه کیرمه‌لرینه سبب اولدقاری ایچون انلره دخی دائما کناه یازیلور قلبی یاپان و خرجیان ایکیسیده قلبزندر (اما زیوف اولان درهمی) صاتون (آلوب بر آخر کومشه قاتوب بر آلت) یعنی قوللنمسی جائز برشی (یاپدرسه‌لر) انتشه وقوشاق کبی خلقك ماببنده (دور ایتمکدن قورتلسون) یعنی خرج اولنمسونده یعنی خلق آنی خرج ایدوب کناهه کیرمنك ضررندن خلاص اولسون (ایچون ضرری یوقدر بلکه) خلقه مرحمت ایتدیکی ایچون (ثوابدر) امابرشی یاپدرمغله انتفاع ممکن اولان قلبلری قیروب اتمق اسرافدر حرامدر (اون بشنجی بودرکه بورجی چوق ایدنمکدن صاقنه زیرا) بورجلو اولوب (بورجنی اوده‌یه‌جك مالی قالمامق) زیاده (مذموم قبیح شیدر) پیغمبریمز علیه الصلوة والسلام درت درهم کومش بورجلو اولان برکشینك جنازه نمازینی قیلمم بیوردی (اما احتیاجی اولوب بورج ایدنمك لازم کلورسه اوده‌مك نیتیله بورجلنه) دولاندرمق و الداتمق نیتیله اولمایه (زیرا حدیثده کلمشدر) یعنی پیغمبریمز علیه الصلاة و السلام (من اراد دینا وهو ینوی فضائه وکل به ملائکة یحفظونه و یدعون له حتی یقضیه) بیوردی (یعنی برکیمسه اوده‌مك نیتیله بورج ایدنسه اکا ملکلر موکل اوله‌لر انی بلالردن حفظ و انك ایچون دعا ایده‌لر تاکه اول بورجی اوده‌ینجه‌یه دکین) یعنی دنیاسی معمور اولسونده بورجی اوده‌سین دیو دعا ایدرلر دعالری مقبول اولور (اون التنجی بودرکه تجارتنده ربادن) یعنی الم‌سنده و صاتم‌سنده فضله و فایضدن (و ربایه مشابه قرضدن) یعنی ربایه بکزر اودونج اقچه

واریه و بغدای کبیلری آلمه‌دن (صاقنه) ایمدی برشیئی برهفته‌یه یابرآیه قدر مثلا اودنج المق ربادر جائز دکلدر بلکه اودنجده وقت تعیین اولنمامق لازمدر (جر نفع ایتمکدن) یعنی اودنجدن فائده‌لنمدن مثلا (الانه خدمت ایتدیرمك یاحیوانني) یاغیری مالنی اذنیله یا اذنسزو حق سزقوللنمق) کبیلردن (یاخود) برکیمسه‌دن (بر کیمسه‌یه اقچه کوندرجك اولدقده) اکر (ضایع اواورسه کتوره‌نه اودك لازم کلسون دیو) کتوره‌نه اول اقچه‌یی (اودنج و یرمکدن صاقنه) زیرا جائز دکلدر (بونك) تفصیلا (بیانی رباده) یعنی ربا بابنده (کلور) انشاءالله (اون یدنجی بودرکه ظالمدن و یاسارقدن و یاخود مال غنیمه خیانتی اولان کیمسه‌لردن برشیٔ اشترا ایتمکدن) یعنی ظالمك جبرا الدیغی شیئی مثلا صو باشلرك توزلق دیو الدقلری بغدایی واریه‌یی وسپاهیلرك باغجه‌دن واتاقواندن عشر دیو الدقلری اوتی و بالی بونلردن صاتوب المادن وخرسزك چالدیغی شی مثلا چنکانك چالدیغی حیوانی یاشی چنکنه‌دن صاتون المه‌دن وکافردن مال غنیمت الوبده بشده بر ینی پادشاهه و یرمیان آدمك کافردن الدیغی مالی صاتون الم‌دن (صاقنه‌لر) زیرا کسب خبیثدر الانه یمسی وقوللنمسی جائز اولماز (اون سکزنجی بودرکه طشردن قصبه‌یه) یاکووه (کلن نسنه‌یی قارشولیوب صاتون المیه) بلکه کلدکدنصکره اله (زیرا انده اهل بلدك) یعنی اول کلن شیده قصبه‌لینك یاکویلونك (اختیاجی وار ایکن انی المق) وضبط ایتمك یاخود بهالی کاریله صاتمق (اول شیئی بهایه قالدیرمقدر اهل بلده) وکووه (ضرر اولمش اولور) یاخود اوجوزجه آلوب صتانه ضرر ایتمش اولور والحاصل ایکی ضررك برندن خالی اولماز (الدین النصیحة مقتضاسنی ترك ایتمش) یعنی پیغمبریمز علیه الصلاة والسلامك مرحمت دینك علامتیدر دیو بیوردیغی حدیث شریف ایله عمل ایتمامش (اولور) بومثللی مرحمت سزلك بن مسلمانم دیین کیمسه‌لره لایق دکلدر زیرا مسلمانه لایق اولان دین قرنداشنه ضرر اوله‌جق شیئی ایشلامکدر (اون طقوزنجی بودرکه تولق ایله یعنی طلوم یاطغارجق یاچوال یاکوب یاچومك ایله (برنسنه صاتون الوبده تولغی مثلا بوچق بطمانه) یعنی اول دری‌یی چکمیوب بلکه قراردن یارم اوقیه یا بر اوقیه

یاایکی اوقیه (طوتمق بیع فاسدر) صاتلان شیئك مقداری بللو اولمادیغی
ایچون وفاسد اولان آلیشی ویریشی بوزمق واجبدر بوزمسه‌لر
الان وصتان واجبی ترك ایله کناهکار اولورلر هرنقدر قبضله ملك
افاده ایدر ایسه‌ده (اماتولق) یعنی قابی (ایله طرتسه‌لر صوکنده
بوشالدوب تولغك اغرنی) یعنی طره‌سنی چکوب اغرنی (چیقارسه‌لر
جائزدر) صاتلان شیئك مقداری بللو اولدیغیچون (یاخود) طره‌سنی
ایچنده کی نسنه‌دن عد ایدوب بتوی هرنسنه‌سنی) یعنی طره‌سنی دخی
(برابر بازارلشوب السه‌لر) نتکیم بودیارلرده طولوم ایله پینیر آلوب
صاتمده عادت بویله‌در (بوجائزدر) زیرا بیعك صحتنك شرطی مبیع ایله
ثمنك مقدارلری ووصفلری وتسلیم اولنجق زمان ومکانلری معلوم
اولمقدر ایمدی بوشرطلر بولنورسه صحیح اولور بری بولنمسه فاسدر (یکرمنجی بودرکه اتمکجی‌یه مثلا برمقدار اقچه) یعنی اوج یابش یااون غروش
(ویروبده دیسه که بو ویردیکیم اقچه‌یه شوقدر اتمك اشترا ایتدم) یعنی
صاتون الدم (هرکون لازم اولدقچه) لازم اولدیغی قدر بکا (اتمك ویر
دیسه بوعقد) یعنی بو بازار (فاسداولور) ایلریده الاجغی اتمکارك اول
وقت مقداری و بهالری بللواولمادیغیچون بومثللی الیش ویرش مکروهدر
فسخی لازمدر (اما اقچه ویرسه‌ده) هیچ برشیٔ سویلمکسزین هرکون
بوچق بطمان ویاخود بر بطمان) یعنی لازم اولدیغی قدر چکسی بللو
(اتمك السه و) الدیغی کونلرده (اتمکك بهاسی بللو اولسه‌بو) بازار
(جائزدرزیرا بیع بوصورتده الدیغی زمانده منعقداولور) یعنی اقچه‌یی ویردیکی
زمان بازار ایتمیوب بلکه لازم اولدقچه الدقده بازار الدیغی زمانلرده
بولنور (الدیغی زمانده ایسه مبیعك) یعنی الدیغی اتمکك (بهاسی)
ومقداری ووصفی (معلومدر) بللودر (بیع) یعنی المه وصاتمه
(صحیح اولور یکرمی برنجی بودرکه بقالدن) یعنی بقله وغیری درلو
شیلر صتاندن بعض لازم اولان (یاغ پرنج طوز) پینیر کبی چکدیروب
(السه عقد صحیح) یعنی شرعه اویغون بازار (ایتمکسزین وثمن دخی)
یعنی ویره‌جکی اقچه‌نك مقدارینی وجنسنی ووصفنی (بیان ایتمکسزین
برنیجه زماندنصکره) مثلا برآی یا التی‌آی یا بر ییلده (حساب کورسه‌لر)
نتکم اسلامبول کبی بعض بلده‌لرده اکثر ناسك عادتلری (بودر ایمدی

(بودخی)

بودخی جائز دکلدر بهاسنی سویلشمدیکیچون) غیرك مالنی یمش وقوللنمش
اولور غیرك مالنی یمك وقوللنمق حرامدر (انجق بیع بهاسی بللو اولانده
جائز اولور) ات واتمك وموم کبی ایمدی ناس بیننده (بهاسی بللو
اولمیانلری دخی (یاغ پرنج طوز کبی (الدیغی وقتده بهاسنی تعیین اتمك
کرکدر) یعنی لازمدرکه بیع تعاطی طریقیله جائز اوله بیع التعاطی
دیو بهاسی بللو اولانلرده سویلشمکسزین بهاسنی ویروب المغه دیرلر
ایمدی بهاسی بللو اولمیانلرك بهالرینی بقال خبر ویروب والان دخی
برشیٔ سویلمکسزین بهالرینی ویروب السه کتسه بیع التعاطی اولور
جائزدر (یکرمی ایکنجی بودرکه ناسك وحیواناتك ییجکندن) اون
وارپه وصمان کبی برنسنه قصبه‌یه یاکووه (کالدکده صاتون آلوب
بهالی اولسونده اویله صتایم دیمیه زیرا) بویله ایتمك (احتکار در)
جائز دکلدر زیرا (المحتکر ملعون در) یعنی پیغمبریمز علیه السلام
بویله احتکار ایدن ملعوندر دیو بیوردی (ایمدی لعنت اوقونان) یعنی
اولنان (محتکر اول کیمسه‌درکه برولایته ینور قسمندن) یعنی کرك
بریره وکرك اوردو یرینه انسانك وکرك حیوانك ییجکی (برنسنه کالدکده
آنی صاتون آلوبده) کچدیکی بهایه اول زمان صاتمیه بلکه (بهالی
اولسونده اویله صتایم دیه) و بومرحمتسزلکدر مذمومدر (اما) برکیشی
کیدوب (آخر ولایتدن کتورسه‌یا) برینه (کتورتسه یاخود عقارنده)
یعنی ترلاسنده وچایرنده وباغنده وباغچه‌سنده ودکرمننده (حاصل
اولسه) ده بهالی اولسون دیو کوزتسه لعنت اولنان (محتکر اولماز)
کنا هکارده اولماز (لکن خلقك احتیاجی اولنجه) یعنی صاتون المق مراد
ایتدکلرنده (افضل اولان) صاقلیوب ایستینه (صاتمقدر) زیرا حدیث
شریفده وارداولمشدر که ٭من جاب طعامافباعه بسعر یومه فکانما تصدق به٭
یعنی پیغمبریمز علیه السلام برکیمسه آخر ولایتدن طعام یعنی انسان
وحیوان ییجك شی کتورسه ده اول کون سعرینه یعنی اوکونده کچدیکی
بهایه صاتسه صدقه ایتمش مثابه‌سنده یعنی اول صاتدوغی شیئك کلیسنی
فقرایه صدقه ویرمش کبی صدقه ثوابنه نائل اولور ناسه وحیوانه
مرحمت ایتدیکیچون (ودخی بعض سلفدن حکایت اولنمشدر) یعنی کچن
بیوکلردن برندن ایشدلمشدر که (واسطدن بصره‌یه یعنی واسط ولایتندن

بصره قصبه‌سنه (برکمی بغدای کوندردی وکیلنه) مکتوبده بصره‌یه
کیردیکی کون اول بغدابی کچدیکی سعره صتاسین دیو یازدی بغدای
واردقده اول کونده اوجوز ایدی تجارلر) یعنی الانلر صتانلر (دیدیلر
که برجمعه تأخیر ایله) یعنی برهفته صبر ایدر ایسك (چوق فائده ایدرسین
وکیلی دخی برجمعه تأخیر ایدوب چوق فائده ایله صاتوب بغدای صاحبنه
احوالی) یعنی برهفته طوروب فائده ایله صاتدوغنی (بلدردی) بغدای
(صاحبی دخی وکیلنه یازوب دیدیکه بزدیمزك سلامتی ایله) یعنی دیمزك سلامتی
ایچون خلاف شرع برشیئه قارشمامق ایچون (از فائده‌یه قناعت ایلدك ایدی
سن مخالفت ایلدك واردیغی کون صاتمدك (ایمدی مکتوبم وصولنده) یعنی
واردقده (مالك کلسین) آنه‌سنی وفائده‌سنی (بصره فقراسنه صدقه ایده‌سین)
امیدرکه احتکار کناهندن باش قورتراوز) ایمدی بونده کشی محتکر اولماز
ولکن اولایی ترك ایتدیکیچون تصدق ایله امر ایلدی ورعندن وتقواسندن
ناشی (یکرمی اوچنجی بودرکه برصبی اوشاق برنسنه) یعنی پاره ویمرطه
کبی (کتوروب کندویه لازم اولان نسنه‌یی صاتون المق استه‌سه) جوز
کبی فندق صاقز کبی الما ارمود اوزوم انجیر شکر لبلبی کبی (اوصبی‌یه
آنی بیع ایتمك) یعنی صاتمق (جائز دکلدر زیرا بومثللو شیلرده) صبی‌یه
اناسی یاباباسی یاغیر (ولیسی اذن ویرمیوب صبی کندندن استمك ظاهردر)
اذنسز صبی ایله الش ویرش ایتمك جائز دکلدر الدیغی الدق صاتدیغی
صاتدق اولماز (اما اوده انتفاع اولنه‌جق نسنه استه‌سه طوز وصابون کبی
(وکل کبی وموم کبی آنی بیع ایتسه) یعنی بومثللو شیلری صبی‌یه صاتسه
(ضرری یوقدر) ظاهر حال بودرکه اولکی صورتده مأذون دکلدر
ایکنجی صورتده مأذوندر) یعنی صبینك حالندن ظاهر اولان کندی‌یه
لازم اولانده ولیسی اذن ویرمامشدر اکا لازم اولمیانده اذن ویرمش
ویوللامشدر ایمدی صبی عاقل اولدقده ولیسی اذن ویردکده اکا صاتمق
والمق جائزدر اکر صبینك صاتدیغی عقار اولماز ایسه خان حمام دکرمن
دولاب دکان یورد کبی اکر عقار اولورسه موقوفا منعقد اولور
شرطی بولنماز بعد العقل والبلوغ اجازت ویرسه صحیح اولور اکر صبی
عاقل اولماز ایسه اصلا الدیغی وصاتدیغی صحیح اولماز ولیسی اذنیله
اولور ایسه ده مکر ولی آله صاته ایمدی ولی بابادر باباسی اولماز ایسه

بابانك وصی ایتدیکیدر بوده اولماز ایسه باباسنك باباسیدر بوده اولماز ایسه
بونك وصی ایلدیکیدر بوده اولماز ایسه قاضیدر ویا قاضینك وصی
ایتدیکیدر آنا وقرداش وعموجه ودایی ولی اولماز مکر بونلردن برینی
حاکم ویا ولیلرندن بری وصی دیکه وصبی یدی یاشنده عاقل اولور
اون بش یاشنده بالغ اولور یدیدن اون بشه وارنجه صبی عاقل دینور
مکر قز طقوز یاشندنصکره حیض کوره یا حامل اوله اوغلان
اون ایکی یاشندنصکره احتلام اوله یا اوغلو اوله اول زمان بلوغه
ایرمش اولورلر جمله تصرفاتلری صحیح اولور ودخی مجنون عقلی
باشنه کلمز ایسه صبی غیر عاقل کبیدر تصرفاتی اصلا صحیح اولماز اکر
بعض کره عقلی کلور ایسه صبی عاقل کبیدر ودخی کوله وجاریه بالغ
و بالغه اولسه‌لر صبی عاقل کبیدر اغالرندن اذنسز المه‌لری وصاتمه‌لری
صحیح اولماز زیرا انلر واللرنده اولانلر جمله‌سی اغالرینکدر حتی اغالری
یا برکیسه انلره برشیء باغشلسه ینه اغالرینك اولور اما برشی صاتوب
یاالمغه اذن ویرسه دائما هرشیئه اذندر نهی ایتمدکجه (یکرمی دردنجی بودرکه
مصر) یعنی اولدیغی قصبه یاکوی (اهلنك برطعامه) یعنی کندیلرینك یا
حیوانلرینك ییه‌جکندن برشیئه (احتیاجی وارایکن) اول شیئك (صاحبی انی اهل
مصره) یعنی اولدیغی قصبه‌نك یاکویك اهلنه (صاتمیوبده بهالی صاتمه‌نك
اوجندن یعنی بهالی صاتمق ایچون (اهل مصرك) یعنی اولدیغی یرك خلقنك (غیری
کنارده اولانلره) وآخردن کلنلره (صاتمق بودخی منهیدر احتراز لازمدر)
یعنی بوندن شرع شریف نهی ایتمشدر شرع شریفك نهی ایتدیکی شیلردن
قاچمق واجبدر پیغمبریمز علیه الصلاه والسلام یرلیلر طشره‌دن کلنلره ییه‌جك
شی صاتمسونلر بیوردی بعضیلر بونهی قحط زماننده‌در اوجوزلق
زماننده ضرری یوقدر دیدیلر (یکرمی بشنجی بودرکه برکیسه‌نك
برکیسه‌ده برقاچ کیله بغدای اله‌جغی اولسه یاخود ارپه) یعنی
برکشینك برکشیده یااودنجدن یا صاتون المدن یا میراثدن یا هبه‌دن
وصدقه‌دن ویا برغیری جهتدن اله‌جق برکیله یا ایکی یا اوچ
یا یاریم کیله یا برشنلك یا ایکی اوچلك بغدای یا ارپه‌سی یا طریسی
یا براوقیه یا بش یا اون اوقیه برنجی اولسه یاخود طوزی یا اونی
اوزومی اولسه یاخود اوچ یوز یابش بیك جوزی یا یمرطه‌سی اولسه

یاخود اوچ اندازه یابش یااون اندازه بزی یاعباسی اولسه والحاصل کیله
ایله یاصابی ایله یاچکیله و اولچو ایله صاتیلان شیلردن برمقدار اولچولمش
یاچکلمش یاصایلمش مالی اولسه (اول بغدایی و یاارپه‌یی) یعنی الەجق
مالنی (قبض ایتمدن ویره‌سی‌یه) اول کیمسه‌یه یاغیری‌یه (صاتسه جائز
اولماز زیرا مجلس عقدده ثمن قبض اولنمینجه افتراق عن دین بدین اولور)
یعنی اوزرنده بورجی اولان شیئی پازار ایدوب الدیغی یرده بهاسنی ویرمسه
بورجك برندن قورتلوب بر بورجه دخی کیرمش اولور (بو ایسه منهیدر)
رسول‌الله علیه‌السلام نهی ایتمشدر والحاصل بورجی اولان مالی ویرەسی‌یه
صاتون المق سلم اولور سلمده رأس مالی پازارلشدقده تسلیم ایتمك شرطدر
اما ویره‌سی‌یه صاتمسه نقداً صاتسه اکر اول مالی اول صاتون الدیسه
قبض ایتمدن صاتمق ینه جائز اولماز زیرا منقولاتدن اولان مالی قبض ایتمدن
نقداً صاتمق جائز اولماز نتکیم یقینده کاور اکر صاتون المه دکل ایسه
باغشلمه یاوصیت یاصدقه ایسه قبض ایتمدن نقداً صاتمق جائز اولور
(جوازك) یعنی بورجی اولان مالی ویره‌سی‌یه صاتون المق جائز اولمنك
(طریقی بودرکه) بغدای صاحبی مثلا (اول بغدایه بورجلودن بر ثوب
صاتون اله) یعنی براز اثواب مثلا روبه‌لر یاغیری مال آلوب قبض ایده
(صکره اول ثوبی اجل معین ایله بیع ایده یعنی بورجلودن بورج ایچون
الدیغی مالی التی آیه یابر ییله قدر ویره‌سی‌یه ینه بورجلویه یاغیری‌یه صاته
دور شرعی صورتی اولور (بومسئله حفظی واجب اولاندندر) یعنی
الەجغنی ویره‌سی‌یه صاتمق المق جائز اولمادیغنی وحیله‌سنی بیلمك واجبدر
(زیرا بعض کیمسه اودنج بغدای) یاارپه یااون یایاغ یابال (الور صاحبی طلب
ایتدکده) بولوب(ویرمزده ویره‌سی‌یه اقچه‌ایله اوزرنده‌کی بغدایی)وارپه‌یی
و یاغی (صاتون الور بو ایسه جائز دکلدر) قاچنمق لازمدر (یکرمی
النجی بودرکه کیله‌لنان وطارطیلان وصایلان نسنه‌لری) یعنی کیله ایله
وطارطی ایله وصایی ایله صایلانلری مشتری (صاتون الدقدنصکره
(مشتری کندی یاوکیلی) اوجه طارطه وصایه که حتی یسی و)
غیری‌یه (صاتمسی حلال اوله) ایمدی دائما اولچو ایله صاتیلان شی
بغدای ارپه خرمه کول طوزی ایمدی بونلری طارتیله یا کتوریجه کندی
جنسی مقابله‌سنده صاتمق جائز اولماز ناسك دکیرمنده چکوبده کیله ایله

اون دکشمه‌لری باطلدر طارطی ایله صاتیلان ایکیدر آلتون کمشدر ایمدی
بونلریده اولچو ایله یاکتوریکه قرارلمغله صاتمق جائز اولماز بونلرك
غیری شیلرك کیلی ووزنی وعددی اولمسی ناسك عرف وعادتلرینه مبنیدر
مثلا ناسك عادتی اونی بالی بکمزی سرکه‌یی اوقه ایله صاتمق اولسه اولچو
ایله جنسی مقابله‌سنده صاتمق یعنی دکشمك جائز اولماز مثلا پرنجی کیله
ایله آلوب صاتمق عادت اولسه اوقه ایله پرنجی پرنجه دکشمك جائز اولماز
اولشمکده دکشمك کبیدر ایمدی اوقه ایله آلنوب صاتیلان شیلری یمش
کبی سبت ایله یاشنك یاقلبور ایله اولچوب اولشمك جائز اولماز اوقه ایله
جکی ایله اولشمك لازمدر سائرلرین بوکا قیاس ایله بونده ودکشمکده برطرفده
زیاده اولوب ربا احتمالی اولیجق حلالشمق ایله حقدن قورتولنوب
خلاص اولنور اما کیله ایله صاتیلانلری چکیله خلاف جنسنه صاتسه
مثلا بغدایی چکوب پاره ایله صاتسه وچکیله صاتیلانلری اولچك ایله
خلاف جنسنه صاتسه مثلا سرکه‌یی بکمزی اولچوب پاره ایله صاتسه
بوصورتلرده کلیسی جائزدر ولکن صاتون الدیغی شیئی اولچمك یاچکمك
یاصایمق لازمدر (زیرا زیاده واکسك اولمق احتمالی واردر زیاده‌سی
بایعك) یعنی صتانکدر (غیرینك مالنك تصرفی) یعنی غیرینك مالنی
اذنسز یمك وایچمك وصاتمق وقوللنمق (جائز دکلدر) حرامدر اکسك
اولدقده صاتمش اولور بودخی حرامدر (اما صاتدقدن صکره مشترینك
حضورنده) یعنی یانده کیله‌لنسه یاطارطلسه یاصایلسه کفایت ایدر)
یمك وایچمك وصاتمق مراد ایتدکده تکرار کیله‌لمك وطارتمق وصایمق
لازم دکلدر (اما صکره صاتون الانه اولچمك وچکمك وصایمق ینه لازمدر
زیرا بیعدن) یعنی بازارلشمزدن (اول اولانه) یعنی اول اولچمکه وچکمکه
وصایمغه (اعتبار یوقدر) هرنقدر (مشترینك حضورنده اولورسه‌ده)
ایجاب وقبولدن صکره تکرار اولچمك وچکمك وصایمق لازمدر (و)
دخی (بونلری مجازفة قرارلنسه اشترا ایتسه) یعنی اولچی ویاچکی ویاصایی
ایله صاتیلانلری قرارلیوب کتورو پازار ایلسه (اولچمك وطارتمق وصایمق
لازم دکلدر وارشونلنان نسنه‌لری) بز وآلاجه وعبا وقیتان کبی (ارشون
ایله) پازار ایدوب (اشترا ایتسه) یعنی شوقدر اندازه برطوب قیتانی
مثلا شوقدر بهایه صاتون السه (بردخی) صاتمق ویایچمك وکیمك مراد

ایتدکده تکرار (ارشونلمغه) واندازه لمکه حاجت یوقدر) زیرا انوابده زیادەسی مشترینکدر (مکر کیم هر بر ارشونه اقچه تعیین ایتمش اوله) مثلا زیده عمروه شو بر طوب آلاجەیدی اندازه کلور هر بر اندازەسنی سکااوچر غروشه ویریرم دیسه عمرو دخی قبول ایتدکده (اولزمانده مشتری که) مثلا عمرو (تکرار ارشونلمدقجه) یااندازه لمدکجه (تصرف) یعنی صاتمق ویاکیوب قوللنمق (جائز دکلدر) زیرا بوتقدیرجه زیادەسی صتانکدر غیرك مالنی صاتمق وقوللنمق حلال اولماز مکرکه پازار ایتدکدنصکره مشترینك یانده اندازەلنه بوصورتده تکرار اندازەلك لازم اولماز (یکرمی یدنجی بودرکه منقولات اولو بده) حیوانات ومکیلات وموزونات ومعدودات کبی (عقار اولمیان نسنەلری) باغ وباغچه ودکرمن ودولاب ویوردوخان وکار خانه کبی (اشترا ایتسه یعنی بر یردن بر یره کتورلمکی قبول ایدن منقولاتدن برنسنه صاتون آلسه (قبض ایتمکسزین) یعنی کندی یاوکیلی تسلیمنه آلمدن (بیعی) یعنی صاتمق (جائز دکلدر) پیغمبریمز علیه السلام سن بر شی صاتون آلدقده قبض ایتمدن صاتمەدیو بیوردی (اما ثمنده) یعنی لازم اولان شیئه ویریلان شیده کرك اقچه کرك انجو کرك باقر کرك اریه کرك بغدای کرك حیوان (تصرف) یعنی صاتمق یادکشمك قبض ایتمکسزین (جائزدر) مثلا ثمن کرك برتعیین ایله متعین اولسون اقچەدن غیریلری کبی کرك تعیین ایله متعین اولماسون کسلمش آلتون وکموش کبی ایمدی آلتون وکموش ضرب اولندقده غالبا بر برینه بکزر فرق اولنماز اما غیریلری بر برینه غالبا بکزمز فرق اولنور والحاصل هر قنغیسی اولسه قبل القبض تصرف جائز اولور (حتی براقچه یه یابرکیله بغدایه متاع صاتسه) یعنی پارەیه ویابغدایه ویا اریه یه محتاج اولوب برمنقولاتدن اولان مالنی پارەیه صاتسه یاخود بغدایه یااریه یه صاتسه (اقچەنك ویاخود بغدایك بدلنه برآخر نسنه آلسه) مثلا اقچه بدلنه طوز یاصابون یاحیوان ویابر غیری نسنه آلسه وبغدای برینه اون یااتمك ویابر غیری شی آلسه (جائز اولور) زیرا بیعدن مقصود مبیعدر ثمن دکلدر انکیچون قبل التسلیم مبیع هلاك اولسه بیع منفسخ اولماز بشقەسنی یرینه ویرمك لازم اولور (بیلکل که صحیح اولمیان بیع) یعنی صاتمه آلمه (ایکی قسمدر اولکیسی بیع باطلدر ایکنجیسی بیع فاسددر ایمدی بیع باطل اولدرکه اصلی ایله ده وصفی ایله ده صحیح اولمیه) یعنی اصلا

صحیح اولمیه ودخی (اصلا ملك افاده ایتمز) یعنی مبیع مشترینك مالی اولماز اما ثمن اکر مشتری بیعك باطل اولدیغنی بیلەرك ثمنی بایعه ویررسه ثمن بایعك مالی اولور حتی زیدك چالدیغی یا جبرا الدیغی مالی عمروه صاتسه عمرو دخی اول مالك حرام اولدیغنی بیلەرك زیده اقچه ویروب اول مالی صاتون آلسه اول مالك اقچەسی زیده حلال اولور عمرو زیده اول اقچەیی باغشلمش اولدیغیچون اما اول مال عمروه حلال اولماز غیرك مالی اولدیغنی بیلدیکیچون دینلدی (قانی) کرك انسان قانی کرك حیوان قانی (مردار اولمش اتی) کرك اجلندن اولسون کرك بوغازلنسون ولکن وجه شرعی اوزره بوغازلنمسه ینه مردار اولور مثلا قصدله بسملەیی ترك ایتسه یاخود ایکی طمر ایله ایکی عنق یا اوچونی کسمسه یاخود اغزندەکی دیشی ایله یا پارمغندەکی طرنق ایله کسسه یاخود کسن مجوسی یا مشرك یا مرتد اولسه بوصورتلرده هپ مردار اولور بومثلی اتی (صاتمق کبی ودخی حالا موجود اولمیان نسنەیی صاتمق کبی) واصلا موجود اولمیانی صاتمق دخی بویلەدر جاریەیی کوله وکولەیی جاریه دیو صاتمق کبی ودخی متقوم اولمیان نسنەیی دخی صاتمق باطلدر روزکار کبی وعمر کبی حتی بیك ایکیوز یکرمی ایکی سنه سنده قول اتفاق ایدوب سلطان سلیم مرحومی تختندن اندیردکده نیجه رجال کباری قتل ومالرینی الور ایکن برینك صندیغنده حجت بولنمش که اول کیسەیه برفقیر یکرمی سنەلك عمرینی وافر اقچەیه صاتمش اول کیسه دخی المش اول وقتك حاکمی دخی صحیحدر دیو حجت ویرمش دیو سویلندی اکر اصلی وار ایسه حجتیده باطلی کندیده جاهل ایمش ربم جهلدن امت محمدی خلاص ایلیه (ودخی ام ولد ومکاتب ومدبر وشرابی وخنزیری کموشه یا التونه صاتمق کبی) حر ایله عبدی ومردارات ایله مردار اولمیان اتی بردن صاتمق کبی صبینك مالنی کندی یا وصیسی غبن فاحش ایله مثلا اون بر غروش ایدەجك حیوانی اون غروشه سائر متاعنی اون بچوغه صاتمق کبی واصلا ثمن سز صاتمق کبی بونلر (کلیسی باطلدر) مثلا) برکیمسه حالا موجود اولمیان) یعنی اناسنك کلەجك سنه قوزولیاجغی (قوزویی) یا اوغلاغی یا طایی ویا صاتون الاجغی قوینی) یاکچی یی ویا سائر مالی (صاتسه بیع باطلدر (ودخی) برکیمسه (برکیله) یارم

کیله مثلا (بغدای) یا ارپه (صاتسه کندو ملکنده صاتدیغی وقتده بغدای) واول صاتدیغی مال (اولماسه بنه) یعنی کیله ایله وچکی ایله وصایی ایله صاتیلانماللر دخی حیوان کبی صاتدیغی وقت ملکنده اولماسه بنه (بیع باطلدر اما ملکنده بغدای) یا ارپه (اولسه ولکن دیدیکی) یعنی صاتدیغی (قدر اولماسه) مثلا بش کیله بغدای صاتسه ولکن ملکنده انجق اوچ اولسه ایکی کیله‌سی حالا ترلاده چمن اولسه (بولنان) اوچ کیله (ده بیع فاسد اولور) تفریق عقد بولندیغیچون (و بولنمیان) ایکی کیله (ده باطل اولور) کرك هپسنی بردن صاتسون کرك هر برکیله سنه بها تعیین ایتسون (ودخی برکیمسه بیع باطل ایله بیع اولنان) یعنی باطل الدیغی (نسنه‌یی قبض ایتسه) یعنی صاحبی تسلیم ایتسه مشتریده تسلیمنه السه (بعضیلر قتنده اول شیء الانك النده امانت اولور تعدیسز) یعنی اول کیمسه اهلاك ایتمدن کندیلکندن (هلاك اولسه ضامن اولماز) یعنی اول کیمسه یه اودمك لازم کلماز (و بعض) آخر (علماقتنده قیمتنی ضامن اولور) یعنی مطلق اهلاك ایتمدن هلاك اولمغله بهاسنی اودر ویردیکی ثمن بهاسندن از اولسون چوق اولسون (ودخی بیع فاسد اولدرکه اصلی ایله صحیح اولور وصفی ایله صحیح اولماز) یعنی اصلنه باقلسه مالی ماله رضا ایله صاتمقدر صحیح اولمالی ولکن برزیاده شی آنی افساد ایدر مثلا بری بربنه اوذنج اقچه‌و یرمکی شرط قلمق کبی (ملك افاده ایدر قبض ایتدکدنصکره) یعنی فاسداً صاتون الدیغی نسنه یی الان صتانك اذنیله تسلیمنه السه مالی اولور (ولکن علی وجه الطیب اولماز بل علی وجه الخبیث اولور) یعنی مالی خبیث اولور مالی طیب اولماز بیع فاسد اولدیغیچون (آنك ایچون بعض علما دیمشلرکه مشتری بیع فاسد ایله صاتون الدیغی نسنه‌یی تصرف حلال اولماز یعنی الدیغی نسنه طعام) یعنی ییجك نسنه (ایسه یمك حلال اولماز) ویدکده بسمله چکسه آثم اولور صاتون الدیغی (وجاریه ایسه اکا جماع ایتمك حلال اولماز) اکر ایتسه زنا اولور (بلکه بایعدن ومشتریدن) یعنی صتاندن والندن (هر برینه عقدی فسخ ایتمك) یعنی کری دونشمك (واجبدر فسادی رفع) یعنی قالدرمق (ایچون) زیرا حرام یمك وزنا ایتمك وکناهه کیرمکدن بیوك فساد اولماز اما بایع) که صتان (ومشتری) که الان (بیعی فسخ ایتمسه‌لر) یعنی

دونشمسه‌لر (بلکه مشتری اشتراء فاسد ایله قبض ایتدیکی) یعنی فاسدا الدیغی (نسنه‌یی عقد صحیح ایله برآخره) یعنی صحیح اوله‌رق بشقه سنه (صاتسه صکره‌کی بیع نافذ) یعنی صکره‌کی الده صاتمه صحیح (اولور) صکره‌کی الانه اول مالده تصرف حلال اولور (اماشراء فاسد ایله مشتری اولان بایعنه) یعنی اول فاسدا الان صتانه الدیغی وصاتدیغی مالك (صاتدیغی وقتده‌کی قیمتنی ادا ایدر) مثلا فاسداً بش غروشه برمال السه وآخره صحیحاً صاتسه صاتدیغی وقت اول مالك قیمتی التی غروش اولسه برغروش دخی الدیغی آدمه ویرمك لازم اولور اکر دردده ایتر ایسه کری برغروش آلور (بیع فاسد ایله بیع ایدن الدیغی ثمن) مثلا پاره (ایله) آلش ویرش ایلسه ده (فائده ایتسه اول قزاندیغی فائده بایعه) یعنی اول فاسد صتانه (طیب اولور ثمن متعین اولمایوب) اول الدیغی ثمنی کندی ایچون آلوب (بدلنه غیریسن ویرمك ممکن اولدیغیچون اما مشتری شراء فاسد ایله اشترا ایتدیکی) یعنی فاسدا صاتون الدیغی (نسنه‌دن) صاتسه (فائده ایتسه اول فزاندیغی فائده مشتریه طیب اولماز بلکه اول فائده‌یی فقرایه تصدق ایده) مبیع تعین ایتمکله انده تصرف خالص غیرك ملکنده حرام اولان تصرف اولوب حرام ایله قزاندیغی طیب اولمیوب فقرایه ویرمك لازم اولدی خرمان دوکر ایکن حیوانلرك اوزرینه سییوب ترسلدیکی بغدای وارپه ویولاف وطری وچودار مثللودن شومقدار ارپه ویولاف وطری تطهیر ایچون چیقارمق لازم اولدیغی کبی (ایمدی بیعك فاسد اولمسی شول طرز ایله‌درکه عقد انی اقتضا ایتمیه ویا بایعله مشتریدن برینه یاخود مبیعه نفعی اوله) یعنی شول شرطله که اول شرط ایتدکلرینی آلوب صاتمه اقتضا ایتمیه اما مبیعك جمله عیبندن بری اولمسنی شرط قلسه‌لر فاسد اولمز عقد اقتضا ایتدیکیچون اما بری برینه اوذنج اقچه ویرمکی شرط قلسه‌لر فاسد اولور عقد اقتضا ایتدیکیچون ودخی اول شرطك آلانه یاصتانه یاصاتیلانه فائده‌سی اولسه (اول شرطله بیع) یعنی المق صاتمق (فاسد اولور مثلا برآدم برقولی) یعنی کوله‌یی یاجاریه‌یی) صاتسه مشتری اولان اول قولی آزاد ایتمك شرطیله فاسد اولور صاتیلانه فائده‌سی اولدیغیچون یاخود براوصتانه بایع) یعنی صتان (ایچنده برآی) مثلا (اوتورمق شرطیله) یابرچفت اوکوز صاتسه بش یااون کون صتان کیمسه قوشمق یابرترلا

صاتسه اول سنه نطسنی اکمك شرطیله فاسد اولور صتانه فائده اولدیغیچون
(یاخود بایع) یعنی صتان (صاتدیغی بزی) یاعبایی (بچمك) یادکمك
(شرطیله) یاعربه‌یی سبت لمك شرطیله یادکرمنی دوزی و یرمك یا اینکی
باقی و یرمك یاکتابی جلدلمك شرطیله (صاتسه بونلرك جمله سنده بیع
فاسد اولور) الانه فائده اولدیغیچون (بیع فاسد دخی زیاده چوقدر فقهاء
عظامك) یعنی بیوك علمالرك (یازدیغی اوزره کتابلری تتبع
ایدندن) یعنی فقه کتابلرینی مطالعه ایدوب مراملرینی کوزلجه
اکلایوب علمنده و عملنده معتمد علیه اولان عالمردن فاسد اولان آلملری
صاتملری (اوکره‌نوب صاقنمق لازم وفرضدر) مثلا بهاسی سویلمدن
صاتمق یابرشیئی شراب یاام ولدمکاتب یامدبر ایله دکشمك یاطوتلمدق
بالیغی یاقوشو وآوی و اناسی قرننده حیوانی و ممه‌ده‌کی سودی وارقه
سنده‌کی یوکی و یوزلمدك دری‌یی صاتمق ومرعی اوتنی بچمدن صاتمق
غائب اولان قولی وحیوانی و بالسز کومجسز سپتسز صافی آری‌یی
وایپك قوردینیو یمرطه‌سنی وانسان سودنی وصاچنی وخنزیر فرچه‌سنی
و مردار اولن حیوانك دریسنی طوزلمدن یاقورتمدن صاتمق بونلرك
جمله‌سی بیع فاسددر امامردار اولن حیوانك کموکنی و بوینوزینی
و یولمه‌سنی صاتمق جائزدر و یره‌سی‌یه صاتدیغی مالی الاندن صاتدیغندن
اوجوز بها ایله صاتون القده فاسددر ودخی اوراق وتتنه و خرمان
وقتنه‌دك ویره‌سی‌یه صاتمق فاسددر ودخی حیوانی بوزاغولیجی
وقوزلیجی و ملقلیجی اولمق شرطیله صاتمق فاسددر اما حیوانی قوشمق
و یامزلجی‌یه صاتمق ودوکه‌مك شرطیله صاتمق صحیحدر زیرا حیوان
فائده اهلندن دکلدر (اللهم لاتجعلنا من الفاسدین المفسدین) یعنی یارب
سن بزی فاسد وجاهل و باطل اولانلردن وخلقی افساد ایدیجی وآز
دریجلردن قیلمه (واجعلنا من الصالحین المصلحین بحرمة سیدالمرسلین) یعنی
یارب سن بزی جمله پیغمبرلرك بیوکی اولان پیغمبریمز محمد علیه السلام
حرمتنه عالم وصالح اولانلردن وخلقی اصلاح ایدوب اوقودنلردن قیل
ایمدی مؤمنك سلاحی علمدر شیطان کبی مهلك وحیله‌کار دشمندن ونفس
اماره‌نك شرندن دینی وعبادتنی قورتارمق انجق علم ایله اولور حتی
بیوکلردن بری شیطانی کوردی عصا ایله اورمق مراد ایلدکده شیطان

اکابن عصادن وسلاحدن قورقمم بن انجق علمدن قورقارم دیدی حق
تعالی جمله‌مزی عالم وعلمیله عامل ایلیه (بیلدکلکیم سلم دخی بیع نوعندندر
عقد صحیحدر) یعنی کله‌جکده بوطریق ایله کندینك اوله‌جق مالنی
شمدی پازار ایدوب ثمنی آلمق آلش و یرش قبیلندندر شرطلری بولندقده
صحیح اولور (لکن شرطی بلمك کرك وانصافله اولمق کرك الانصاف
نصف الدین) یعنی مبیعی تسلیم وقتنده صتان الانه انصاف ومرحمت
ایتمك لازمدر که مالك الچغنی و یرمیه زیرا انصاف دینك کمالنك یاریسیدر
ایمدی سلم کیله واولچو ایله وچکی ایله وصایی ایله صاتیلان شیلرده اولور
(و یدی شرطله صحیح اولور) اولکی صاتیلان شیئك جنسنی بیان ایتمك
کرکدر ارپه‌می بغدایمی طریمی چودارمی طوزمی جویزمی یمرطه‌می
عبامی بزمی (هرنه ایسه وایکنجی نوعنی بیان ایتمك کرکدر یازلقمی
کوزلکمی صولویر بغدایمی یوخسه صوسزمی) یعنی ترلاسی صو ایله
صولانورمی صولانمزمی قزجه‌می قولوزمی طاوق یمرطه‌سیمی پلیچ
یمرطه‌سیمی انجه قبلی جویزمی قالن قبلی جویزمی بیاض طوزمی کوکمی
بیان ایتمك لازمدر (اوچنجی صفتنی بیان ایتمك کرکدر ایومی فنامی) یعنی
بیتك بغدایمی دکلمی چلق یمرطه‌می دکلمی جویزك ایچی بیاضمی دکلمی
طوزطو پراقلی دکلمی بیان لازمدر (دردنجی قدرنی بیان ایتمك کرکدر
بش کیله‌می التی کیله‌می) طوزقاچ اوقه یمرطه جویز نقدر بللو ایتمك
لازمدر (بشنجی اجلنی) یعنی مبیعی تسلیم ایده‌جك وقتی (بیان ایتمك
کرکدرکه اقلی اصح مذهب اوزره) یعنی تسلیم ایده‌جك وقتك زیاده
آزی اصح اولان (برآیدر اوچ کون و یارم کون و یارم کونده دیمشلر)
ایمدی زید عمروه بکا اون غروش و یرسکا خرمان دوکرده اونبجی کون
برکیله بغدای تسلیم ایدرم دیسه عمروده و یرسه صحیح اولماز (التنجی
رأس مالك) یعنی اول و یره‌جك مالك التون وکومش وآرپه و بغدای
وطوز وجوز هرنه ایسه (قدرینی) یعنی نقدر ایدوکنی (بیان ایتمك
کرکدر کیلی یاوزنی یاعددیمیدر یعنی قاچ کیله‌در وقاچ اوقه وقاچ درهم
وعدددر مثلا شمدی بغدای و یروب براز ندنصکره یرینه طوز یاصابون
اله‌جق اولسه شمدی و یره‌جکی بغدایه رأس مال دینور انی برکیله‌می یا
یاریم کیله‌می بیلدرمك لازمدر (حتی) و یره‌جکی کومش اولسه‌ده (شو

درهملری) یعنی کومشلری (برکیله بغدایه سلم ایتدم دیسه واول درهملرك وزنی معلوم) یعنی اول کومشلر کولچه اولوب قاچ درهم اولدیغی بللو (اولماسه) سلم (صحیح اولماز) اماکسلمش اولسه بشلك کبی ربعیه کبی صحیح اولور (یدنجی صکره تسلیم ایده‌جك مکانی بیان ایتمك کرکدر اول) تسلیم ایده‌جکی (مالك) بر یردن بر یره (کتورمسی مؤنتلی) یعنی آغر ومشقتلی (اولورسه) بیان لازمدر (اما یینی اولوب (کتورمسی مؤنتلی) ومشقتلی (اولماسه مسك) وعنبر وجواهر وانجو (وغیری کبی) تسلیم ایده‌جك یری بیان لازم اولماز (هرنه یرده ادا وتسلیم ایتسه) سلم (جائزدر) قبول اوزره جبراولنور رجوعه قادر اولماز زیرا تسلیم صحیح اولوب اولمامقده ثمره اکر صحیح اولورسه هیچ بریسی دونمکه قادر اولماز اکر صحیح اولمازسه قادر اولورلر مثلا شوقدر اوقه یاغ ایچون زید عمره سلم طریقیله شوقدر اقچه ویروب باقی شرطلرینه رعایت ایلسه وقتی کلدکده زید عمردن یاغی استدکده عمرو یاغ ویرمیوب آل اقچه‌کی دیمکه قادر اولماز اماشرطلرندن بری بولنمیوب فاسد اولسه آل اقچه‌کی دیمکه قادر اولور (ایمدی بوذکر اولنان) یدی شرط مشهوردر بو (یدیدن غیری التی قدر شرطی واردرکه اولکی اوزرینه سلم اولنان مالك تسلیم وقتنده بولنمسی ممکن اوله) حتی زید عمروده شوقدر اوقه‌یاش اوزوم ایچون روز خضره قدر سلم ایلسه اول وقتده یاش اوزوم بولنمق ممکن اولماسه جائز اولماز ایکنجی سلم اولنان مال تعیین ایله بللو اوله) حتی زید عمروه شوقدر آلتون یاکومش ایچون شوقدر بغدای ویروب سلم ایتسه صحیح اولماز (اوچنجی رأس مال بر بردن آیرلمازدن اول قبض ایتمك کرکدر لکن قبل الافتراق) یعنی آیرلمادن اول (رأس مالی قبض ایتمك صحتك) یعنی سلم صحیح اولماسنك (شرطی دکلدر بلکه صحت اوزره بقاسنك) یعنی سلم صحیح اوله‌رق طورمسنك شرطیدر) حتی پازار وقتنده صحیح اولور اکر آیرلمادن رأس مالی قبض ایدرسه صحیح اوله‌رق طورر اکر قبض ایتمز ایسه بوزیلور (ایمدی بر کیسه‌نك بر رجلده) یعنی بر کیسه‌ده (الەجغی اولسه اول) کیسه‌نك (الەجغی اولان اقچه‌یی اول رجل سلم) یعنی اول کیسه ویره‌جکی (ایچون اوتوز برنجی کون برکیله بغدای ویره‌جك اولسه) اول کیسه‌لر (بر بردن آیرلماقسزین اول رجل)

(یعنی)

یعنی بورجلو (اقچه‌یی نقد ایدوب حضوره کتورسه) یعنی ویره‌جکنی بولوب اول یره کتورسه (سلم جائز اولور اکر نقد ایتمزسه) یعنی صایوب حاضرلمزسه (جائز اولماز ودخی دردنجی سلم اولنان مال مکیلات یاموزونات یامزروعات یامعدودات متقارباتدن اولمقدر) زیرا سلم هر بر قدری ووصفی بیلنان نسنه‌لرده صحیح اولور مکیلات یعنی کیله ایله صاتیلانلر و موزونات یعنی چکی ایله صاتیلانلر کبی و مزروعات اندازه وآرشون ایله صاتانلر کبی (تفاوت فاحش ایله فاحشی اولمیان معدودات) یعنی صایی ایله صاتیلوب بر بردن بیوکلکده وکوچکلکده زیاده فرقی اولمیان مالارکه اول مالارده (جوز و یمورطه) و معین قالب ایله کسیلن کرمت و طوغله و کرپج (مثللو اما تفاوتی فاحش) یعنی زیاده ایریلی و اوفاقلی (اولان) قاون و قاربوز و قباق (کبیلرده سلم جائز اولماز وقدری ووصفی بلنمیں مالارده) حیوان دریسی و پچاسی و جکری و بغرصاغی و عربه ایله اوطون واوت و علف و صمان کبی بونلرده‌ده (سلم جائز اولماز) مقداری بللو اولمادیغی ایچون (ودخی معین کیسه‌نك) مثلا زیدك یاعاینك یاولینك (کیله‌سیله) و شنکیله (ویرمك اوزره سلم صحیح اولماز) اول کیله ضایع اولوب مقداری بیلنمامك احتمالی اولدیغی ایچون (یاخود معین کویك) مثلا ودین یاقرطالی (بغداینندن ویرمك اوزره سلم ایتمك صحیح اولماز) اول کویده بغدای اولمامق احتمالی اولدیغی ایچون (و) دخی (حین عقددن اجل زمانه) یعنی سلم وقتندن تسلیم وقتنه (دکین باقی اولمیان نسنه‌لرده) یاش یمش کبی (سلم ایتمك جائز دکلدر) شرط بولنمادیغی ایچون (بشنجی سلمده محیرلك اولمامقدر) حتی ایکیسیده محیر یابری محیر اولمغی شرط ایتسه‌لر سلم فاسد اولور (التنجی سلم اولنان مال ایله بیله رأس مالده ربا احتمالی اولمامقدر (اریه ایله بغدای ویاشام الاجه‌سیله مغنیسا الاجه سنی آلتون ایله ویاکومش سلم ایتمك جائز اولماز زیرا بونلرده زیاده یدابید حلال ویره‌سیسی حرامدر یقنده کلور (ودخی قبضدن) یعنی النه المزدن (اول رأس مالده) یعنی پشین ویریلان مالده (وسلم ایتدیکی) یعنی کلجکده ویره‌جکی (نسنه‌ده تصرف جائز اولماز مثلا بردرهمی) یاقرق درهمی (برکیله) یابرشنك (بغدایه سلم ایتسه اول درهمی قبض ایتمك سزین برغیری نسنه) مثلا حیوان یابز یایاغ

یاغیریسن (السه یاخود اجل) یعنی وقتی (کلدکده بغدایه) یعنی یرینه
(برآخر نسنه) مثلا اریه (السه جائز اولماز) پیغمبریمز علیه السلام نهی
ایتدیکیچون (قاعده) یعنی اودنج شی المق جائز اولوب اولماده‌ده بیلنه جك
طریق (هرنسنه‌که مثلیاتدن) یعنی مکیلات وموزونات ومزروعات
ومعدودات متقارباتدن (اولوب واهلاك ایدنجه مثلی ایله تضمین اولنه)
یعنی اودنه (قیمتی ایله مضمون اولمیه) یعنی بهاسیله اودمك لازم کلمیه)
مکیلات وموزونات وعددی متقاربات) یعنی کیله ایله وچکی ایله وصایی
ایله آلنوب صاتیلان بغدای وطوز وجویز کبی (آنی قرض) یعنی اودنج
(المق) ویرمك (جائز اولور) مثلیله اودندیکیچون حتی زید عمروك شوقدر
بغداینی دکرمندن آلوب یسه اولوقتده کیله‌سی اللی غروشه اولسه صکره
کیله‌سی اون بش غروشه ایندکده دعوا ایلسه بغدایی قدر بغدای آلور اللی
غروشدن قیمت آلهمز عکس اولسه مثلا کیله‌سی یوزغروشه چقسه زید
بغدایی قدر بغدای ویرر اللی غروشدن قیمت ویره‌مز سائرلرده بویله‌در
(وهر برنسنه‌که مثلیاتدن اولمیه) کوله وحیوان کبی (وهلاك ایدنجه مثلی
ایله مضمون اولمیه) یعنی اودنمیه (بلکه قیمتی ایله مضمون اوله) یعنی اودنه
(آنی قرض) یعنی اودنج (المق جائز اولماز) مثلا حیوانینی یاکوله‌سنی
اهلاك ایلسه غصب ایتدیکی وقتده‌کی قیمتنی اودمك لازم اولور (حتی
برکیمسه برعبدی) یعنی کوله‌یی (یاخود برحیوانی قرض) یعنی اودنج
آلوب بورجنه ویرسه اوکوله‌نك یاحیوانك (اوکونده‌کی قیمتنی ضامن)
یعنی اودمك لازم (اولور) کوله یرینه کوله حیوان یرینه حیوان
آلنوب ویرلماز مکر ایکیسنك رضاسیله اوله (قرض فاسد قبضله ملك
افاده) یعنی شریعتده اویغون اولمیارق اودنج النان الانك مالی اولور)
(اویله اولنجه خرج ایدوب هلاك ایتمکله یاهلاك اولمغله قیمتنی ضامن)
یعنی قیمتنی ویرمك لازم (اولور بیع فاسده‌کی کبی) یعنی فاسداً صاتون
الدیغی نسنه‌یی الینه الدقده مالی اولوب هلاك اولدقده قیمتنی هلاك
اولمدقده عینی ویرمك لازم اولدیغی کبی (قاضیخانده) یعنی قاضیخان
آدلو کتابده (ذکر اولنمشدرکه اونی قرض) یعنی مطلقا اودنج اون
المق کیله ایله ووزن جائز اولور) یرینك عرفنه کوره مثلا اول
یرده اون کیله ایله صاتیلور ایسه کیله ایله اکر اوقه ایله صاتیلور ایسه

اوقه ایله اودنج المق جائز اولور (ودخی اتمکی قرض) یعنی اودنج
(المق جائز اولور وزناً وعدداً امام محمد قتنده) یعنی امام محمد
رحمه‌الله تعالی قولنده چکیله وصایی ایله جائزدر اما (امام ابی یوسف)
قتنده انجق وزنا) یعنی چکیله (جائز اولور) کیمی بیوك وکیمی کوچك
اولدیغیچون (فتوی دخی امام ابی یوسف) رحمه‌الله تعالی (قولی جائزدر

باب ثانی یعنی ایکنجی باب

(« ربادن ») یعنی فائضدن صاقنمق بیانده‌در)

معلوم اولسونکه الله سبحانه وتعالی) یعنی نقصان صفتلردن منزه اولان
حق تعالی (ربایی حرام قلمشدر) وزیاده (تشدید وتهدید) یعنی قورقوتمق
(ایله برنیجه موضعده) قرأن کریمده چوق یرده (حرمتنی بیان بیورمشدر)
(اعوذ بالله من الشیطان الرجیم) یعنی رحمتدن اوزاق قلنان شیطانك
شرندن رب تعالی‌یه صغنورم (بسم الله الرحمن الرحیم) یعنی رحمن رحیم
اولان حق تعالی‌نك اسم شریفیله بن شو آیهٔ کریمه‌یی اوقورم زیرا آیت
اوقویه‌جق وقتده اعوذ وبسمله چکمك لازمدر (الذین یأکلون الربوا
لا یقومون الا کما یقوم الذی یتخبطه الشیطان من المس) یعنی شول کیمسه‌لرکه
ربوا مالنی یرلر) یعنی فائض ینلر (قبورلرندن طورمیه‌لر الا مصروع اولوب
جن طوتمش کبی طوره‌لر) یعنی قیامت کونده قبرلرندن دیریلوب چقدقده
جن چارپمش وصرعه طوتمش کبی حاللری پریشان اولالر (بونلر جن
طوتمش کبی یقیلوب دوشملری عقللرنده خلل) یعنی نقصان (اولدیغندن
دکلدر بلکه الله تعالی بونلرك قرنلرینی ربوا یدکلری ایچون زیاده بیوك قیلر
حتی قرنلری او کبی اولوب کندولره ثقلت) یعنی آغرلق (ویره) اياق
اوزره طورمغه قادر اولامیوب یقیله‌لر (اهل محشر جمله‌سی بله‌لرکه بونلر
دنیاده (ربوا یمشلر ودخی روایتده وارد اولمشدرکه) یعنی راویلردن
روایت اولنوب اشیدلمشدرکه (رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم معراج
کیجه‌سی یدنجی کوکه ایرشدکده برقومه اوغرادی) یعنی یدنجی قات کوکه
چیقدقده انده برقوم کوردیکه) قرنلری او کبی بیوك قرنلرك ایچنده یلانلر
وارکه طشره‌سندن کورینور جبرائیل علیه السلامه بونلر کیملردر دیو سؤال
ایتدیلر جبرائیل علیه السلام بیوردیکه بونلر دنیاده ربوا مالی ینلردر)

ایمدی ظاهر بوکه معاذالله تعالی بونلر ایمانسز کتمشلردر یاربانی حلال اعتقاد ایتملریله یابمکه مصر اولملغله حالت نزعده ایمانلری سلب اولنمشدر یاخود ایمانله کیدوب ولکن عذابلری شدید ومحنتلری مزید اوله‌جقدر (ودخی روایتده وارد اولمشدرکه ربوا یتمش اوچ بابدر ایسری اناسنی نکاح) یعنی ربوا یتمش اوچ درلودر کناه یوندن زیاده کوچیکی اناسیله زنا (ایتمش کبیدر (بیوکارینی سن قیاس ایله (ودخی مالك برکاتنی کیده‌رر وربادن حاصل اولان مال) سائر مالی هلاك ایدر هرنقدر برمدت جمع اولسه‌ده عاقبت بردن هلاك ایدر یاخود ربوا قارشدیغیچون خیر وبرکت قالمز خیراته صرف اولنسه‌ده ثواب اولماز آخرت جهتندن هلاك ایدر (نتکیم کلام قدیمنده الله سبحانه وتعالی) یعنی قرأن کریمنده حق تعالی بیورر (یمحق الله الربوا ویربی الصدقات) یعنی حق تعالی ربانی محق وباطل قیلر وصدقاتی ارباوزیاده ایدر ایمدی برصدقه اون ثوابدن لایعد ولایحصی ویرر (ایمدی عاقل اولوب آخرت خوفنی) یعنی قورقوسنی (دوشونمه لازمدرکه ربانك احوالن) یعنی نقدر بیوك کناه اولدیغك (بیلوب صاقنمغه سعی ایده) چالشه (بلمکل که ربوا ایکی قسمدر بری فضله ایله جنسی جنسنه ویرمسیله وقاتلنمسیله بو ایکسیله) یعنی جنسی جنسنه ویره‌سی‌یه وزیاده ویرمسیله (اولور وبری انجق قاتلنمسیله اولور زیاده‌سی ربوا اولماز ایکسیله بردن) یعنی زیاده‌سی وویره‌سیسی (ربوا اولدیغی عوضن) یعنی النان وصاتیلان شیلر (جنسیله قدرده متحد اولسه) یعنی ایکیسیده برجنسدن اولسه (ودخی مکیلات ویاخوه موزونات قبیلندن اولسه) ارپه بغدای التون کمش کبی (اول زمان زیاده‌سیده وقاتلنمسیده حرام اولور مثلا بش درهم کومشی التی درهمه ویره‌سی‌یه صاتسه بونده زیاده‌سیده وقاتلنمسیده حرام اولور اویله اولنجه شمدیکی زمانده شایع اولان اوزره) یعنی خلقك آلوب صاتدیغنه کوره (برکیمسه مثلا بش غروشه التی) یایدی (غروش آغری کومشدن یاپلمش برنسنه السه) قوشاق وانتیشه وظرف کبی یاخود اوچ غروشه ایکی غروش آغری کمشدن یاپلمش برنسنه صاتسه ربوا اولمش اولور ودخی ایکی التونه ایکی بچق آغری التوندن یاپلمش نسنه‌یی صاتون السه یاخود بربچق آغری التوندن یاپلمش نسنه صاتسه (ربوا اولور زیرا التونك وکومشك غشی) یعنی قاتلان خلاف جنسی

التون کمش (اوزرینه غالب اولمدقجه وزنده) یعنی چکیده (زیاده‌سی ربوا اولور وعمله ایسه) یعنی اشلمه‌سنه (اعتبار اولنماز بواصل) یعنی بومثللو مکیلات وموزوناتدن اولان (نسنه‌لرده زیاده‌سیده وقاتلنمسیده حرام اولور حیله‌سی بودرکه وزنی یینی) یعنی چکیسی یینی واولچکی آز اولان کیمسنه الەجغی شیئك جیعسنه یالکز اول از ویینی اقچه‌یی وبغدایی (ویرمیه بلکه برمقدار اوجونه خلاف جنس اولان برنسنه ویره) مثلا کمش اقچه ایله کمشدن یاپلمش برشیئ النمق مراد اولنسه اول شیئك یانته برقاچ جوز یا المایا انجیر یا اوزوم کبی خلاف جنس برشیئ ضم ایده بعده پازار ایده واکر پازار ایتدکدنصکره ضم ایدوب برابر تسلیم ایتسه فائده‌ویرمز (ودخی یداً بید ویروب اله) یعنی آلوب ویرمدن آیرلشمیه‌لر ایمدی معلوم اوله‌که یداً بید دیمنك معناسی اکر جنسی جنسنه صاتیلان شی التون یاکمش اولورسه اول یرده اللرینه آلوب هربری قبض ایتمك لازمدر اکر التوندن وکمشدن غیریسی اولورسه چکلمك یا اولچولمك ایله تعین کفایت ایدرلر اللرینه آلوب قبض ایتمك لازم دکلدر (اکر ویره‌جکی) شی یاننده (اولماسه الاجغی یاپلمش حاضر ایسه پازار ایتمیوب همان) یاننده (امانت اله اقچه حاضر ایتدکده عقد) که پازار (ایدوب یداً بید آلوب ویره‌لر) بووجهله تسلیم لشلر (هرنقدر مکیلات وموزونات) اولان شیلر کندی (جنسیله صاتون النسه کومش ایله کومشدن یاپلمش نسنه‌یی صاتون المق کبی وباقر ایله باقردن یاپلمش نسنه‌یی المق کبی ودمر ایله دمردن یاپلمش نسنه‌یی (المق وصاتمق کبی بونلرك جیعسنده زیاده‌سیده وقتلنمسیده حرامدر ایمدی یکی باقری اسکی باقر ایله دکشمك اوقه‌سی اوقه‌دن زیاده‌سیده ویره‌سیه‌سیده حرامدر برطرفده برمقدار اقچه‌یا برغیری شی اولمق لازمدر) بوخصوصده ناس غافلدر بونده تنبیه واجبدر (وشولکه زیاده‌سی حرام ربوا اولماز (انجق قتلنمسی ربوا اولور مکیلاتی وموزوناتی خلاف جنسنه صاتسه) یعنی کیله ایله یاخود چکی ایله صاتیلان شیلری بغدای وارپه وطری والتون وکومش وصابون واون یمش کبی خلاف جنسنه زیاده‌یه صاتسه ربوا اولماز یاخود ارشونلنانی) بز وعبا کبی کندی (جنسنه صاتسه) یعنی دکشسه (جمله‌دن بری) یعنی موزوناتدن (بردرهم کومشی بردرهمدن اکسك التونه) صاتون (السه یاخود برکیله بغدایی ایکی

کیله ارپه یه صاتسه جائزدر ولکن یدابید) یعنی آلتونده وکومشده بر
الیله آلوب و بر الیله ویرمك و بغدایده وارپه ده تعیین (ایتمك کرکدر)
زیرا قاتلمسی ربوادر (ودخی بش ارشون بزی التی ارشون بزه صاتسه
یا السه یه) یعنی برابره صاتمق جائز اولدیغی کبی (جائز اولور ولکن
یدابید (یعنی برمجلسده تقابض یا تعیین (کرکدر ودخی معدوداتدن)
مثلا (بش یومورطه‌یی التی) یایدی (یومورطه یه صاتسه جائز اولور
ولکن یدابید) تسالم (کرکدر زیرا بو ایکیسنده انجق قاتلمسی) ولو بش
دقیقه‌ده اولسه (ربادر ودخی کیلده معتبر اولانك اقلی نصف صاعدر)
یعنی شرعده کیله دنیلان اولچونك زیاده کوچکی بش یوز یکرمی درهم
بغدای طولدوره‌جق اولچودر (اما نصف صاعدن آز اولانی) یعنی
یوز یکرمی درهم بغدای الیان کوچك اولچو ایله بغدایی بغدایه وارپه‌یی
ارپه یه مثلیله یا زیاده سیله (صاتسه جائزدر) مثلا بر آوچ بغدایی ایکی
آوچ بغدایه صاتسه جائز اولور (ولکن ینه) بچنلر کبی (قاتلمسی
حرامدر) ربوادر یدابید کرکدر (اما چکیله صاتیلانلر) مثلا بر درهم
کومشی بر بچوق درهم کومشه صاتسه (ربوادر) حرامدر (ایمدی
برجنسدن اولان ایله برجنسدن اولمیانی بلمك لازمدر) که ربوا اولان
ربوا اعتقاد اولنه ربوا اولمیان دکل اعتقاد اولنه (یاش اوزمك نقدر
لونی مختلف) یعنی بویه‌لری درلو درلو (اولورسه‌ده برجنسدر ایمدی)
یاش اوزمك (بعضنك بعضنه) نقدر مختلف اولوب بری قره بری بیاض
اولورسه ده (بیعی) یعنی زیاده‌یه دکشمك (جائز دکلدر الا برابر
ویدابید اولورسه جائزدر ودخی خرمانك جمیعسی) یعنی بسری ورطبی
صغیری وکبیری (برجنس صاییلور نقدر) لونی ومکانی (مختلف
اولورسه‌ده ایمدی میوادن هر برنوع برجنسدر) مثلا الما هر نه درلو
اولسه برجنسدر آرمود برجنسدر اریك برجنسدر کراس برجنسدر
اکشی اولسون طاتلی اولسون (واما المایی اکا بکزر برالمایه) یعنی
المادن بردرلو المایی آخر درلو المایه صاتسه) یعنی دکشسه (انجق
برابری جائز اولور) زیاده‌سی وویره‌سیسی جائز اولماز (بقر) یعنی
قره صغر (ایله چاموس) صو صغری (ایکیسی برجنسدر ایکیسندن
برینك اتنی آخره بیع ایلسك) یعنی صغر اتیله منضه اتنی دکشسك (برابری

جائز اولور) زیاده‌سی وویره‌سیسی جائز اولماز (اما دوه ایله اوکوزك)
یعنی مطلقا صغرك (وقیونك اتلری وسودلری جنس واحد دکلدر مختلفدر)
یعنی برجنس دکلدر بونلردن برینی) یعنی بکی وقیون اتینی یا سودنی
(آخره) صغر یا مانده اتنه یا سودنه (زیاده‌سیله بیع) یعنی دکشمك
(جائزدر ولکن ینه یداً بید کرکدر و یره‌سیسی حرامدر (بز ایله ایپلك دخی
خلاف جنسدر زیاده‌یه دکشمك جائزدر یدابید کرکدر ایپلك ایله پنبه)
یعنی پموق (اما ابی یوسف) (قتنده برجنسدر زیاده سیله بیع) که دکشمك
(جائز دکلدر امام محمد) رحمة الله تعالی (قتنده خلاف جنسدر زیاده‌سیله
بیع) یعنی بر اوقه ایپلك ایله ایکی اوقه پموق دکشمك (جائزدر یداً بید
اولدقجه (یعنی مجلسده تقابض لازمدر و یره‌سیسی حرامدر (فتوای
اما محمد) رحمه الله تعالی (قولی اوزره‌در) مختار شرحی اختیار ادلو
کتابده تصریح و ذکر اولنمشدر بودیارلرده تعامل ناس امام محمد قولیله‌در
(ودخی بلمك کرکدر که هر برنسنه که حقنده شارعدن نص اولنمش اوله
وزن ایله آلنوب صاتلمغه اول وزنی صاتیلور) یعنی برنسنه که پیغمبریمز
چکی ایله آلنوب صاتیله دیو امر ایلسه انجق اول نسنه‌یی کندی جنسنه
وزن ایله آلمق وصاتمق صحیح اولور هر نقدر ناس وزنك غیریله مثلا
صاییله یا اولچو ایله آلوب صتارلرسه‌ده (کومش وآلتون کبی وهر
نسنه که شارعدن اکا نص اولمش اوله که کیله ایله آلنوب صاتلمغه اول
کیلی صاییلور) یعنی پیغمبریمز برنسنه‌یی کیله ایله النه وصاتیله دیو امر
ایلسه انی کندی جنسنه کیله ایله صاتمق صحیح اولور هر نقدر ناس
کیله‌نك غیریله مثلا اوقه ایله آلوب صاتسه‌لرده (بغدای وارپه
وخرما وطوز کبی) ایمدی کومشی کومشه وآلتونی آلتونه چکیله
برابر یدابید صاتمق صحیح اولور اما اولچو ایله یا صایی ایله صاتمق
صحیح اولماز زیاده اولمق احتمال اولدیغیچون ودخی ارپه‌یی ارپه‌یه
وبغدایی بغدایه اولچو ایله برابر یداً بید صحیح اولور اوقه ایله
صاتمق صحیح اولماز ربا احتمالی اولدیغیچون اما بو التی نسنه‌دن
وزنی اولانی کیلی اولانه وعکسنه چکی ایله و اوقه ایله وزیاده‌یه
ویره‌سی‌یه صاتمق جائزدر مثلا بر اوقه بغدایی التی پاره‌یه و بر اوقه
طوزی یدی اقچه‌یه ویره‌سی‌یه ونقداً صاتمق جائزدر پیغمبریمز علیه

الصلاة والسلام جنسى وقدرى مختلف اولدقده نه كونادیلرسه‌كز صاتك
دیو بیوردی (بوالتى نسنه‌نك) یعنى آلتون وكومش و بغدای واریه
طوز وخورمادن (ماعداسى عادات ناسده وزنى ایسه وزنى كیلى ایسه
كیلى صایلور) یعنى ناس چوق كره هرنه ایله صتارلر ایسه اكا اعتبار
اولنور مثلا ناس یاش یمشى اكثریا اوقه ایله الورلر صتارلر جنسى جنسنه
اوقه ایله برابره نقداً صاتمق صحیح اولور اولچو ایله صاتمق دخى صحیح
اولور ایمدى اورتاق یمشلرى اولشدكلرنده دخى اوقه ایله اولشمك جائزدر
اولچو ایله‌ده اولشمك جائزدر زیرا یمشلر حقنده وزنیدر یاخود كیلیدر
دیو نص صریح یوقدر (ایمدى ناسك اكثر حالده ایشلدكلرى صرف
وقرض كبیلر) یعنى ناسك چوق كره ایرى اقچه‌یى اوفاق اقچه ایله
دكشملرى واودنج اقچه ویرملرى (ربادن خالى دكلدر زیرا اقچه
بوزمقده غروشى اوفاق اقچه ایله بوزسه‌لر وزنده برابر اولمدقجه‌ز
زیاده‌سى ربا اولور ویدابید اولماسه) یعنى وزنده برابر اولسه ولكن
اول مجلسده تقابض بولنمسه (ایكیسندن برى) یعنى ویره‌سیسى (ربا
اولور مجلسدنصكره قبض ایتسه جمیعیسى) یعنى وزنده برابر اولماسه
واول یرده تسلیم لشسه‌لر زیاده‌سى وویره‌سیمى (ربا اولور ویاخود
بعضیسى) كه قاتلنمسى یعنى اكر وزنده برابر اولورده مجلسده آلوب
ویرمه (بولنمازسه ینه) یعنى زیاده‌سى ربا اولدیغى كبى ویره‌سیسیده
(ربا اولور) زیاده‌سى ربا اولمامه‌ده (حیله) شرعیه (بودركه وزنده
آز یعنى ینى (اولنه خلاف جنس) یعنى كومشدن غیرى (برنسنه ضم
ایتمك كركدر ولكن ضم ایتدیكى شیئك كندى ایچون قیمت وبها (اولمیان
نسنه ایسه برآوچ) براقچه ایتمیان (طبراق كبى اصلا حیله (صحیح اولماز)
زیاده‌سى ینه ربا اولور (اكر ضم ایتدیكى نسنه‌نك قیمتى زیاده اولان
اقچه‌نك قیمتى قدر) اوله‌جق اولورسه هم حیله صحیح اولور وهم
مكروه) دخى (اولماز و) اما (اكر ضم ایتدیكى شى) اقچه‌نك
زیاده‌سندن (آزشى اولورسه) برجوز و بریمورطه كبى و بركاغد كبى
صحیح اولور ولكن) كراهة تحریمى ایله (مكروه اولور زیرا امام
محمددن بویله‌جه روایت اولندقده) یعنى مكروهدر دیو اشیلدلدكده (امام
محمد رحمةالله تعالى علیه) ایشدنلردن بعضیلرى (دیدیلركه بونى) یعنى

مكروهى (فلكده نیجه بولورسون) امام محمد رحمةالله تعالى (دیدیكه
مثل الجبل یعنى طاغ قدر بیوك كناه بولورم دیدى ودخى وزنده برابر
اولدقده اول مجلسده) اقچه قبض ایدن (اقچه‌نك صاحبى) اولمق كركدر
(ویاخود وكیلى اولمق كركدر اماصرافه) یاخود چارشویه (بركیسه
ایله) مثلا (برغروش كوندرسه بوزدرمق ایچون رسول اولان) یعنى
كیدن (كیسه) برابره بوزدرسه (واول مجلسده‌قبض) دخى (ایتسه ینه)
یعنى اقچه صاحبى اول مجلسده قبض ایتمدكجه جائز اولمادیغى كبى بوده
(جائز اولماز زیرا رسولك قبضى وتسلیمى) یعنى كوندر یلانك المسى
وویرمسى (معتبر دكلدر) اول كیسه اول اقچه‌یى كتوروب صاحبنه
تسلیم ایدنه قدر زمان ویره‌سی‌یه صاتمق اولور ربا اولور (بلكه اول
كوندردیكى آدمى وكیل ایتمك) یعنى وكیلم اول دیمك (كركدر) كه قبض
وتسلیمى معتبر اولوب بیع وشرا صحیح اوله (ودخى ثمنى صرفده قبض
ایتمدن اول تصرف) یعنى بوزدردیغى اقچه‌یى آلمه‌دن اول خرج ایتمك
(صحیح دكلدر و برغروش اوفق اقچه بوزدرسه‌ده اول اقچه‌یى قبض
ایتمكسزین) یعنى النه آلمه‌دن اول اقچه‌نك جمیعنه یاخود بعضنه (اول
كیسه‌دن) یاغیریسندن صاتون (برشى النه صحیح اولماز بلكه اول اوفاق
اقچه ایله اول الاجغى شیئى ایكیسنى بردن غروش صاحبنه) اول ایرى
غروش مقابله سنده (بیع ایدوب) یعنى اول صتان (صكره غروش
صاحبى) اول صتانه (غروشى ویره اول شیئله اقچه‌یى ده صاحبى)
یعنى صتان (الانه ویره) ایمدى بر غروش بوزدرمق مراد ایدن كیسه
اوفاق اقچه صاحبنه سكا برغروش ویرم بكا اوتوز بش پاره ایله بش
پاره‌لك یمش مثلا اوزم یاالما یارمود ویردیه اول دخى راضى اولوب
اوتوز بش پاره‌یى صایوب یمشى چكوب غروشى صاحبنه تسلیم ایدوب
غروشى النه اله اماتمام قرق پاره صیدیروب صكره برینى یابشنى آیروب
شونلردن ایچون بكا شوقدر یمش ویردیسه فائده‌سى اولماز ینه ربا احتمالى
اولور (ودخى وزنى اولانى) یعنى چكیله صاتیلانى آلتون وكموش كبى
(اوجیله برابر صاتسه جائز دكلدر) معیار شرعیسى اولان وزنه) یعنى
آلتون وكموش شرعا انجق وزن ایله صاتلمق جائز اولدیغنه كوره وزنده
(زیاده‌لك توهمى) یعنى چكلدكده بر برندن زیاده اولمق احتمالى

(اولديغيچون) جائز اولماز زيرا كناهه كيرمك احتمالى اولان شيدن قاچمق لازمدر (وينه) يعنى آلتون وكموش كبى (بغدايى) ينه (بغدايه وزن) يعنى چكى (ايله برابره صاتسه جائز دكلدر معيار شرعيسى اولان وزنه) يعنى پيغمبريمزك امر ايتديكى كيله‌يه كوره (زياده‌لك توهمى اولديغيچون (جائز اولماز (ودخى بغدايى بغدايه وار پەيى ارپه‌يه و التونى التونه وكومشى كومشه مجازفة بيع) يعنى چكيسز واولچوسز قراردن دكش (ايتسه‌لر صاتون الان وصتان مقدارلرينى بيلمسه ينه جائز اولماز هرنقدر مقدارلرى) واقعده (برابرده اولور ايسه زيرا عقد) يعنى پازار (ايتديكى وقتده) چكيله يا اولچو ايله جنسى جنسنه صاتيلان شيلردن (برابر ايديكى بيلمك عقدك) يعنى پازارك (صحتنك شرطيدر) برابر ايديكنى بيلمنسه زياده احتمالى اولديغيچون صحيح اولماز (ودخى بيلمك كركدركه قرض وزن) يعنى اودنج التون ياكموش الوب ويردكده چكى (ايله اولمق كركدر زياده ونقصان اولميه ايمدى برغروشى) مثلا (قرض اودنج (ويروب صكره يرينه اوفاق اقچه السه وياخود اوفاق) اقچه‌يى اودنج (ويروب) يرينه (غروش السه بر برندن زياده الوب ربادن خالى اولماز) ايمدى بوندن بيلنديكه بركيمسه‌يه التون يوزاون پاره‌يه ريال يدى غروشه ايكن اودنج بر التون يا بر ريال ويرسه صكره يرينه ينه التونى كبى التون وريالى كبى ريال المغه قادر اولور حقيدر كرك بهالرى يوقارو چيقسين كرك اشاغى اينسين (حيله‌سى بودركه قرض ايتدكده) يعنى اودنج كومش يا التون الدقدنصكره (ويرديكى اقچه الديغى اقچه‌دن) ياخود الديغى التون ويرديكى التوندن (يينى اولورسه قرض) يعنى اودنج (ويرن اول) و ويرديكى (اقچه‌نك) يا التونك الانك اوزرنده (باقى قلان زياده‌سنى ابرا ايتسه) يعنى باغشلسه صحيح اولور زيرا) بورجندن اودنج ويره‌نك (الديغى مقدارينى ادا ايتمش اولور اوزرنده بورج (قلان زياده‌يى) ده اودنج ويرن (ابرا ايدوب) يعنى اندن وازكچوب (اول قرض) يعنى اودنج (الانه هبه ايدوب) يعنى باغشليوب (وازكچمك جائزدر اما) اودنج ويروب (صكره) يرينه (الديغى اول ويرديكى اقچه‌دن) يا التوندن (وزنده زياده) قيمتده برابر (اولسه قرض) يعنى اودنج الان صكره (ويرديكى اقچه‌نك) يا التونك

(زياده‌سنى هبه ايتسه) يعنى باغشلسه (جائز اولماز زيرا مشاعاهبه) يعنى بشقه آيروب تعيين ايتمدن باغشلامش (اولور مشاعك هبه‌سى) يعنى ايرلمسى ممكن اولان شى باشقه‌جه ايرمدن باغشلامق (صحيح اولماز حيله‌سى شرعا بودركه قرض ويرن) كيمسه اول (كنديك ورديكى اقچه‌يه خلاف جنس برشى ضم ايليوب صرف ايده) يعنى قرض الانك كتورديكى زياده اقچه مقابله‌سنده اول اقچه ايله شى قرض الانه ويروب اول زياده اقچه‌يى اله مثلا زيد عمروه سكز درهم كاور بر بشلك اودنج ويردكده عمروه يرينه بش غروشلق اوفق پاره ويرسه ولكن پاره طقوز درهم كلسه اول بر درهمى عمرو زيده باغشلاسه آيرمدن صحيح اولماز حيله‌سى بودركه زيد اولكى ويرديكى بشلك كبى بربشلكك يانته مثلا اوچ بش جويز يايمش ضم ايدوب اول اوفاق پاره‌لر مقابله‌سنده عمروه صاته (بعده قرض الان اودنجه ويره‌نه ويره) يعنى صكره عمرو الديغى بشلكى بورجنه ويره جوزلرى كنديسنه اله يا زيده باغشله‌يه (ياخود قرض الاندن) مثلا عمرودن زيد (قرض ويرديكى اقچه) مثلا بشلك (مقابله‌سنده خلاف جنس برشى صاتون اله) النه الوب (قبض ايتدكدن صكره اول شيئى قرض الانك (مثلا عمروك (كتورديكى) مثلا اوفاق (اقچه‌يه) عمروه (ينه صاته) واودنج التون آلوب ويردكده دخى شان بويلدر (ودخى قرض) يعنى اودنج (اقچه و يروب آلدقده وزنده ازيجق زياده يوز درهمدن سدس درهم) يعنى بر درهمك التى بلوكندن بر بلوكى (كبى ضرر ويرمز اماچوق زياده جائز اولماز يوز درهمدن بردرهم كبى امايوز درهمده بوچق) يعنى ياريم (درهم) قدر (زياده بعضيلر) بوده (كثيردر) يعنى چوقدر (جائزدكلدر ديديلرو بعضيلر قليلدر) يعنى آزدر (جائزدر ديديلر ايمدى ربادن صاقنه نه‌لازم اولان بودركه هركسده بردرهم ايله‌ترازو) يعنى كومش اقچه چكيجك بركوجورك ترازى (بولنمق كركدركه بركيمسه‌يه قرض) يعنى اودنج (ويردكده درهم ايله طارته ويره قرض) يعنى اودنج (الان اقچه‌يى كتوردكده ينه درهم ايله طارته اويله اله كتورديكى اقچه يينى كلورسه اول مقدارينى الوب باقيسنى ابراء ايده) يعنى اودنج الانه باغشله‌يه (ياخود) استيوب (اله اكر) كتورديكى اقچه (زياده كلورسه يوقارووده بيان اولنان ايكى وجه

اوزره حیله) شرعیه (سیله عمل ایده) اول زیاده‌یی اله یاخود کری
ویره (ودخی قرض ویرن زمان تعیین ایتمیه مثلا اون‌کون یاخود بر آی
و برهفته کبی) یعنی اون‌کونه یا بر آیه قدر ویریرم دیمیه (زیرا زمان
دیمیه (زیرا زمان تعیینیله درهمی درهمه و یره‌سی‌یه بیع ایتمش) یعنی
اون کونه مثلا یا بر آیه قدر ویریرم دیدکده کومشی کومشه ویره‌سی‌یه
صاتمش (اولور بو ایسه) یعنی کومشی کومشه و یره‌سی‌یه صاتمق (ربا
اولور) ودخی زمان ذکر ایدوب اودنج کومش ویروب یرینه التون
السه ینه ویره‌سیسی ربادر ودخی بومنوال اوزره اودنج بغدای ویروب
ینه یرینه بغدای السه یاخود اولچو ایله صاتیلان برشیٔ السه ارپه یاخود
چودار یا طری کبی ینه ویره‌سی‌یه صاتمق اولور حرام اولور طوز
واون دخی بویله‌در مثلا هفته‌یه دکین بر قیه یا اوچ یا بش قیه اون
السه یاخود بر یا اوچ قاشق طوز السه ویره‌سیسی ربا اولور (زمان
تعیین ایتمکسزین) اودنج (ویردکده هرنه زمان مراد ایدرسه استیوب
المق جائز اولور عوام ناسك قرض ویرن اقچه استیوب النجه) یعنی
جاهللرك اودنج ویرن ویردیکنی استماملی اکر استرایسه (ثوابی اولماز
ایمش دیو سو یلدکلری سوزك اصلی یوقدر) زیرا خاطر ییقمیه‌رق حقی
استمك شرعا جائزدر خاطر ییقه‌رق استرایسه من وباشه قاقق اولوب
اکا اذیت وجفا ایتمش اولور بو ایسه بشقه کناهدر حرامدر ناسك
مرادی بومعنی اولمق کرکدر

فصل

(ربادن احتراز ایچون ایتدکلری معامله‌که) یعنی فائض المادن قاچنمق ایچون
ایشلدکلری الش وویرش (اول ینه) یعنی اودنجك زیاده‌سنی المقده (بیان)
اولنان حیله کبی (حیلهٔ شرعیه‌در بعضیلر قتنده مکروهدر) تحریما(وبعضیلر
قتنده مکروه دکلدر فقهاء عظامك) یعنی قاضیخان وغیریلر کبیلرك (ذکر
ایتدیکی حیله) شرعیه (بودرکه جمله‌دن بری) یعنی ذکر اولنان حیله‌لر
چوقدر لکن انلردن بری بودرکه (برکیمسه برسنه‌یه) دك برکیمسه‌دن
(اون غروش المق مراد ایتسه اون‌ایکی‌یه) یعنی اون‌ایکی غروشه مثلا
(اول اقچه‌یی المق مراد ایدن کیمسه اقچه صاحبنه اون‌غروشه بر) اون

غروش ایده‌جك (متاعنی صاتوب اول اقچه صاحبی متاعی قبض ایده
کندی) یعنی متاعی صتان (اون‌غروشی قبض ایده صکره ینه اول)
صتان (متاعی) الاندن (برسنه‌یه‌دك) ویره‌سی‌یه (اون‌ایکی غروشه
مثلا پازار ایدوب (صاتون اله کندونك) یعنی اون غروشی الانك ویره‌نه
اول متاعی اون‌ایکی غروشه پازار ایدوب صاتون الدیغیچون (اون‌ایکی
غروش بورجی اولور یاخود) یعنی برحیله دخی بودرکه (اقچه ویرمك
مراد ایدن کیمسه) ویره‌سی‌یه اون ایکی غروش ایده‌جك (برمتاعی
اون‌ایکی غروشه) اقچه المق مراد ایدنه (برسنه‌یه‌دك) ویره‌سی‌یه پازار
ایدوب (ویره اول کیمسه) دخی اول (متاعی قبض ایدوب براجنبی
کیمسه‌یه نقداً اون غرشه بیع ایده) یعنی پازار ایدوب صاته اقچه صاحبنه
صاتمیه فاسد اولور هرنه وقت اولسه ویره‌سی‌یه صاتدیغی مالی صاتدیغی
بهادن اکسکه صاتون المق فاسددر جائز دکلدر اول (اجنبی دخی متاعی
قبض ایده صکره ینه) اول متاعی (ابتدا صتان کیمسه‌یه اون‌غروشه بیع
ایدوب) یعنی صاتوب (اول اقچه‌یی) یعنی اون غروشی (اقچه المق مراد
ایدن کیمسه‌یه حواله ایده) یعنی اقچه المق مراد ایده‌نه بندن اله‌جغك اون
غروشك یرینه بنم متاعی شمدی صاتدیغم کیمسه‌ده‌کی اله‌جغیم اون‌غروشی
آل دیه (اول متاع واسطه ایله) اولکی (صاحبنه اولاشور اقچه المق
مراد ایدن غروشی) اقچه صاحبندن (الوب) مصارفنه صرف ایده
(اقچه صاحبنه) اول متاعی اندن صاتون الدیغیچون (اون ایکی غروش
بورجلی اولور ودخی بیلمك کرکدر که معامله ایتدیکی نسنه) یعنی اول
صاتدیغی متاع (التون وکومش قبیلندن) یعنی صرف التون وکومش
یاخود التونلی وکومشلی نسنه (اولمیه) ساعت و پشتو وتوننك وچابراز
وصرمالی روبه کبی (زیرا التونلی وکومشلی اولان نسنه‌یی و یره‌سی‌یه
صاتمق جائز دکلدر) ویره‌سیسی ربادر (لکن فرمان پادشاهی صادر
اولمشدر) یعنی برپادشاه فرمان کوندرمشدر (که اونی اون بربچقدن زیاده‌یه
معامله اولنمسون دیو) ایمدی حقه عاصی اولنمیاجق یرده اولی الامره
اطاعت ایتمك لازم اولدیغیچون (اونی اون بربچقدن زیاده‌یه معامله ایتمامك
کرکدر) اکر ایتمش اولسه‌لر اون بربچقدن زیاده‌سنی اقچه صاحبی بورجلودن
الەمزو المش اولسه کری آلینور (و)دخی معلوم اوله‌که (ممکن اولدیغی مرتبه)

يعنی غيری جهتلر ايله بكنمك ممكن اولدقده (اول معاملهٔ شرعيه‌دن صاقنمق كركدر زيرا) معاملهٔ شرعيه (مكروهدر) دينلنك قولی قوی اولديغيچون ترجيح اولنمشدر (فقهاء عظامدن) يعنی قولنه اعتماد اولنان بيوك علمالردن (بعضيسی ذكر ايتمشدر اياكم والعينة فانها لعينة) يعنی سزلر معاملهٔ شرعيه‌دن قاچينك زيرا اول معامله‌يه) قبل شرعدن (لعنت اولنمشدر) و بونی ربوايه حريص اولانلر ياپديلر چيقارديلر (و بونلری رسول الله ذم ايدوب بيوردی اذا تبايعتم بالعين واتبعتم اذناب البقر ذللتم وظهر عليكم عدوكم) اوكما قال النبی عليه السلام يعنی سزلر معاملهٔ شرعيه ايله آلش ويرش ايدوب تعيش ايتديككز وقتده دخی اوكوزلرك آردينه دوشوب اكوب بچمكله مشغول اولوب حالكزدن غافل اولوب جهادك فرض اولديغنی وغزا ايده‌نه نه مقدار ثواب ويريلور وشهيد اولانه نه مرتبه درجه ويريلور بلزسكز آنك ايچون كافرلر ايله وشيطانلر ايله جنك ايده‌مزسكز كافرلر وشيطانلر سزه غالب اولوب سز ذليل اولورسكز زيرا بونلر ايله جنك علم ايله اولور ربم شرلرندن خلاص ايليه

« باب ثالث » يعنی اوچنجی باب

(« مزارعه‌ده اولان فساددن » يعنی اورتاق اكين اكمده)

(فاسد اولان صورتلرندن صاقنمق بيانده‌در)

(مزارعه) يعنی اكن اكمكده اورتاقجيلق (ايتمك امام ابی يوسف ايله امام محمد) رحمهما الله تعالی (قوللری اوزره صحيحدر) امام اعظم رحمة الله عليه قولی اوزره صحيح دكلدر ولكن (مفتی به اولان) يعنی صحت وفسادندن سؤال اولنوب فتواسی طلب اولندقده فتوی ويريلان قول (بوايكی امامك قوليدر) احتياجدن ناشی تعاملر امامين قوليله اولديغيچون ايمدی مزارعه‌نك (صحيح اولمسنده يدی شرط واردر اولكی يرك زراعته صالح اولمسيدر) يعنی ترلاده اكيلان شی عادتا بتمسی ممكن اوله زيرا مراد انجق بتن شيدر (ايكنجی عاقدين اهل) يعنی عقد قول ايدنلر عاقل بالغ (اولمقدر اوچنجی) (تعيين مدت يعنی بر ييلمی التی آيمی اوچ آيمی بش ييلمی ايكی ييلمی زمانی بيان (ايتمكدر) ايمدی محصول

يتشميه‌جك زمان تعيين ايتسه ياخود انسانك عمری ايرميه‌جك زمانه قول ايتسه‌لر ياخود ابناء زمانك عمری ايرميه‌جك زمان قول ايتسه‌لر صحيح اولماز (محمد بن سلمه) رحمه الله تعالی (دن روايت اولنديكه تعيين مدت) يعنی زمانی بيان (ايتمكسزين مزارعه) يعنی اورتاق اكين اكمك (جائزدر برسنه اوزينه واقع اولمش اولور) يعنی محمد بن سلمه برسنه ايله بر اكيمه عقد ايتمش اولور ديمكی مراد ايدرلر كرك برسنه‌ده حاصل اولسون كرك زياده‌ده (وفقيه ابو الليث) رحمه الله تعالی (بونی) يعنی محمد بن سلمه‌نك قولنی (اخذ ايدوب) يعنی بكنوب (ديمشدر كه اهل كوفه‌نك بيان مدتی مزارعه‌ده شرط ايتدكلری) يعنی كوفه‌ليلرك اورتاق اكين اكمه‌ده زمانی بيان لازمدر ديدكلری (آنك ايچون دركه انلرك قتنده وقت مزارعه متفاوتدر) يعنی كوفه ولايتنده اكين اكمه‌نك وقتی بللو دكلدر هرنه وقت اكلسه بتر (ايسجق دائم اولديغيچون ابتداسی وانتهاسی مجهولدر) يعنی بللو وقتی يوقدر (اما بزم ولايتزده) يعنی سمرقند و بخاراده (وقت مزارعه معلومدر) يعنی اكين اكلجك و بچلجك وقتی بللودر آنك ايچون (وقتنی ذكر ايتمدين جائزدر) ايمدی مرحومك ولايتی كبی اولان ولايتلرده وقتی بيان اولنمسه جائز اولوركه بر بيادر (دردنجی بودركه بزری) يعنی تخومی (كيم ويره‌جكی بيان ايتمك كركدر لكن بعض ائمهٔ بلخدن بلخ مملكتنك بعض عالملرندن (روايت اولنمشدركه برموضعده اولسه كه مابينلرنده عرف بلده‌ده بزر قنغيسنك اوزرينه اولديغی ظاهر ايسه) يعنی بر ولايتده تخوم كيم ويره‌جكی بللو اولسه (اول موضعده بزركيمك اوزرينه اولديغنی بيان ايتمك شرط دكلدر) ناس اراسنده هركيم ويررسه اول ويرر بوندن معلوم اولديكه تخومی برابر قول ايتسه‌لر فاسد اولور ولكن محصولی برابر اولشورلر وترلا صاحبی تارلاسنك ياريسينك اجرينی اورتاغندن الور (بشنجی بودركه اكلجك بزرك) يعنی تخومك (جنسنی بيان ايتمك كركدر ارپه‌می بغدايمی بو) جنسنی بيان ايتمك (شرط اولديغی (قياسادر) يعنی دليل ظاهره كوره‌در (استحسانا) يعنی دليل خفی‌يه كوره بودخی (بيان اولنمسه جائزدر التنجی بودركه خارجده شركته مانع اولماز وجه اوزره هر برينك نصيبن) يعنی محصولده اورتاقلغه مخالف اولميجق طريق اوزره حصه‌لرينی (بيان ايتمك كركدر

نصفیت اوزره) یعنی برابر (اولمق یاخود ایکیلی برلی) یعنی برینک
حصه‌سی ایکی برینك بر (اولمق کبی) یاخود برینك ایکی برینك اوچ
اولمق کبی ودخی بومثللی اولانلرده مثلا برینك ایکی برینك درت یا بش
اولمق کبی (اما وارسه‌لر ایکیسندن برینه برقاچ معین) مثلا اوچ بش
(اولچك شرط ایلسه‌لر یاخود صاحب بزر بزری مقداری آلوب‌ده باقیسنی
تقسیم ایتمك) یعنی تخوم صاحبی محصولدن تخومی قدر دانه آلوب باقی
قلانی اولشمکی (شرط ایلسه‌لر یاخود دانه بینلرنده قول ایتدکاری کبی
اولوب صمان بزر صاحبنك غیریه) یعنی تخوم صاحبی اولمیان اورتاغنه
(اولمغی شرط ایلسه‌لر بونلرده مزارعه) یعنی بو اوچ صورتده اورتاقجیلق
(فاسد اولور) یاخود بر ترلادن حاصل اولانی اولشمکی شرط ایلسه‌لر
یاخود صمان برینك دانه برینك اولمغی شرط ایلسه‌لر یاخود دانه برینك
اولوب صمانی اولشمکی شرط ایلسه‌لر بوصورتلرده‌ده فاسددر (اما صاحب
بزر خارجك عشرینی) یعنی تخوم صاحبی دانه‌نك مثلا اون بلوکدن
برینی (الوب باقیسی یاری‌یه اولمغی شرط ایلسه‌لر یاخود صمان صاحب
بزرك اولمغی شرط ایلسه‌لر) بو ایکی صورتده اورتاقجیلق (جائزدر
اکر مزارعه‌یی عقد ایتدکلرنده صمانه تعرض ایتمسه‌لر) یعنی قوله و پازار
ایتدکلری وقتده صمان نه کونه اوله‌جغی سویلشلسه (صمان ایکیسی
بیننده اولور) صمان دانه‌یه تابعدر دانه‌یی نه‌کونه اولشورلر ایسه صمانی
دخی اویله ایده‌لر (یدنجیسی بودر که یر ایله عامل مابیننده اولوب یری
عامله تخلیه کرکدر) یعنی یری اشلینه تسلیم ایتمك لازمدر (حتی یر صاحبنك
عملنی) یعنی برابر ایشلمسنی (شرط ایلسه‌لر مزارعه) یعنی اورتاقجیلق
(فاسد اولور تخلیه) یعنی تسلیم (بولنمدیغی ایچون ایرشمزدن) یعنی
اکین صرارمزدن (اول اولان عمل) یعنی خدمت (صووارمق)
یعنی صو ایله صولامق اکر لازم اولور ایسه (وحفظ) یعنی حولیسنی
یاپمق (وبکلمك کبی اکر اقتضا ایدرسه عامل) یعنی ایشجی (اوزرینه‌در
اما ایرشدکدنصکره) یعنی صرار دقدنصکره (اول عمل) یعنی خدمت
(بچمك) وکتورمك (ودوکمك کبی) دانه‌دن (حصه‌لرینه کوره
ایکیسنك اوزرینه‌در) اکر دانه‌یی یاری اولشه‌جكلر ایسه خدمت دخی
یاری اولور ایکیلی برلی ایسه خدمت دخی اویله اولور (حتی بچمسنی

ویادوکسنی عامل) یعنی ایشجی (اوزرینه شرط ایلسه‌لر (مزارعه)
یعنی اورتاقجیلق (فاسد اولور) امام محمده کوره (ولکن امام ابی یوسفدن
روایت اولنمشدر که) هر ایشی عامل اوزرینه شرط ایلسه‌لر اورتاقجیلق
(صحیحدر واصح قول ابی یوسف قولیدر) که فتوی دخی بونك
اوزرینه‌در (ایمدی مزارعه یدی وجه اوزره‌در (یعنی اورتاق اکین
اکمك یدی درلودر (اوچی صحیحدر دردی فاسددر اولکی یر ترلا برینك
باقی) که تخوم اوکوز آلات خدمت (آخرك) ایکنجی (یا عمل) یعنی
خدمت (برینك باقی) که تخوم ترلا اوکوز آلات (آخرك) اوچنجی
(یا یر و بزر) یعنی تخوم و یر (برینك باقی) اوکوز وآلات وخدمت
(آخرك بو اوچ صورتده صحیحدر اما) فاسد اولانلردن اولکی (یر ایله
اوکوز وآلات برینك بزر ایله عمل) یعنی تخوم خدمت (برینك
یاخود بزر) یعنی ایکنجی تخوم (ایله اوکوز وآلات برینك باقی) که تارلا
وخدمت (برینك یاخود) اوچنجی (اوکوز وآلات برینك باقی) که
تارلا و تخوم و خدمت (آخرك یاخود بزر) یعنی دردنجی تخوم
(برینك باقی) که تارلا واوکوز وآلات وخدمت (آخرك بوصورتلرده
اورتاقجیلق فاسددر مزارعه) یعنی اورتاقجیلق اولکی اوچ صورتدن
بری اولوب (صحیح اولورسه حاصل اولان دانه‌یی شرط) یعنی قول
(ایتدکلری وجه اوزره بولشورلر) یارمی ایکیلی برلیمی هرنه کونا قول
ایتدیلر ایسه اکا کوره اولشورلر (مزارعه) یعنی اورتاقجیلق صکره‌کی
درت صورتك بری اولوب (فاسد اولورسه حاصل اولان) دانه و صمان
(صاحب بزرك) یعنی تخوم صاحبنك (اولور اکر فاسد اولدیغی
تقدیرجه بزر) یعنی تخوم (یر صاحبنك اولور ایسه آخرك عملنك اجر
مثلی واردر) یعنی دانه‌یی تارلا صاحبی آلور ایشجی دخی کندینك
اوکوزینك خدمتنك اجر مثلنی تارلا صاحبندن آلور (واکر
صاحب بزر عمل صاحبی ایسه آخرك یرینك اجر مثلی واردر)
یعنی اکر تخوم صاحبی ایشجی ایسه دانه‌یی آلور تالار صاحبی
دخی تالاسنك اجرتنی ایشجیدن آلور (اجر مثلی امام محمده) رحمه‌الله تعالی‌یه
(کوره بالغا مابلغ) که هرنیه ایرشورسه (لازم اولور) یعنی اوکوزیله
کندینك خدمت حقی هرنه ایدرسه آنی الور (اما امام ابی یوسفه) رحمه

الله تعالى يه (كوره) اجر مثلى ((حاصل اولان) دانه‌دن وصمان (دن كندويه دوشه‌جك) اولان دانه وصمان (قدرين آلور) دوشه‌جك اولاندن (زياده‌المان مزارعه فاسد اولسه بزر صاحبنك اولديغى تقديرجه حاصل اولانك كليسى كندويه طيب) يعنى اورتاقجيلق فاسد اولوب تخوم دخى تالا صاحبنك اولدقده آخرك خدمتنك حقنى ويردكده دانه‌نك وصمانك كليسى تخومك صاحبنه حلال (اولور بزر عاملك اولديغى تقديرجه فاسد اولسه عامل تصدق ايده بزرك ويرك اجرتنك مقدارندن زياده‌سنى (يعنى تخوم ايشجينك اولوب اورتاقجيلقد فاسد اولوسه دانه‌دن تخومنك مقدارينى آلوب وتارلا صاحبنه تالاسنك اجرتنى ويروب باقى قلان دانه‌يى وصمانى فقرايه صدقه نيتيله ويرمك لازمدر عقدفاسد ايله غيرك ملكنده حاصل اولديغيچون كندى ايچون يمك جائز اولماز وخدمتى ايچون اجرت المق دخى جائز اولماز (ودخى مزارعه‌يى عقد) يعنى اورتاقجيلغى پازار وقول (ايتدكدن صكره عامل) يعنى ايشلجى اولان (رجوع ايدوب اورتاقجيلق ايتم ديسه عمله جبر اولنور) يعنى ايشجى‌يه حاكم ايشله ديو جبرايدر (اما صاحب بزر رجوع (ايتدكدن صكره ايشجيده رجوع ايتسه ايشجى‌يه جبر اولنماز) اما تخوم صاحبى رجوع ايتسه اكا اصلا جبر اولنماز زيرا اكيلان تخوم بتامكه محتملدر (صاحب بزر رجوع ايتدكدن صكره عامل يرى سورمش اولسه صاحب بزره قضاء برنسنه لازم كلماز) يعنى ايشجى تخوم صاحبنك تارلاسنى سوردكدنصكره تخوم صاحبى رجوع ايتسه ايشجى تخوم وتارلا صاحبندن سورديكى ايچون اجرت حق شرعا الامز (اما ديانة برنسنه ويروب عاملى راضى ايده) يعنى تخوم وتارلا صاحبى رجوع ايتمكله ايشجى الدانمش اولور برمقدار نسنه ويروب حلال ايتديرمك لازمدر زيرا آخرتده حقنى آلور ودخى (ايكيسندن برينك موتيله مزارعه) يعنى برى اولدكده اورتاقجيلق (باطل اولور لكن على طريق الاستحسان شويله‌دركه برقاچ سنه‌يه عقد مزارعه ايتسه‌لر ايكيسندن برى اكين يتشدكدن‌نصكره اولسه ايدى اول سنه اكين قلقانه دكين عقد مزارعه‌ابقا اولنور طرفينك حقنه كوره رعايت اجلچون) يعنى برقاچ ييله اوتاقجيلغه قول ايدوب واكوب اكين بتمش ايكن برى اولسه هيچ برينه غدر اولماسون ايچون وارثلر فوت اولان كشينك يرينه طوروب اكنى

بچرلر قوللرينه كوره اولشورلر (باقى قلان سنه‌لرده) اورتاقجيلق (باطل اولور ضرر) يعنى كيمسه‌يه ضرر (اولمديغيچون) ودخى باقى اجاره‌لرك فسخ اولنديغى عذرلر ايله اورتاقجيلق دخى فسخ اولور اكر اكين بتمديسه اما بتدكدن‌صكره فسخ اولنماز

﴿ خاتمه ﴾

بومذكور كسب خبيث) يعنى حرام اولانلرى (بيان ايدر) اولا (معلوم اوله‌كه حيوانك اركگنى ديشى‌سنه) يعنى اينكى بوغايه وهركله‌يى آته (چكوبده برنسنه المق كسب خبيثدر) جائز دكلد (منهيدر) پيغمبر عزعليه الصلاة والسلام نهى ايدوب برنسنه المايك حرامدر ديمشدر (ودخى بر عورتك وليسى اون) برقزك يابر طول قارينك عصبة وارثى ياباباسى يادده‌سى ياقرنداشلرى ياعموجه‌لرى كبى (اول عورتى آخره تزويج) يعنى نكاح ايتمك مراد (ايتدكده باشلق نامنده) ياآغرلق زيرا مرحومك ديارنده باشلق ديرلر ايمش بوديارلرده آغرلق ديرلر هرنه دينور ايسه آنى انى المادن ويم ديوب (برنسنه المق كسب خبيثدر) رشوتدر جائز دكلدر اكر) اول الديغى نسنه رشوت اولور ايسه حرامدر لكن المق حرام اولوب جائز اولمديغى اول زمانده‌دركه (عورتك وليسى) يعنى قريبى وخصمى (اول نسنه‌يى استسه‌ده السه اول‌زمان حرامدر) ايمدى كويكو طرفنده وكيلك ياولينك عورتدن كويكونك اقربالرى ايچون بوغچه وكوملك وياغلق استيوب الملرى ودخى قرينك وليسنك قرينك قريب اقربالرى ايچون جزمه ويمنى وپابوج وبز وفس وغيرى شيلر استيوب وبونلر اولمايجه ويرمم ديوب الملرى كليسى رشوت قبيلندن در ودخى نكاحه (وكيل اولانك سويليوب پاره المسى كويكونك وكيلنك سويليوب سويلتملك الملرى (وعربه‌دن اينمايوب واپچرى كيرمايوب وقپويى اچمايوب اينملك وكيرملك واچمالق المق وطول قادين نكاح ايتدكده قريدن اركنلك المق وقز طول آدمه نكاحلندقده قوجه سندن اركنلك المق ودخى كلين الجيلر كاينك وكويكونك برشيئنى كزليوب پاره المق وشونلر كبى بلا عوض ولارضاء بركيمسه‌دن برشى المق كسب خبيثدر حرامدر زيرا سبب شرعيسز غيرك مالنى المق (جائز دكلدر ياخود قرى

الان آدم اول استئلان نسنهٔ ویرمینجه قزی تزویج ایتمیه جکنی بیلسه ده
رضاسی یوغیکن ویرسه بنه) رشوت اولور المق (جائز اولماز اما اکر)
عورتی (الان آدم کندی رضاسیله ویرسه فرضا) یعنی فرض ایتسك
(اول) ویردیکی (نسنهٔ ویرمسه ده اول ولی اصلا برنسنه رجاسنده
اولماسه) یعنی اول ولی یه برشیٔ ویرلمسه ده قزی ینه نکاح ایدر و برشیٔ
دخی بندن اوممز ایدیکنی بیلرك ویرسه (هدیه اولمش اولور) المق جائز
اولور (ودخی قاضیلرك ونائبلرك) وسائر والیلرك وایش باشنده اولانلرك
و بونلرك قپولرنده مصلحت کورن اتباعیلرك وقپوخلقنك (رشوت
طریقیله) یعنی مجرد سوز ایله ورجا ایله مصلحتی بجر دیکیچون (الدقلری
کسب خبیثدر حرامدر زیرا قاضی اجرت کتابتده غیری کسنه اول
مقداری کتابته هرنه که اولورسه) یعنی قاضی حجت ویا اعلام ویا اذن
نامه یاقسام یاغیر برشی یازدقده اویازی یی غیری یازیجلر قاچ پاره یه یازارلر ایسه
قاضی دخی (اول مقداری المق جائز اولور) ایمدی یدیبوز طقسان التی تاریخنده
اذن نامه ایچون قز اولورسه یکرمی اقچه قاضی آله بش اقچه محکمه ده خدمتچیلر اله
اکر طول اولور ایسه قاضی اون بش اقچه خدمتچیلر بش اقچه اله وحجت ونقل
شهادت وسائر عروضلر ایچون قاضی یکرمی اقچه خدمتچیلر بش اقچه اله وسجله
قید ایچون سکز اقچه اله وازاد نامه لر ایچون التمش التی اقچه النه اللیسی
قاضینك اونی نائبك التیسی امین ایله کاتبك وامضا ایچون اون ایکی اقچه النه
ومراسله ایچون التی اقچه النه ورسم قسمت ایچون اکر ورثه عقلا اولوب
قسمت طلب ایدرلرسه یاورثه ده صغیر یامجنون یاغائب اولوب تقسیم لازم کلدکده
بیکده اون بش النه ورثه عقلا اولوب قسمت طلب ایتمزلرسه قسمت اوزره
جبر اولنمیه دیو طرف خاقانیدن تعیین بیوریلوب قانون اولمشدر (بوندن
زیاده سی رشوت اولور استرایسه حکمندن) یعنی حکم ایتمزدن (اول السون
استرایسه حکمندنصکره السون کرکسه خلاف حکم ایتسون کرکسه حقله
حکم ایتسون) یعنی کرك ظلم ایتسون کرك عدالت ایتسون الدیغی رشوتدر
حرامدر (لکن رشوت الوبده حقله حکم ایلدیکی صورتده حکمی نافذ
اولورمی) یعنی یرنده اولوب بوزلمازمی یوقسه بوز یلورمی (اختلاف
اولنمشدر) یعنی بعضیلر نقض اولنماز وبعضیلر نقض اولنور دیمشلردر
(ایمدی رشوت ویرن خلاف ایش) یعنی کرك قاضی یه وکرك غیری رشوت

ویرن برکیمسه یه ظلم ایتدیرمك (ایچون ویررسه و یرنده الانده ملعوندر
ودخی ایکیسنك اراسنده واسطه) یعنی ایش کوزوب سبب (اولانده
ملعوندر نتکیم حدیث شریفده وارد اولمشدر) یعنی پیغمبریمز علیه الصلاة
والسلامدن ایشیدلمشدر (عن ابی هریره رضی الله تعالی عنه قال لعن
رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم الراشی والمرتشی والراشی) یعنی ابی
هریره حضرتلرندن روایت اولندیکه پیغمبریمز علیه السلام رشوتی ویرنه
والنه ویاردم ایده نه لعنت ایلدی دیو بیوردی (اکر رشوتی ویرن کندی
اوزرندن ظلمی دفع ایتمك) ویاایتدیرمك (ایچون ویرسه ورشوتسز) اول
ظلم (دفع اولمازسه ویرنه ضرری یوقدر) ویره کده (ضروتی
اولدیغیچون) زیرا ضرورات محظوراتی مباح قیلر (اما آلنه ینه حرامدر
لعنتده داخل) یعنی پیغمبر علیه السلامك لعنت ایتدکارندن (اولور) زیرا
مسلماندن ضراری وظلمی دفع ایتمك قادر اولانلرك اوزرینه واجبدر ایمدی
واجبی ایشلمك وظلمی دفع ایتمك ایچون مال المق جائز دکلدر (اکلی) یعنی
الوب یمك وسائر مصارفنه ویرمك باطلدر (حرامدر وقال الله تعالی
ولاتأکلوا اموالکم بینکم بالباطل الا ان تکون تجارة عن تراض منکم (یعنی
قوللرم سزلر شرعا حلال اولمیان مالی یمه یك لکن حلال ومباح اولان مالکزی
ییك ودخی حیله ایله خلقك مالنی یمك بودخی کسب خبیثدر واکلی باطلدر
یعنی یمسی جائز دکلدر (انك کبیکه برکیمسه کندو نفسنده صالح) یعنی
برکیمسه نك قلبی پاك (اولمیه) وتنهاسنده درلو درلو کناهلر اشلیه (وخلقه
صورت صلاحده کورینه) وخلق اراسنده اول تنهاده ایشلدیکی کناهلردن
صاقنه (وخلق دخی انی صالح ظنیله) یعنی کوزل دعاسی مقبول
کیمسه در دیو (اکا برمقدار نسنه لر) کرك صدقات کرك جهت (ویره لر
اکر نفسنده) یعنی حقیقتده (اوکیمسه نك) اول تنهاده ایتدیکی (حالنی
بیلسه لر اندن نفرت ایدوب برنسنه ویرمزلر ایدی بووجهله) یعنی خلق
یاننده خلق بکا اکرام ایتسون دیو صوفیلك ایدوب (خلقك مالنی المق)
ربادر (حرامدر اکلی باطلدر) یعنی اول طریق ایله الدیغی مالی یمك
جائز دکلدر (وبرکیمسه اهل علم) یعنی علم صاحبی ویامدرسده اوقور
درسنه چالیشور طالب (یاخود علوی) یعنی حضرت علی وفاطمه
رضی الله عنهما نسلندن (یاخود فقیر) که صدقه یه محتاج (یاصاحب

كرامت شيخ ويا امير) پادشاه ياپاشا طرفندن تبديل (ظنيله) برمقدار (نسنه) مال متاع (ويرسه‌لر نفس الامرده بويله اولماسه) مثلا علم صاحبى اولماسه ولكن خلق بنى عالم بيلسون ديو عالم صورتنه كيرسه ودرسنه چالشور طالب اولماسه اهاليدن اولسه ياخود قلبرنك برى ويا يوباز اولسه ونسل حضرت عليدن اولماسه ولكن بنى حضرت على نسلندن بيلوب اكرام ايتسونلر ديو باشنه يشل صارسه يافقير اولماسه بلكه بنى فقير بيلسونلر صدقات وزكوة وكفارات ويرسونلر ديو فقير صورتنده كزسه يا كرامت صاحبى اولماسه ولكن كنديني ولى مستجاب الدعوات صورتنده كوسترسه ويا تبديل اولميوب بلكه بنى تبديل ظن ايدوب بكا اكرام ايتسونلر ديو تبديلر صورتنه كيرسه (بوجهله دخى اخذ ايتمك) يعنى بوذكر (اولنان حيله‌لردن بريله دخى خلقك مالنى المق (حرامدر اكلى) يعنى يمسى (باطلدر ودخى بركيمسه‌دن آلاى جماعت ايچنده برنسنه ايستسه اول كيمسه دخى اول جماعتدن حجاب ايتسه‌ده) يعنى عار ايدوب اوتانسه‌ده (ويرسه ياخود خوف ايتسه‌كه) يعنى اول كيمسه‌دن قورقسه (ويرميجه بنى ذم ايدوب هجو) يعنى رزيل (ايدرديو) اندن (عرضنى حفظ ايتمك ايچون) اكا (برنسنه ويرسه بوجهله دخى) خلقك مالنى (المق حرامدر اكل) يعنى يمسى (باطلدر ودخى قوت يوميه‌سى اولان كيمسه سؤال طريقيله برنسنه كسب ايتمك) يعنى بركون يمكه وكچنمكه يته‌جك قدر مالى اولان كيمسه آخردن برنسنه استمك (جائز دكلدر) حرامدر ودخى هيچ مالى اولمسه ولكن كسبه قادر اولسه يه ديلنمك جائز دكلدر وبركون بركيجه يه‌جك قدر مالى اولان كيمسه ايچون بركيمسه‌دن نسنه ديلنمك دخى كسب خبيثدر ودخى كوره‌شوبده ناسدن استيوب المق كسب خبيثدر ودخى مكتبده صبيلردن برى ختم ايدوب ياسورهٔ يسينه چيقدقده خواجه‌نك آدم كوندروب مزده ايتديروب پاره وشئ الدرملرى وسوقلرده ناس بيلسونلرده شى ويرسونلر ديو آمين چاغردوب شى الدرملرى كسب خبيثدر وخواجه‌لرك صبيلرك ماليله الدقلرى شيدن يملرى حرامدر ودخى درس خواجه‌لرينك طالبلرى طشره‌يه وكويلره كتمك مراد ايتدكلرنده قازى وطاوغى يالكز يمك دكلدر معرفت ديه‌رك صراحةً وضمناً سؤال جائز دكلدر اوكتوردكارينى ضرورتسز يمك باطلدر ودخى طلبه‌نك

كوى بكوى وقصبه قصبه كزوب ضمناً وصراحةً پاره واكين استملرى دخى جائز دكلدر الدقلرينى يمك وخرج ايتمك باطلدر بويله باطل مال ايله تحصيل اولنان علمدن فائده‌لرى اولماز همان ظاهرى عالم باطنلرى فاسقلردر ربم جمله‌يى اصلاح ايليه آمين اما استيه‌نه اكر جامع ايچنده استمزسه قادر اولديغنى ويرمك كركدر (يا) خود (آزجق نسنه ويروبده چوق نسنه اومق) اغالره وپاشا وكبارلره ازهديه ياآو ويروب چوق اكرام اومق كبى وامرايه قوش اوروب اولوسنى كتوروب ويا برغيرى نسنه كتوروب بخشيش المق دخى كسب خبيثدر جائز دكلدر (ودخى فالجيلق) يعنى رمل آتوب يا انعام دوندروب وغيرى بر دوزمه ايله غيب شيلرى خبرويروب مال المق (وافسونجيلق ايتمك) يعنى خسته‌نك آدنى واناسى آدينى ابجد حسابيله حساب ايدوب سكا شوكونا نسخه لازم ديوب يازوب پاره المق (كسب خبيثدر) جائز دكلدر (زيرا حديث شريفده) وارد اولشدر (ليس منا من تطيرا وتطيرله او تكهن اوتكهن له اوسحر اوسحرله ومن اتى كاهنا فصدقه بما يقول فقد كفر بما انزل الله على محمد (يعنى بركيمسه قوش اوتمسى كبى بومثللى بريسنه‌يى شوم) مثلا بايقوشك بردارده اوتمسنى اولداردن آدم اولمسنه علامت (اعتقاد ايلسه) ياخود اوكندن طوشان يچمسنى اول يولده قورقويه اوغرامغه علامت طوتسه ياخود چفته‌سنى ويارنكنى ويا غيرى‌يى ضرره علامت طوتوب بكا باركيرك يارامازدر ديسه ياخود كندى امر ايتسه‌ده آخر كيمسه كندى ايچون شوم طوتسه مثلا بو باركير چفته‌لى سكا يارامز بونى صات ديسه ياخود سكا يارامز بكا صاتيور ديسه اول كيمسه دخى اويله اعتقاد ايدوب صاتسه (ياخود بركيمسه فال آچسه) يعنى رمل آتوب ياخود خسته‌نك اسمنى ووالده‌سنك آدينى حساب ايدوب شويله برشى اوله‌جق ديسه ياخسته‌نك دردى فلان شى ديسه (ياخود سحر ايتسه ياخود آخر كيمسه‌يه كندى منفعتيچون سحر ايتديرسه وتأثيرى سحردن اعتقاد ايلسه اول كيمسه‌لر بزم بولوكمزدن خارجدر (يعنى اهل سنت وجماعتدن دكلدر بلكه فرقه ضاله‌دندر (ودخى فالجى‌يه وارسه‌ده اول فالجينك غائبدن سويلديكنى تصديق ايتسه اول كيمسه كافر اولور حضرت محمد صلى الله تعالى عليه وسلمك اوزرينه اينن قرآنه) يعنى لا يعلم الغيب الا الله كبى

مكروهی (فلكده نیجه بولورسون) امام محمد رحمه‌الله تعالی (دیدیكه
مثل الجبل یعنی طاغ قدر بیوك كناه بولورم دیدی ودخی وزنده برابر
اولدقده اول مجلسده) اقچه قبض ایدن (اقچه‌نك صاحبی) اولمق كركدر
(ویاخود وكیلی اولمق كركدر اما صرافه) یاخود چارشویه (بركیسه
ایله) مثلا (برغروش كوندرسه بوزدرمق ایچون رسول اولان) یعنی
كیدن (كیمسه) برابره بوزدرسه (واول مجلسده قبض) دخی (ایتسه‌ینه)
یعنی اقچه صاحبی اول مجلسده قبض ایتمدكجه جائز اولمادیغی كبی بوده
(جائز اولماز زیرا رسولك قبضی وتسلیمی) یعنی كوندریلانك المسی
وویرمسی (معتبر دكلدر) اول كیمسه اول اقچه‌یی كتوروب صاحبنه
تسلیم ایدنه قدر زمان ویره‌سی‌یه صاتمق اولور ربا اولور (بلكه اول
كوندردیكی آدمی وكیل ایتمك) یعنی وكیلم اول دیمك (كركدر) كه قبض
وتسلیمی معتبر اولوب بیع وشرا صحیح اوله (ودخی ثمنی صرفده قبض
ایتمدن اول تصرف) یعنی بوزدردیغی اقچه‌یی آلمه‌دن اول خرج ایتمك
(صحیح دكلدر و برغروش اوفق اقچه بوزدرسه‌ده اول اقچه‌یی قبض
ایتمكسزین) یعنی النه آلمه‌دن اول اقچه‌نك جمیعنه یاخود بعضنه (اول
كیمسه‌دن) یاغیریسندن صاتون (برشی النه صحیح اولماز بلكه اول اوفاق
اقچه ایله اول الاجنبی شیئی ایكیسنی بردن غروش صاحبنه) اول ایری
غروش مقابله سنده (بیع ایدوب) یعنی اول صتان (صكره غروش
صاحبی) اول صتانه (غروشی ویره اول شیئله اقچه‌یی ده صاحبی)
یعنی صتان (الانه ویره) ایمدی برغروش بوزدرمق مراد ایدن كیمسه
اوفاق اقچه صاحبنه سكا برغروش ویرم بكا اوتوز بش پاره ایله بش
پاره‌لك یمش مثلا اوزم یا الما یا ارمود ویردیه اول دخی راضی اولوب
اوتوز بش پاره‌یی صایوب یمشی چكوب غروشی صاحبنه تسلیم ایدوب
غروشی النه الا اماتمام قرق پاره صیدیروب صكره برینی یابشنی آروب
شونلردن ایچون بكا شوقدر یمش ویردیسه فائده‌سی اولماز ینه ربا احتمالی
اولور (ودخی وزنی اولانی) یعنی چكیله صاتیلانی آلتون وكموش كبی
(اولچیله برابر صاتسه جائز دكلدر) معیار شرعیسی اولان وزنه) یعنی
آلتون وكموش شرعا انجق وزن ایله صاتلق جائز اولدیغنه كوره وزنده
(زیاده‌لك توهمی) یعنی چكلدكده بربرندن زیاده اولمق احتمالی

آیتلری (انكار ایتمش اولور) ودخی تطیرده وسحرده ضرری
وتأثیری تطیر اولنان شیلردن وسحردن اعتقاد ایدرسه الله خالق
كل شی كبی آیتلری انكار ایتمش اولور كافر اولور (ودخی بالغ
اولمادق) كوچك (اوشقلرك كسبندن) یعنی كندیلرینك قزاندقلری
شیلردن (ومالندن) یعنی ارث ایله وغیری ایله كندولره انتقال
ایدن مالرندن (برنسنه المق جائز دكلدر مكر كیم اناسی وباباسی
كسبدن وتجارتدن عاجز اولوب) مالری دخی اولمامغله (محتاج اوله‌لر
اولزمان) بوایكیسنه صبیلرینك مالرندن وكسبلرندن (كفایت مقداری
الوب یمك و خرج ایتمك جائز اولور حتی كوچك) یعنی یاعلامت ایله
یایاش ایله بالغ اولمدق (اوشاق) یعنی قز یااوغلان (مباح) اولوب
كیمسه‌نك مالی اولمیوب هركسه ایچمسی جائز (اولان صودن اوه برباردق
صوكتورسه اناسی وباباسی غنی اولورسه) یعنی غنیلر ایسه (اول
صودن) اناسی وباباسی ایچون وغیری بركیسه ایچون (ایچمك)
وقوللنمق (جائز دكلدر) زیرا) (اشباه نظائرده) یعنی آدلو كتابده
یازر (احكام صبیان بابنده واقع اولدیكه ولوملاء صبی كوزا من حوض
ثم صبه فیه لم یحل لاحد ان یشرب منه) یعنی ابن نجیم رحمه‌الله تعالی
اشباهده وصبیلرك حاللرینی بیان ایتدیكی بابده‌دیركه برصبی هیچ بركیمسه
نك ملكی اولمیان حوضك صویندن برباردق صو طولدورسه‌ده اول
صویی ینه اول حوضه دوكسه هیچ كیمسه ایچون اول حوضدن صو
ایچمك حلال اولماز مكر كیم اول صبینك باباسنه یا باباسنك باباسنه
یاوصیسنه صبینك دوكدیكی صو مقداری اول حوضدن الوب ویره‌لر
یاخود حوضك صویی كلیا آقه‌یكیدن صو طوله بوصورتلرده حلال
اولور (ودخی واقع اولدیكه واذا اهدی للصبی شیء وعلم انه له فلیس
للوالدین الاكل لغیر حاجة) یعنی ینه اشباهده ذكر اولندی برصبی‌یه
برشی هدیه اولنسه نتكیم بعض دیارلرده عادتدر اناسندن طوغن اوغلانی
ابتدا كوردكاری زمان هركس مالنجه برهدیه ایدر واول شی صبی‌یه
هدیه اولندیغی بللو اولسه انی یمك ضرورتسز اناسی وباباسی ایچون
حلال اولماز ودخی شرعة الاسلام شرحنده مختار شرحی اختیاردن نقل
واقع اولمشدركه واذا ملاء صبی الكوز من ماء الحوض واراق بعضه فی

(اولدیغیچون) جائز اولماز زیرا کناهه کیرمك احتمالی اولان شیدن
قاچمق لازمدر (و ینه) یعنی آلتون وکموش کبی (بغدایی) ینه (بغدایه
وزن) یعنی چکی (ایله برابره صاتسه جائز دکلدر معیار شرعیسی اولان
وزنه) یعنی پیغمبریمزك امر ایتدیکی کیله یه کوره (زیاده‌لك توهمی اولدیغیچون
(جائز اولماز (ودخی بغدایی بغدایه وار په‌یی ارپه‌یه و التونی التونه
وکومشی کومشه مجازفة بیع) یعنی چکیسز واولچوسز قراردن دکش
(ایتسه‌لر صاتون الان وصتان مقدارلرینی بیلمسه ینه جائز اولماز هرنقدر
مقدارلری) واقعده (برابرده اولور ایسه زیرا عقد) یعنی پازار
(ایتدیکی وقتده) چکیله یا اولچو ایله جنسی جنسنه صاتیلان شیلردن
(برابر ایدیکی بیلمك عقدك) یعنی پازارك (صحتنك شرطیدر) برابر
ایدیکنی بیلمسه زیاده احتمالی اولدیغیچون صحیح اولماز (ودخی بیلمك
کرکدرکه قرض وزن) یعنی اودنج التون یاکموش الوب و یردکده چکی
(ایله اولمق کرکدر زیاده ونقصان اولمیه ایمدی برغروشی) مثلا (قرض)
اودنج (و یروب صکره یرینه اوفاق اقچه السه و یاخود اوفاق) اقچه‌یی
اودنج (و یروب) یرینه (غروش السه بر برندن زیاده الوب ربادن
خالی اولماز) ایمدی بوندن بیلندیکه برکیمسه یه التون یوزاون پاره‌یه ریال
یدی غروشه ایکن اودنج بر التون یا بر ریال و یرسه صکره یرینه ینه
التونی کبی التون وریالی کبی ریال المغه قادر اولور حقیدر کرك بهالوی
یوقارو چیقسین کرك اشاغی اینسین (حیله‌سی بودرکه قرض ایتدکده)
یعنی اودنج کومش. یا التون الدقدنصکره (و یردیکی اقچه الدیغی اقچه‌دن)
یاخود الدیغی التون و یردیکی التوندن (یینی اولورسه قرض) یعنی
اودنج (و یرن اول) و یردیکی (اقچه‌نك) یا التونك الانك اوزرنده
(باقی قلان زیاده‌سنی ابرا ایتسه) یعنی باغشلسه صحیح اولور زیرا)
بورجندن اودنج و یره‌نك (الدیغی مقدارینی ادا ایتمش اولور اوزرنده
بورج (قلان زیاده‌یی) ده اودنج و یرن (ابرا ایدوب) یعنی اندن
وازکچوب (اول قرض) یعنی اودنج (الانه هبه ایدوب) یعنی
باغشلیوب (وازکچمك جائزدر اما) اودنج و یروب (صکره) یرینه
(الدیغی اول و یردیکی اقچه‌دن) یا التوندن (وزنده زیاده) قیمتده برابر
(اولسه قرض) یعنی اودنج الان صکره (و یردیکی اقچه‌نك) یا التونك

(زیاده‌سنی هبه ایتسه) یعنی باغشلسه (جائز اولماز زیرا مشاعا هبه) یعنی
بشقه آیروب تعیین ایتمدن باغشلامش (اولور مشاعك هبه‌سی) یعنی ایرلمسی
ممکن اولان شی باشقه‌جه ایرمدن باغشلامق (صحیح اولماز حیله‌سی
شرعا بودرکه قرض و یرن) کیمسه اول (کندینك وردیکی اقچه‌یه
خلاف جنس برشی ضم ایلیوب صرف ایده) یعنی قرض الانك
کتوردیکی زیاده اقچه مقابله‌سنده اول اقچه ایله شی قرض الانه و یروب
اول زیاده اقچه‌یی اله مثلا زید عمروه سکز درهم کاور بر بشلك اودنج
و یردکده عمروه یرینه بش غروشلق اوفق پاره و یرسه ولکن پاره طقوز
درهم کلسه اول بر درهمی عمرو زیاده باغشلاسه آیرمدن صحیح اولماز
حیله‌سی بودرکه زید اولکی و یردیکی بشلك کبی بر بشلکك یانه مثلا
اوچ بش جویز یایمش ضم ایدوب اول اوفاق پاره‌لر مقابله‌سنده عمروه
صاته (بعده قرض الان اودنجه و یره‌نه و یره) یعنی صکره عمرو الدیغی
بشلکی بورجنه و یره جوزلری کندینه اله یا زیده باغشله‌یه (یاخود
قرض الاندن) مثلا عمرودن زید (قرض و یردیکی اقچه) مثلا بشلك
(مقابله‌سنده خلاف جنس برشی صاتون اله) النه الوب (قبض ایتدکدن
صکره اول شیئی قرض الانك (مثلا عمروك (کتوردیکی) مثلا اوفاق
(اقچه‌یه) عمروه (ینه صاته) واودنج التون آلوب و یردکده دخی شان
بویلدر (ودخی قرض) یعنی اودنج (اقچه و یروب آلدقده وزنده
ازیجق زیاده یوز درهمدن سدس درهم) یعنی بر درهمك التی بلوکندن
بر بلوکی (کبی ضرر و یرمز اماچوق زیاده جائز اولماز یوز درهمدن
بردرهم کبی امایوز درهمده بوچق) یعنی یاریم (درهم) قدر (زیاده
بعضیلر) بوده (کثیردر) یعنی چوقدر (جائزدکلدر دیدیلرو بعضیلر قلیلدر)
یعنی آزدر (جائزدر دیدیلر ایمدی ربادن صاقنه نه‌لازم اولان بودرکه
هرکسده بردرهم ایله‌ترازو) یعنی کومش اقچه چکجك برکوجورك ترازی
(بولنمق کرکدرکه برکیمسه‌یه قرض) یعنی اودنج (و یردکده درهم ایله
طارته و یره قرض) یعنی اودنج (الان اقچه‌یی کتوردکده ینه درهم ایله
طارته او یله اله کتوردیکی اقچه یینی کلورسه اول مقدارینی الوب
باقیسنی ابراء ایده) یعنی اودنج الانه باغشله‌یه (یاخود) استیوب (اله
اکر) کتوردیکی اقچه (زیاده کلورسه یوقاروده بیان اولنان ایکی وجه

اوزره حیله) شرعیه (سیله عمل ایده) اول زیاده‌یی اله یاخود کری ویره (ودخی قرض و یرن زمان تعیین ایتمیه مثلا اون‌کون یاخود برآی و برهفته کبی) یعنی اون‌کونه یابرآیه قدر و یریرم دیمیه (زیرا زمان دیمیه (زیرا زمان تعیینیله درهمی درهمه و یره‌سی‌یه بیع ایتمش) یعنی اون کونه مثلا یا برآیه قدر و یریرم دیدکده کومشی کومشه ویره‌سی‌یه صاتمش (اولور بو ایسه) یعنی کومشی کومشه و یره‌سی‌یه صاتمق (ربا اولور) ودخی زمان ذکر ایدوب اودنج کومش و یروب یرینه التون السه ینه و یره‌سیسی ربادر ودخی بومنوال اوزره اودنج بغدای و یروب ینه یرینه بغدای السه یاخود اولچو ایله صاتیلان برشیٔ السه ارپه یاخود چودار یا طری کبی ینه و یره‌سی‌یه صاتمق اولور حرام اولور طوز واون دخی بویله‌در مثلا هفته‌یه دکین برقیه یا اوچ یا بش قیه اون السه یاخود بر یا اوچ قاشق طوز السه و یره‌سیسی ربا اولور (زمان تعیین ایتمکسزین) اودنج (و یردکده هرنه زمان مراد ایدرسه استیوب المق جائز اولور عوام ناسك قرض و یرن اقچه استیوب النجه) یعنی جاهللرك اودنج ویرن و یردیکنی استماملی اکر استرایسه (ثوابی اولماز ایمش دیو سو یلدکاری سوزك اصلی یوقدر) زیرا خاطر ییقمیه‌رق حقنی استمك شرعا جائزدر خاطر ییقه‌رق استرایسه من و باشه قاقق اولوب اکا اذیت وجفا ایتمش اولور بو ایسه بشقه کناهدر حرامدر ناسك مرادی بومعنی اولمق کرکدر

فصل

(ربادن احتراز ایچون ایتدکاری معامله‌که) یعنی فائض المادن قاچنمق ایچون ایشلدکاری الش وویرش (اول ینه) یعنی اودنجك زیاده‌سنی المقده (بیان) اولنان حیله کبی (حیلهٔ شرعیه‌در بعضیلر قتنده مکروهدر) تحریما(وبعضیلر قتنده مکروه دکلدر فقهاء عظامك) یعنی قاضیخان وغیریلر کبیلرك (ذکر ایتدیکی حیله) شرعیه (بودرکه جمله‌دن بری) یعنی ذکر اولنان حیله‌لر چوقدر لکن انلردن بری بودرکه (برکیمسه برسنه‌یه) دك برکیمسه‌دن (اون غروش المق مراد ایتسه اون‌ایکی یه) یعنی اون‌ایکی غروشه مثلا (اول اقچه‌یی المق مراد ایدن کیمسه اقچه صاحبنه اون‌غروشه بر) اون

غروش ایده‌جك (متاعنی صاتوب اول اقچه صاحبی متاعی قبض ایده کندی) یعنی متاعی صتان (اون‌غروشی قبض ایده صکره ینه اول) صتان (متاعی) الاندن (برسنه‌یه‌دك) و یره‌سی‌یه (اون‌ایکی غروشه مثلا پازار ایدوب (صاتون اله کندونك) یعنی اون غروشی الانكو یره‌نه اول متاعی اون‌ایکی غروشه پازار ایدوب صاتون الدیغیچون (اون‌ایکی غروش بورجی اولور یاخود) یعنی برحیله دخی بودرکه (اقچه و یرمك مراد ایدن کیمسه) و یره‌سی‌یه اون ایکی غروش ایده‌جك (برمتاعی اون‌ایکی غروشه) اقچه المق مرادایده‌نه (برسنه‌یه‌دك) و یره‌سی‌یه پازار ایدوب (و یره اول کیمسه) دخی اول (متاعی قبض ایدوب براجنبی کیمسه‌یه نقداً اون غرشه بیع ایده) یعنی پازار ایدوب صاته اقچه صاحبنه صاتمیه فاسد اولور هرنه وقت اولسه و یره‌سی‌یه صاتدیغی مالی صاتدیغی بهادن اکسکه صاتون المق فاسددر جائز دکلدر اول (اجنبی دخی متاعی قبض ایده صکره ینه) اول متاعی (ابتدا صتان کیمسه‌یه اون‌غروشه بیع ایدوب) یعنی صاتوب (اول اقچه‌یی) یعنی اون غروشی (اقچه المق مراد ایدن کیمسه‌یه حواله ایده) یعنی اقچه المق مراد ایده‌نه بندن اله‌جغك اون غروشك یرینه بنم متاعی شمدی صاتدیغم کیمسه‌ده‌کی اله‌جغیم اون‌غروشی آل دیه (اول متاع واسطه ایله) اولکی (صاحبنه اولاشور اقچه المق مراد ایدن غروشی) اقچه صاحبندن (الوب) مصارفنه صرف ایده (اقچه صاحبنه) اول متاعی اندن صاتون الدیغیچون (اون ایکی غروش بورجلی اولور ودخی بیلمك کرکدرکه معامله ایتدیکی نسنه) یعنی اول صاتدیغی متاع (التون وکومش قبیلندن) یعنی صرف التون وکومش یاخود التونلی وکومشلی نسنه (اولمیه) ساعت و پشتو وتوتنك وچاپراز وصرمالی روبه کبی (زیرا التونلی وکومشلی اولان نسنه‌یی و یره‌سی‌یه صاتمق جائز دکلدر) و یره‌سیسی ربادر (لکن فرمان پادشاهی صادر اولمشدر) یعنی برپادشاه فرمان‌کوندرمشدر (که اونی اون بربچقدن زیاده‌یه معامله اولنمسون دیو) ایمدی حقه عاصی اولنمیاجق یرده اولی الامره اطاعت ایتمك لازم‌اولدیغیچون (اونی اون بربچقدن زیاده‌یه معامله ایتمامك کرکدر) اکر ایتمش اولسه‌لر اون بربچقدن زیاده‌سنی اقچه صاحبی بورجلودن المزوالمش اولسه‌کری آلینور (و)دخی معلوم اوله‌که (ممکن اولدیغی مرتبه)

یعنی غیری جهتلر ایله بكنمك ممكن اولدقده (اول معاملهٔ شرعیه‌دن صاقنمق كركدر زیرا) معاملهٔ شرعیه (مكروهدر) دینك قولی قوی اولدیغیچون ترجیح اولنمشدر (فقهاء عظامدن) یعنی قولنه اعتماد اولنان بیوك علمالردن (بعضیسی ذكر ایتمشدر ایاكم والعینة فانها لعینة) یعنی سزلر معاملهٔ شرعیه‌دن قاچینك زیرا اول معامله‌یه) قبل شرعدن (لعنت اولنمشدر) و بونی ربوایه حریص اولانلر یاپدیلر چیقاردیلر (و بونلری رسول‌الله ذم ایدوب بیوردی اذا تبایعتم بالعین واتبعتم اذناب البقر ذللتم وظهر علیكم عدوكم) اوكما قال النبی علیه السلام یعنی سزلر معاملهٔ شرعیه ایله آلش ویرش ایدوب تعیش ایتدیككز وقتده دخی اوكوزلرك آردینه دوشوب اكوب بچمكله مشغول اولوب حالكزدن غافل اولوب جهادك فرض اولدیغنی وغزا ایده‌نه نه مقدار ثواب ویریلور وشهید اولانه نه مرتبه درجه ویریلور بلزسكز آنك ایچون كافرلر ایله وشیطانلر ایله جنك ایده‌مزسكز كافرلر وشیطانلر سزه غالب اولوب سز ذلیل اولورسكز زیرا بونلر ایله جنك علم ایله اولور ربم شرلرندن خلاص ایلیه

« باب ثالث » یعنی اوچنجی باب

(« مزارعه‌ده اولان فساددن » یعنی اورتاق اكین اكمده)
(فاسد اولان صورتلرندن صاقنمق بیانده‌در)

(مزارعه) یعنی اكن اكمكده اورتاقجیلق (ایتمك امام ابی یوسف ایله امام محمد) رحمهما الله تعالی (قوللری اوزره صحیحدر) امام اعظم رحمة الله علیه قولی اوزره صحیح دكلدر ولكن (مفتی به اولان) یعنی صحت وفسادندن سؤال اولنوب فتواسی طلب اولندقده فتوی ویریلان قول (بوایكی امامك قولیدر) احتیاجدن ناشی تعاملر امامین قولیله اولدیغیچون ایمدی مزارعه‌نك (صحیح اولمسنده یدی شرط واردر اولكی یرك زراعته صالح اولمسیدر) یعنی ترلاده اكیلان شی عادتا بتمسی ممكن اوله زیرا مراد انجق بتن شیدر (ایكنجی عاقدین اهل) یعنی عقد قول ایدنلر عاقل بالغ (اولمقدر اوچنجی) (تعیین مدت یعنی بر ییلی التی آیمی اوچ آیمی بش ییلی ایكی ییلی زماننی بیان (ایتمكدر) ایمدی محصول

(یتشمیه جك)

یتشمیه جك زمان تعیین ایتسه یاخود انسانك عمری ایرمیه جك زمانه قول ایتسه‌لر یاخود ابناء زمانك عمری ایرمیه جك زمان قول ایتسه‌لر صحیح اولماز (محمد بن سلمه) رحمه الله تعالی (دن روایت اولندیكه تعیین مدت) یعنی زماننی بیان (ایتمكسزین مزارعه) یعنی اورتاق اكین اكمك (جائزدر برسنه اوزینه واقع اولمش اولور) یعنی محمد بن سلمه برسنه ایله بر اكیمه عقد ایتمش اولور دیمكی مراد ایدرلر كرك برسنه‌ده حاصل اولسون كرك زیاده‌ده (وفقیه ابوالليث) رحمه الله تعالی (بونی) یعنی محمد بن سلمه‌نك قولنی (اخذ ایدوب) یعنی بكنوب (دیمشدركه اهل كوفه‌نك بیان مدتی مزارعه‌ده شرط ایتدكلری) یعنی كوفه‌لیلرك اورتاق اكین اكمه‌ده زمانی بیان لازمدر دیدكلری (آنك ایچون دركه انلرك قتنده وقت مزارعه متفاوتدر) یعنی كوفه ولایتنده اكین اكمه‌نك وقتی بللو دكلدر هر نه وقت اكلسه بتر (اسیجق دائم اولدیغیچون ابتداسی وانتهاسی مجهولدر) یعنی بللو وقتی یوقدر (اما بزم ولایتمزده) یعنی سمرقند و بخاراده (وقت مزارعه معلومدر) یعنی اكین اكلمجك و بچلجك وقتی بللودر آنك ایچون (وقتنی ذكر ایتمدین جائزدر) ایمدی مرحومك ولایتی كبی اولان ولایتلرده وقتی بیان اولنمسه جائز اولور كه بریلدر (دردنجی بودركه بزری) یعنی تخومی (كیم ویره‌جكی بیان ایتمك كركدر لكن بعض ائمهٔ بلخدن بلخ مملكتنك بعض عالملرندن (روایت اولنمشدركه برموضعده اولسه كه مابینلرنده عرف بلده‌ده بزر قنغیسنك اوزرینه اولدیغی ظاهر ایسه) یعنی بر ولایتده تخوم كیم ویره‌جكی بللو اولسه (اول موضعده بزركیمك اوزرینه اولدیغی بیان ایتمك شرط دكلدر) ناس اراسنده هركیم ویررسه اول ویرر بوندن معلوم اولدیكه تخومی برابر قول ایتسه‌لر فاسد اولور ولكن محصولی برابر اولشورلر وترلا صاحبی تارلاسنك یار یسینك اجربنی اورتاغندن الور (بشنجی بودركه اكلجك بزرك) یعنی تخومك (جنسنی بیان ایتمك كركدر ارپه‌می بغدایمی بو) جنسنی بیان ایتمك (شرط اولدیغی (قیاسادر) یعنی دلیل ظاهره كوره‌در (استحسانا) یعنی دلیل خفی‌یه كوره بودخی (بیان اولنمسه جائزدر التنجی بودركه خارجده شركته مانع اولماز وجه اوزره هر برینك نصیبن) یعنی محصولده اورتاقلغه مخالف اولمیجق طریق اوزره حصه‌لرینی (بیان ایتمك كركدر

نصفیت اوزره) یعنی برابر (اولمق یاخود ایکیلی برلی) یعنی برینك
حصه‌سی ایکی برینك بر (اولمق کبی) یاخود برینك ایکی برینك اوچ
اولمق کبی ودخی بومثللی اولانلرده مثلا برینك ایکی برینك درت یا بش
اولمق کبی (اما وارسه‌لر ایکیسندن برینه برقاچ معین) مثلا اوچ بش
(اولیجك شرط ایلسه‌لر یاخود صاحب بزر بزری مقداری آلوبده باقیسنی
تقسیم ایتمك) یعنی تخوم صاحبی محصولدن تخومی قدر دانه آلوب باقی
قلانی اولشمکی (شرط ایلسه‌لر یاخود دانه بینلرنده قول ایتدکاری کبی
اولوب صمان بزر صاحبنك غیریه) یعنی تخوم صاحبی اولمیان اورتاغنه
(اولمغی شرط ایلسه‌لر بونلرده مزارعه) یعنی بو اوچ صورتده اورتاقجیلق
(فاسد اولور) یاخود بر تارلادن حاصل اولانی اولشمکی شرط ایلسه‌لر
یاخود صمان برینك دانه برینك اولمغی شرط ایلسه‌لر یاخود دانه برینك
اولوب صمانی اولشمکی شرط ایلسه‌لر بوصورتلرده‌ده فاسددر (اما صاحب
بزر خارجك عشرینی) یعنی تخوم صاحبی دانه‌نك مثلا اون بلوكدن
برینی (الوب باقیسی یاری‌یه اولمغی شرط ایلسه‌لر یاخود صمان صاحب
بزرك اولمغی شرط ایلسه‌لر) بو ایکی صورتده اورتاقجیلق (جائزدر
اکر مزارعه‌یی عقد ایتدکلرنده صمانه تعرض ایتمسه‌لر) یعنی قوله و پازار
ایتدکلری وقتده صمان نه کونه اوله‌جغنی سویلشلسه (صمان ایکیسی
بیننده اولور) صمان دانه‌یه تابعدر دانه‌یی نه کونه اولشورلر ایسه صمانی
دخی اویله ایده‌لر (یدنجیسی بودر که یر ایله عامل مابیننده اولوب یری
عامله تخلیه کرکدر) یعنی یری اشلینه تسلیم ایتمك لازمدر (حتی یر صاحبنك
عملنی) یعنی برابر ایشلسنی (شرط ایلسه‌لر مزارعه) یعنی اورتاقجیلق
(فاسد اولور تخلیه) یعنی تسلیم (بولنمدیغی ایچون ایرشمزدن) یعنی
اکین صرارمزدن (اول اولان عمل) یعنی خدمت (صووارمق)
یعنی صو ایله صولامق اکر لازم اولور ایسه (وحفظ) یعنی حولیسنی
یاپمق (وبکلمك کبی اکر اقتضا ایدرسه عامل) یعنی ایشجی (اوزرینه‌در
اما ایرشدکدنصکره) یعنی صرار دقدنصکره (اول عمل) یعنی خدمت
(بچمك) وکتورمك (ودوکمك کبی) دانه‌دن (حصه‌لرینه کوره
ایکیسنك اوزرینه‌در) اکر دانه‌یی یاری اولشه‌جکلر ایسه خدمت دخی
یاری اولور ایکیلی برلی ایسه خدمت دخی اویله اولور (حتی بچمسنی

ویادوکمسنی عامل) یعنی ایشجی (اوزرینه شرط ایلسه‌لر (مزارعه)
یعنی اورتاقجیلق (فاسد اولور) امام محمده کوره (ولکن امام ابی یوسفدن
روایت اولنمشدر که) هر ایشی عامل اوزرینه شرط ایلسه‌لر اورتاقجیلق
(صحیحدر واصح قول ابی یوسف قولیدر) که فتوی دخی بونك
اوزرینه‌در (ایمدی مزارعه یدی وجه اوزره‌در (یعنی اورتاق اکین
اکمك یدی درلودر (اوچی صحیحدر دردی فاسددر اولکی یر تارلا برینك
باقی) که تخوم اوکوز آلات خدمت (آخرك) ایکنجی (یا عمل) یعنی
خدمت (برینك باقی) که تخوم ترلا اوکوز آلات (آخرك) اوچنجی
(یا یر و بزر) یعنی تخوم و یر (برینك باقی) اوکوز وآلات وخدمت
(آخرك بو اوچ صورتده صحیحدر اما) فاسد اولانلردن اولکی (یر ایله
اوکوز وآلات برینك بزر ایله عمل) یعنی تخوم خدمت (برینك
یاخود بزر) یعنی ایکنجی تخوم (ایله اوکوز وآلات برینك باقی) که تارلا
وخدمت (برینك یاخود) اوچنجی (اوکوز وآلات برینك باقی) که
تارلا و تخوم و خدمت (آخرك یاخود بزر) یعنی دردنجی تخوم
(برینك باقی) که تارلا واوکوز وآلات وخدمت (آخرك بوصورتلرده
اورتاقجیلق فاسددر مزارعه) یعنی اورتاقجیلق اولکی اوچ صورتدن
بری اولوب (صحیح اولورسه حاصل اولان دانه‌یی شرط) یعنی قول
(ایتدکلری وجه اوزره بولشورلر) یارمی ایکیلی برلیمی هرنه کونا قول
ایتدیلر ایسه اکا کوره اولشورلر (مزارعه) یعنی اورتاقجیلق صکره‌کی
درت صورتك بری اولوب (فاسد اولورسه حاصل اولان) دانه وصمان
(صاحب بزرك) یعنی تخوم صاحبنك (اولور اکر فاسد اولدیغی
تقدیرجه بزر) یعنی تخوم (یر صاحبنك اولور ایسه آخرك عملنك اجر
مثلی واردر) یعنی دانه‌یی تارلا صاحبی آلور ایشجی دخی کندینك
اوکوزینك خدمتنك اجر مثلنی تارلا صاحبندن آلور (واکر
صاحب بزر عمل صاحبی ایسه آخرك یرینك اجر مثلی واردر)
یعنی اکر تخوم صاحبی ایشجی ایسه دانه‌یی آلور تالار صاحبی
دخی تالاسنك اجرتنی ایشجیدن آلور (اجر مثلی امام محمده) رحمه الله تعالی‌یه
(کوره بالغا مابلغ) که هرنیه ایرشورسه (لازم اولور) یعنی اوکوزیله
کندینك خدمت حقی هرنه ایدرسه آنی الور (اما امام ابی یوسفه) رحمه

الله تعالی یه (کوره) اجر مثلی ((حاصل اولان) دانه‌دن وصمان (دن کندویه دوشه‌جك) اولان دانه وصمان (قدرین آلور) دوشه‌جك اولاندن (زیاده‌الماز مزارعه فاسد اولسه بزر صاحبنك اولدیغی تقدیرجه حاصل اولانك کلیسی کندویه طیب) یعنی اورتاقجیلق فاسد اولوب تخوم دخی تالا صاحبنك اولدقده آخرك خدمتنك حقنی ویردکده دانه‌نك وصمانك کلیسی تخومك صاحبنه حلال (اولور بزر عاملك اولدیغی تقدیرجه فاسد اولسه عامل تصدق ایده بزرك ویرك اجرتنك مقدارندن زیاده‌سنی (یعنی تخوم ایشجینك اولوب اورتاقجیلقد فاسد اولوسه دانه‌دن تخومنك مقدارینی آلوب وتارلا صاحبنه تالاسنك اجرتنی ویروب باقی قلان دانه‌یی وصمانی فقرایه صدقه نیتیله ویرمك لازمدر عقدفاسد ایله‌غیرك ملکنده حاصل اولدیغیچون کندی ایچون یمك جائز اولماز وخدمتی ایچون اجرت الموق دخی جائز اولماز (ودخی مزارعه‌یی عقد) یعنی اورتاقجیلغی پازار وقول (ایتدکدن صکره عامل) یعنی ایشلیجی اولان (رجوع ایدوب اورتاقجیلق ایتم دیسه عمله جبر اولنور) یعنی ایشجی‌یه حاکم ایشله دیو جبرایدر (اما صاحب بزر رجوع (ایتدکدن صکره ایشجیده رجوع ایتسه ایشجی‌یه جبر اولنماز) اما تخوم صاحبی رجوع ایتسه اکا اصلا جبر اولنماز زیرا اکیلان تخوم بتمامکه محتملدر (صاحب بزر رجوع ایتدکدن صکره عامل یری سورمش اولسه صاحب بزره قضاء برنسنه لازم کلماز) یعنی ایشجی تخوم صاحبنك تارلاسنی سوردکدنصکره تخوم صاحبی رجوع ایتسه ایشجی تخوم وتارلا صاحبندن سوردیکی ایچون اجرت حق‌شرعا الامز (امادیانة برنسنه ویروب عاملی راضی ایده) یعنی تخوم وتارلا صاحبی رجوع ایتمکله ایشجی الدانمش اولور برمقدار نسنه ویروب حلال ایتدیرمك لازمدر زیرا آخرتده حقنی آلور ودخی (ایکیسندن برینك موتیله مزارعه) یعنی بری اولدکده اورتاقجیلق (باطل اولور لکن علی طریق الاستحسان شویله‌درکه برقاچ سنه‌یه عقد مزارعه ایتسه‌لر ایکیسندن بری اکین یتشدکدن‌صکره اولسه ایدی اول سنه اکین قلقانه دکین عقد مزارعه ابقا اولنور طرفینك حقنه کوره رعایت اجلیچون) یعنی برقاچ ییله اوتاقجیلغه قول ایدوب واکوب اکین بتمش ایکن بری اولسه هیچ برینه غدر اولماسون ایچون وارثلر فوت اولان کشینك یرینه طوروب اکنی

بحرلر قوللرینه کوره اولشورلر (باقی قلان سنه‌لرده) اورتاقجیلق (باطل اولور ضرر) یعنی کیمسه‌یه ضرر (اولمدیغیچون) ودخی باقی اجاره‌لرك فسخ اولندیغی عذرلر ایله اورتاقجیلق دخی فسخ اولور اکر اکین بتمدیسه اما بتدکدن‌صکره فسخ اولنماز

خاتمه

بومذکور کسب خبیث) یعنی حرام اولانلری (بیان ایدر) اولا (معلوم اوله‌که حیوانك ارککنی دیشی‌سنه) یعنی اینکی بوغایه وهرکله‌یی آته (چکوبده برنسنه المق کسب خبیثدر) جائز دکلد (منهیدر) پیغمبریمز علیه الصلاة والسلام نهی ایدوب برنسنه المایك حرامدر دیمشدر (ودخی بر عورتك ولیسی اون) برقزك یابر طول قارینك عصبة وارثی یاباباسی یادده‌سی یاقرنداشلری یاعموجه‌لری کبی (اول عورتی آخره تزویج) یعنی نکاح ایتمك مراد (ایتدکده باشلق نامنده) یاآغرلق زیرا مرحومك دیارنده باشلق دیرلر ایمش بودیارلرده آغرلق دیرلر هرنه دینور ایسه آنی انی المادن ویرم دیوب (برنسنه المق کسب خبیثدر) رشوتدر جائز دکلدر اکر) اول الدیغی نسنه رشوت اولور ایسه حرامدر لکن المق حرام اولوب جائز اولمدیغی اول زمانده‌درکه (عورتك ولیسی) یعنی قریبی وخصمی (اول نسنه‌یی استسه‌ده السه اولزمان حرامدر) ایمدی کویکو طرفنده وکیلك یاولینك عورتدن کویکونك اقربالری ایچون بوغچه وکوملك ویاغلق استیوب الملری ودخی قرینك ولیسنك قرینك قریب اقربالری ایچون جزمه ویمنی وپابوج وبز وفس وغیری‌شیلر استیوب وبونلر اولمانجه ویرمم دیوب الملری کلیسی رشوت قبیلندن در ودخی نکاحه (وکیل اولانك سویلیوب پاره المسی کویکونك وکیلنك سویلیوب سویلتملك الملری (وعربه‌دن اینمایوب وایچری کیرمایوب وقپویی اچمایوب ایمالك وکیرملك واچمالق المق وطول قادین نکاح ایتدکده قریدن ارکنلك المق وقز طول آدمه نکاحلندقده قوجه‌سندن ارکنلك المق ودخی کلین ایچیلر کلینك وکویکونك برشیئنی کزلیوب پاره المق وشونلر کبی بلاعوض ولارضاء برکیمسه‌دن برشی المق کسب خبیثدر حرامدر زیرا سبب شرعیسز غیرك مالنی المق (جائز دکلدر یاخود قزی

الان آدم اول استنلان نسنهٔ ویرمینجه قزی تزویج ایتمیه جکنی بیلسه ده
رضاسی یوغیکن ویرسه ینه) رشوت اولور المق (جائز اولماز اما اکر)
عورتی (الان آدم کندی رضاسیله ویرسه فرضا) یعنی فرض ایتسك
(اول) ویردیکی (نسنهٔ ویرمسه ده اول ولی اصلا برنسنه رجاسنده
اولماسه) یعنی اول ولی‌یه برشیٔ ویرلمسه ده قزی ینه نکاح ایدر و برشیٔ
دخی بندن اوممز ایدیکنی بیلرك ویرسه (هدیه اولمش اولور) المق جائز
اولور (ودخی قاضیلرك ونائبلرك) وسائر والیلرك وایش باشنده اولانلرك
و بونلرك قپولرنده مصلحت کورن اتباعیلرك وقپوخلقنك (رشوت
طریقیله) یعنی مجرد سوز ایله ورجاایله مصلحتی بجر دیکیچون (الدقلری
کسب خبیثدر حرامدر زیرا قاضی اجرت کتابتده غیری کمسنه اول
مقداری کتابته هرنه که اولورسه) یعنی قاضی حجت و یا اعلام و یا اذن
نامه یاقسام یاغیر برشی یازدقده اویازی‌یی غیری یازیجیلر قاچ پاره‌یه یازارلر ایسه
قاضی دخی (اول مقداری المق جائز اولور) ایمدی یدیوز طقسان التی تاریخنده
اذن نامه ایچون قز اولورسه یکرمی اقچه قاضی آله بش اقچه محکمه ده خدمتجیلر اله
اکر طول اولور ایسه قاضی اون بش اقچه خدمتجیلر بش اقچه اله و حجت و نقل
شهادت وسائر عروضلر ایچون قاضی یکرمی اقچه خدمتجیلر بش اقچه اله و سجله
قید ایچون سکز اقچه اله وازاد نامه لر ایچون التمش التی اقچه النه اللیسی
قاضینك اونی نائبك التیسی امین ایله کاتبك و امضا ایچون اون ایکی اقچه النه
و مراسله ایچون التی اقچه النه و رسم قسمت ایچون اکر ورثه عقلا اولوب
قسمت طلب ایدرلرسه یاورثه ده صغیر یامجنون یاغائب اولوب تقسیم لازم کلدکده
بیکده اون بش النه ورثه عقلا اولوب قسمت طلب ایتمزلرسه قسمت اوزره
جبر اولنمیه دیو طرف خاقانیدن تعیین بیوریلوب قانون اولمشدر (بوندن
زیاده‌سی رشوت اولور استرایسه حکممندن) یعنی حکم ایتمزدن (اول السون
استرایسه حکممندنصکره السون کرکسه خلاف حکم ایتسون کرکسه حقله
حکم ایتسون) یعنی کرك ظلم ایتسون کرك عدالت ایتسون الدیغی رشوتدر
حرامدر (لکن رشوت الوبده حقله حکم ایلدیکی صورتده حکمی نافذ
اولورمی) یعنی یرنده اولوب بوزلمازمی یوقسه بوزیلورمی (اختلاف
اولنمشدر) یعنی بعضیلر نقض اولنماز وبعضیلر نقض اولنور دیمشلردر
(ایمدی رشوت ویرن خلاف ایش) یعنی کرك قاضی‌یه وکرك غیری رشوت

ویرن بر کیمسه‌یه ظلم ایتدیرمك (ایچون ویررسه و یرنده الانده ملعوندر
ودخی ایکیسنك اراسنده واسطه) یعنی ایش کوروب سبب (اولانده
ملعوندر نتکیم حدیث شریفده وارد اولمشدر) یعنی پیغمبریمز علیه الصلاة
والسلامدن ایشیدلمشدر (عن ابی هریره رضی الله تعالی عنه قال لعن
رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم الراشی والمرتشی والراشی) یعنی ابی
هریره حضرتلرندن روایت اولندیکه پیغمبریمز علیه السلام رشوتی ویرنه
وآلنه ویاردم ایدنه لعنت ایلدی دیو بیوردی (اکر رشوتی ویرن کندی
اوزرندن ظلمی دفع ایتمك) ویاایتدیرمك (ایچون ویرسه ورشوتسز) اول
ظلم (دفع اولمازسه ویرنه ضرری یوقدر) ویره‌کده (ضروتی
اولدیغیچون) زیرا ضرورات محظوراتی مباح قیلر (اما آلنه ینه حرامدر
لعنتده داخل) یعنی پیغمبر علیه السلامك لعنت ایتدکارندن (اولور) زیرا
مسلماندن ضراری وظلمی دفع ایتمك قادر اولانلرك اوزرینه واجبدر ایمدی
واجبی ایشلمك وظلمی دفع ایتمك ایچون مال المق جائز دکلدر (اکلی) یعنی
الوب یمك وسائر مصارفنه ویرمك باطلدر (حرامدر وقال الله تعالی
ولاتأکلوا امولکم بینکم بالباطل الا ان تکون تجارة عن تراض منکم (یعنی
قوللرم سزلر شرعا حلا اولمیان مالی یمه‌یك لکن حلال ومباح اولان مالکزی
یك ودخی حیله ایله خلقك مالنی یمك بودخی کسب خبیثدر واکلی باطلدر
یعنی یمسی جائز دکلدر (انك کبیکه بر کیمسه کندو نفسنده صالح) یعنی
بر کیمسه‌نك قلبی پاك (اولمیه) وتنهاسنده درلودرلو کناهلر اشلیه (وخلقه
صورت صلاحده کورینه) وخلق اراسنده اول تنهاده ایشلدیکی کناهلردن
صاقنه (وخلق دخی انی صالح ظنیله) یعنی کوزل دعاسی مقبول
کیمسه‌در دیو (اکا برمقدار نسنه‌لر) کرك صدقات کرك جهت (ویرلر
اکر نفسنده) یعنی حقیقتده (اوکیمسه‌نك) اول تنهاده ایتدیکی (حالنی
بیلسه‌لر اندن نفرت ایدوب برنسنه ویرمزلر ایدی بووجهله) یعنی خلق
یاننده خلق بکا اکرام ایتسون دیو صوفیلك ایدوب (خلقك مالنی المق)
ربادر (حرامدر اکلی باطلدر) یعنی اول طریق ایله الدیغی مالی یمك
جائز دکلدر (و بر کیمسه اهل علم) یعنی علم صاحبی و یامدرسه‌ده اوقور
درسنه چالیشور طالب (یاخود علوی) یعنی حضرت علی وفاطمه
رضی الله عنهما نسلندن (یاخود فقیر) که صدقه‌یه محتاج (یاصاحب

كرامت شيخ ويا امير) پادشاه ياپاشا طرفندن تبديل (ظنيله) برمقدار (نسنه مال متاع (ويرسه‌لر نفس الامرده بويله اولماسه) مثلا علم صاحبی اولماسه ولكن خلق بنی عالم بيلسون ديو عالم صورتنه كيرسه ودرسنه چالشور طالب اولماسه اهاليدن اولسه ياخود قلبرنڭ بری ويا يوباز اولسه ونسل حضرت عليدن اولماسه ولكن بنی حضرت علی نسلندن بيلوب اكرام ايتسونلر ديو باشنه يشل صارسه يافقير اولماسه بلكه بنی فقير بيلسونلر صدقات وزكوة وكفارات ويرسونلر ديو فقير صورتنده كزسه يا كرامت صاحبی اولماسه ولكن كنديني ولی مستجاب الدعوات صورتنده كوسترسه ويا نبديل اولميوب بلكه بنی تبديل ظن ايدوب بكا اكرام ايتسونلر ديو تبديلر صورتنه كيرسه (بوجهله دخی اخذ ايتمك) يعنی بوذكر (اولنان حيله‌لردن بريله دخی خلقك مالنی المق (حرامدر اكلی) يعنی يمسی (باطلدر ودخی بركيمسه‌دن آلای جماعت ايچنده برنسنه ايستسه اول كيمسه دخی اول جماعتدن حجاب ايتسه‌ده) يعنی عار ايدوب اوتانسه‌ده (ويرسه ياخود خوف ايتسه‌كه) يعنی اول كيمسه‌دن قورقسه (ويرميجه بنی ذم ايدوب هجو) يعنی رزيل (ايدرديو) اندن (عرضنی حفظ ايتمك ايچون) اكا (برنسنه ويرسه بوجهله دخی) خلقك مالنی (المق حرامدر اكل) يعنی يمسی (باطلدر ودخی قوت يوميه‌سی اولان كيمسه سؤال طريقيله برنسنه كسب ايتمك) يعنی بركون يمكه وايچمكه يتجك قدر مالی اولان كيمسه آخردن برنسنه استمك (جائز دكلدر) حرامدر ودخی هيچ مالی اولمسه ولكن كسبه قادر اولسه نه ديلنمك جائز دكلدر وبركون بركيجه يه‌جك قدر مالی اولان كيمسه ايچون بركيمسه‌دن نسنه ديلنمك دخی كسب خبيثدر ودخی كوره‌شوبده ناسدن استيوب المق كسب خبيثدر ودخی مكتبده صبيلردن بری ختم ايدوب ياسورهٔ يسينه چيقدقده خواجه‌نڭ آدم كوندروب مژده ايتديروب پاره وشیٔ الدرملری وسوقاقلرده ناس بيلسونلرده شی ويرسونلر ديو آمين چاغردوب شی الدرملری كسب خبيثدر وخواجه‌لرڭ صبيلرڭ ماليله الدقلری شيدن يملری حرامدر ودخی درس خواجه‌لرينڭ طالبلری طشره‌يه وكويلره كتمك مراد ايتدكلرنده قازی وطاوغی يالكز يمك دكلدر معرفت ديه‌رك صراحة وضمنا سؤال جائز دكلدر اوكتوردكلرينی ضرورتسز يمك باطلدر ودخی طلبه‌نڭ

كوی بكوی وقصبه قصبه كزوب ضمنا وصراحة پاره واكين استملری دخی جائز دكلدر الدقلرينی يمك وخرج ايتمك باطلدر بويله باطل مال ايله تحصيل اولنان علمدن فائده‌لری اولماز همان ظاهری عالم باطنلری فاسقلردر ربم جمله‌يی اصلاح ايليه آمين اما استيه نه اكر جامع ايچنده استمزسه قادر اولديغنی ويرمك كركدر (يا) خود (آزجق نسنه ويروبده چوق نسنه اوممق) اغاره وپاشا وكبارلره ازهديه ياآو ويروب چوق اكرام اوممق كبی وامرايه قوش اوروب اولوسنی كتوروب ويا برغيری نسنه كتوروب بخشيش المق دخی كسب خبيثدر جائز دكلدر (ودخی فالجيلق) يعنی رمل آتوب يا انعام دوندروب وغيری بر دوزمه ايله غيب شيلری خبر ويروب مال المق (وافسونجيلق ايتمك) يعنی خسته‌نڭ آدنی واناسی آدينی ابجد حسابيله حساب ايدوب سكا شوكونا نسخه لازم ديوب يازوب پاره المق (كسب خبيثدر) جائز دكلدر (زيرا حديث شريفده) وارد اولمشدر (ليس منا من تطيرا وتطيرله او تكهن اوتكهن له اوسحر اوسحرله ومن اتی كاهنا فصدقه بما يقول فقد كفر بما انزل الله علی محمد (يعنی بركيمسه قوش اوتمسی كبی بومثللی بريسنه‌يی شوم) مثلا بايقوشڭ بردارده اوتمسنی اولداردن آدم اولمسنه علامت (اعتقاد ايلسه) ياخود اوكندن طوشان كچمسنی اول يولده قورقويه اوغرامغه علامت طوتسه ياخود چفته‌سنی ويارنكنی ويا غيريی ضرره علامت طوتوب بكا باركيرڭ يارماز در ديسه ياخود كندی امر ايتسه‌ده آخر كيمسه كندی ايچون شوم طوتسه مثلا بو باركير چفته‌لی سكا يارامز بونی صات ديسه ياخود سكا يارامز بكا صاتيور ديسه اول كيمسه دخی اويله اعتقاد ايدوب صاتسه (ياخود بركيمسه فال آچسه) يعنی رمل آتوب ياخود خسته‌نڭ اسمنی ووالده‌سنڭ آدينی حساب ايدوب شويله برشی اوله‌جق ديسه ياخسته‌نڭ دردی فلان شی ديسه (ياخود سحر ايتسه ياخود آخر كيمسه‌يه كندی منفعتيچون سحر ايتديرسه وتأثيری سحردن اعتقاد ايلسه اول كيمسه‌لر بزم بولوكزدن خارجدر (يعنی اهل سنت وجماعتدن دكلدر بلكه فرقه ضاله‌دندر (ودخی فالجی يه وارسه‌ده اول فالجينڭ غائبدن سويلديكنی تصديق ايتسه اول كيمسه كافر اولور حضرت محمد صلی الله تعالی عليه وسلمك اوزرينه اينن قرآنه) يعنی لا يعلم الغيب الا الله كبی

آيتلری (انكار ايتمش اولور) ودخی تطيرده وسحر ده ضرری
وتأثيری تطير اولنان شيلردن وسحردن اعتقاد ايدرسه الله خالق
كل شیٔ كبی آيتلری انكار ايتمش اولور كافر اولور (ودخی بالغ
اولمادق) كوچك (اوشقلرك كسبندن) يعنی كنديلرينك قزاندقلری
شيلردن (ومالندن) يعنی ارث ايله وغيری ايله كندولره انتقال
ايدن مالرندن (برنسنه المق جائز دكلدر مكر كيم اناسی وباباسی
كسبدن وتجارتدن عاجز اولوب) مالری دخی اولمامغله (محتاج اولەلر
اولزمان) بوايكيسنه صبيلرينك مالرندن وكسبلرندن (كفايت مقداری
الوب يمك و خرج ايتمك جائز اولور حتی كوچك) يعنی ياعلامت ايله
ياياش ايله بالغ اولمدق (اوشاق) يعنی قز يااوغلان (مباح) اولوب
كيمسەنك مالی اولميوب هركسه ايچمسی جائز (اولان صودن اوه برباردق
صو كتورسه اناسی و باباسی غنی اولورسه) يعنی غنيلر ايسه (اول
صودن) اناسی و باباسی ايچون وغيری بركيمسه ايچون (ايچمك)
وقوللنمق (جائز دكلدر) زيرا) (اشباه نظائرده) يعنی آدلو كتابده
يازر (احكام صبيان بابنده واقع اولديكه ولوملاء صبی كوزا من حوض
ثم صبه فيه لم يحل لاحد ان يشرب منه) يعنی ابن نجيم رحمه الله تعالی
اشباهده وصبيلرك حالرينی بيان ايتديكی بابدەدير كه برصبی هيچ بركيمسه
نك ملكی اولميان حوضك صويندن برباردق صو طولدورسەده اول
صويی ينه اول حوضه دوكسه هيچ كيمسه ايچون اول حوضدن صو
ايچمك حلال اولماز مكر كيم اول صبينك باباسنه يا باباسنك باباسنه
ياوصيسنه صبينك دوكديكی صو مقداری اول حوضدن الوب و يرەلر
ياخود حوضك صويی كليا آقه يكيدن صو طوله بوصورتلرده حلال
اولور (ودخی واقع اولديكه واذا اهدی للصبی شیٔ وعلم انه له فليس
للوالدين الاكل لغير حاجة) يعنی ينه اشباهده ذكر اولندی برصبی يه
برشی هديه اولنسه نتكيم بعض ديارلرده عادتدر اناسندن طوغن اوغلانی
ابتدا كوردكلری زمان هركس مالنجه برهديه ايدر واول شی صبی يه
هديه اولنديغی بللو اولسه انی يمك ضرورتسز اناسی و باباسی ايچون
حلال اولماز ودخی شرعة الاسلام شرحنده مختار شرحی اختياردن نقل
واقع اولمشدر كه واذا ملاء صبی الكوز من ماء الحوض واراق بعضه فی

الحوض لايحل لاحد ان شرب من ذلك الحوض لانه خلط ملكه بالماء المباح
ولايمكن تمييزها * يعنی برصبی برمباح اولان حوضك صويندن برباردق
صو طولدروب صكره بعضيسنی اول حوضه دوكسه هيچ كيمسه ايچون
اول حوضدن صو ايچمك حلال اولماز زيرا اول صبی صويينی اول مباح
اولان صويه قارشدردی آيرمق دخی ممكن اولماز ولكن آيرمنك طريقی
يوقاروده بكجدی ايدی غفلت اولنميه * وكذلك لوجاء الصبی من ماء مباح
لايحل لابويه ان يشرب منه اذا كانا غنيين لان الماء صار ملكه بعد الاخذ
ولايحل لهما الاكل من ماله من غير حاجة انتهی * يعنی برصبی مباح صودن
صو كتورسه غنی اولان اناسی باباسی ايچون اول صودن ايچمك جائز
اولماز زيرا اول صويی صبی المغله مالی اولور كتوروب و يرمكله اناسنك
باباسنك مالی اولماز (ودخی اودن وسائر مباح اولان شيلر دخی بويلەدر
كه برمباح اورماندن اودن كتورسه و مباح طاغدن يمش كتورسه غنی اولان
اناسی وباباسی ايچون اودنی ياقق ويمشی يمك حلال اولماز (ودخی يتيمی
اجرتسز استخدام) يعنی خدمت ايتديرمك (جائز دكلدر نقدر قرنداشی
ومعلميده) يعنی خواجەسی واستادی (اولورسه الا اناسنه) يعنی كوچك
اوغلانه اوجرتسز خدمت ايتديرمك (جائزدر) ودخی خواجەسی يتيمك
شريكنی چاغروب كتورەكه كوندرسه اوقوتمق ايچون جائزدر (بومضمون
اشباه نظائرده مسطوردر) يعنی اجرتسز صبی خدمتده قوللنمق جائز
اولماديغی اشباهك سطرنده يازيلدركه استخدام اليتيم بلا اجر حرام ولولاخيه
ومعلمه الالامه وفيما ارسله المعلم لاحضار شريكه كما فی القنيه انتهی)
يعنی يتيمی اجرتسز خدمتده قوللنمق قرنداشی‌ده اولورسه حرامدر
الا اناسيچون وخواجەسی شريككی چاغرمق ايچون جائزدر
(لكن يتيمك اناسی اولماسەده باباسی اولسه باباسی كوچك
اوغلنی صنعته و يروبده صنعت اوكرت بو) صبی (دخی سكا خدمت
ايتسون ديمك جائز اولور بومضمونی) يعنی بومعنا يده درر غرر ده يازر
(وذكر شمس الائمة فی كتاب الوكالة للاب ان يعير ولد الصغير وليس له
ان يعير ماله) يعنی شمس الائمه كتاب وكالتده بابا ايچون كوچك اوغلنی
عاريت و يرمك جائزدر اما مالنی عاريت و يرمك جائزدكلدر ديو ذكر
ايتدی (قال فی تأويله اذا كان ذلك فی تعلم الحرفة بان دفعه الی الاستاد
ليعلمه الحرفة و يخدم استاده) يعنی شمس الائمه اوغلنی عاريت و يرمك
تأويلنده ديديكه بوندن مراد باباسی صبی يی استاد صنعت اوكرتمك
و اوصبی دخی اكا خدمت ايتمك ايچون و يرمكدر (اما اذا كان بخلاف

ذلك لا يجوز كذا فى الفصول انتهى) يعنى صنعت تعليم اتمك ايچون
اولمسه و ويرن باباسى اولماسه صبى يه خدمت ايتديرمك جائز اولماز اما
صبى يى صبينك منفعتيچون باباسى يا وصيسى يابابا سنك يا وصيسى ياقاضى
يا وصيسى اجرمثلى اجرت ايله آخره خدمت اتمك ايچون ويرسه‌لر جائزدر
(بومسئله‌دن دخى ظاهر اولان بودركه صنعته ويرديكى استادى دخى
خدمت ايتديرر ومباح صودن كتورديكى صويى ايچمك جائز دكلدر
زيرا اول صويى مباح اولان صودن المق ايله او صبينك ملكنى كنديده
وغيريده بركيمسه‌يه مجانا ويرمك جائز دكلدر بومسئله‌دن خلق غافلدر
بونده تنبيه واجبدر) لكن بو فقير ديرمكه صنعته يا اجرت ايله ويرن
وليلردن يا وصيلردن برى اولوب صنعتك اجرمثلى و ويريلان اجرت
او صبينك خدمتنك اجر مثلينه وكتورديكى صويك وسائر مباح اولانلردن
كتورديكنك قيمتنه مساوى اوليجق استاد ومستأجر ايچون امرلريله
كتورديكى صويى وغيرى يى يمك وايچمك جائز اولمق فهم اولنور
الله علم ودخى متأخرينك اجرت ايله تعليم قرأن وفقه جائزدر ديدكلرينه
كوره وليلردن يا وصيلردن برى صبى يى خواجه‌يه كوندروب
خواجه‌سنه بونى اوقوت بودخى سكا خدمت ايتسون ديدكده اول
خواجه‌نك تعليمنك اجرمثلى صبينك خدمتنك اجر مثلنه وكتورديكى
امور مباحه‌لرك قيمتلرينه مساوى اوليجق خواجه ايچون اول صبى يى
اوقودوب وخدمت ايتديرمك وكتورديكى شيلرى اهل فتوى اولانلره
يمك وايچمك اللهم جائزدر ولكن اهل تقوى اولانلره جائز دكلدر
ومرحومك بيان ايتديكى انلره كوره‌در ودخى عاقل وبالغ اولان كشى
خواجه‌يه كلوب بنى اوقوت بن دخى سكا خدمت ايده‌يم ديدكده خواجه
اكا بعضا خدمت ايتديرمك متأخرين قوللرى اوزره اهل فتوى اولانلره
جائزدر زيرا منفعتى خلاف جنسى اولان منفعته تفاضلا بيع جائزدر زياده
و ويره‌سيسى ربا اولماز مثلا زيد عمروه بكا اوكوزلريكى قوشمغه
يا باركيريكى بنمكه وير سكا بن دخى اوراق بيچه‌يم ياباغ قزه‌يم ديسه عمرو
دخى راضى اولسه ربا اولماز وجنسى جنسنه اولماسه ولكن برزمانده
اولسه مثلا سن بنم فلان يره واروب كلنجه يمنيلريمى كى بن سنك
جزمه‌لريكى كيه‌يم ديسه ربا اولماز سائرلرى بوكا قياس اولنه اما اكر جنسى
جنسنه اولوب برزمانده اولمزسه ايكيسيده ربا اولور ايمدى زيد عمروك
اوكوزلرين الوب بركون خرمانه يا چفته قوشمق صكره عمرو دخى زيدك
اوكوزلرينى بركون خرمانه يا چفته قوشمق اوزره استيجار ايدوب السه

جائز اولماز و ويره‌سيسى ربا اولور ياخود ايكى كون خرمانه قوشمق قوللى
اوزره بركون ينه خرمانه قوشمغه السه زياده‌سى و ويره‌سيسى ربا اولور
جائز اولماز ودخى سائر حيواناتك وانسانلرك منفعتلرينى يعنى ايشلرينى
بربرينه صاتمقده حال شان بويلدر مثلا زيد عمروه كل بوكون بكا ارپه
بچده بن سكا ايلريده بغداى بچه‌يم ديسه بچشسه‌لر ياخود كل سنك ايله
دمدى بله چكه‌لم ديوب اول زيدك دمدنى چكسه‌لر مثلا ايكى كونده بعده
عمروك دمدنى چكسه‌لر بركونده اول بركون زياده سيده و ويره‌سيسيده
ربادر حرامدر اكر عمروك دمدنى دخى ايكى كونده چكرلر ايسه انجق
ويره‌سيسى حرام اولور ياخود زيد عمروه كل بكا دمد قرمغه ياردم ايله
بنده سكا ياردم ايده‌يم ديسه بربرلرينه ياردم ايتسه‌لر اكر دمدلرى برابر
اولوب مجلس بر اولمزسه ويره‌سيسى حرام اولور اكر برينه زياده قرارلو
ايسه زياده‌سى و ويره‌سيسى حرام اولور سائرلرى بونلره قياس اولوب
زياده حذر اولنه بونلرده ربادن قورتولمده چاره بودركه برطرفده خلاف
جنس برشئ اولمق كركدر اوكوزى يا كنديى اولميان اوكوزى يا كنديى
قوى اولنه خدمت ياخود دمدى چوق اولان مثلا دمدى از اولنه برمقدار
شئ ويره‌جك اوله اول زمان زياده‌سى و ويره‌سيسى ربا اولماز بومسئله‌دن
ناس غافلدر تنبيه لازمدر (ودخى عبادت طريقيله برنسنه المق كسب
خبيثدر) مثلا ختم اوقيوبده اقچه يا غيرى برشئ المق كبى وجز اوقيوبده
اقچه ويا غيرى برشئ المق كبى وجامعلرده جمعه كونلرنده جمعيت كبراده
وعظ ونصيحت ايدوب ودعا ايدوب ياخود اخلاص يا نعت رسول الله
يا مولود يا محمديه اوقيوبده اقچه يا برغيرى نسنه المق كبى جائز دكلدر
(خلق مابيننده مشهور اولان) بوزمانده بودركه شو مقدار اقچه يا
برغيرى (شى وقف) يا وصيت (ايدوب معين وقتلرده جزء اوقمق
ايچون يا ختم اولنمق ياخود جامعلرده) يا مدرسه‌لرده ناس (دعا ايتمك
وكلمهٔ توحيد چكمك ايچون شئ ويرمك) ومتاع دنيا ايله بومثللى عباداتى
اشلمك مقتدمينه ومتأخرينه كوره اصلا اتفاقا (جائز اولميوب انده) الديغى
مال (حرام اولوب) خرج ايتمك باطلدر (ووقف ايده‌نه) شرعه
موافق اولمديغيچون (اصلا بر) يعنى هيچ (فائده‌سى اولمديغنى فقهاء
عظام رحمهم تعالى تصريح ايتمشلردر) يعنى علمرينه اعتماد اولنان علمالر
كه رب العالمين انلره رحمت ايلسون كتابلرنده دليللريله يازمشلردر
(و بركوى محمد افندى رحمة الله تعالى عليه رحمة واسعة) يعنى حق
تعالانك چوق رحمتلرى اوزرينه اولسون (لكن عبادتلر ايچون مال وقف

ایتمك صحیح اولمیوب اوقویانه واوقودانه هیچ برفائده‌سی اولمیوب الدیغی مال) ریاء بلا عوض اولدیغیچون (حرام اولدیغی بیانده انقاذ الهالکین آدلو) برمعتبر مقبول رساله جمع وتألیف ایتمشدر که انصافله نظر ایله باق وفکر ایت تعنـد ایتمه حقیقة حال اجرت ایله قرأن و غیری اوقومق واوقتمقده (نه ایدیکن درست فهم ایله) یعنی کوزجه اکله (اصـلا حرام اولدیغنـده هیچ برشبهه قالمز) والحـاصل الان ریا ایله الدیغیچون کسـب خبیثدر وویرن دخی بلا منفعت مالنی اسراف ایتمکله کناهکار اولور ربم مبتلا اولانلری خلاص ایلیه ایمدی مذاهب اربعه‌ده میته فائده اول مالی فقرایه مجانا تصدق ایدوب ثوابنی روحنه هبه ایتمك ایله اولور عاقل اولان آخرت دائمهٔ باقیه‌یی دنیاء فانیـهٔ زائله‌یه دکشمز ومالنی دکیزه آترکبیده ایتمز (اما ضرورت اولدیغیچون تأذینی وامامتی وتعلیمی بواوچنی) یعنی امامت وخطابت ایتمکی ومؤذنلك ایتمکی وقرأن وغیری علملری اوکرتمکی (علماء متأخرین اوجرت ایله جائز کورمشلردر بونلردن) یعنی بواوچندن (ماعداسنی سوزلرینه اعتماد اولنان کیمسه‌لردن یعنی محققین مدققیندن) جائز کورمش هیچ برکیمسـه یوقدر خلقك) ایسه اکثری بوکا مبتلادر) یعنی چوق کیمسـه‌لر اجرت ایله قرأن اوقتمغـه یا اوقومغه وغیری عبـادات بدنیـه‌لری ایشلدوب وایشلتمکه مصر اولمشلردر (بوکا مغرور اولمقـدن) یعنی شیطان کندولره صورت حقدن کلوب یولدن چیقاردیغی ناسك چوقلوغنه باقوب الدانمدن زیاده (صاقنمق کرکدر وقال فضیل ابن عیاض مایقرب معناه) وعیاض اوغلو فضیل حضرتلری رحمه الله تعـالی چکن کلامك معناسـنه موافق دیدیکه (الزم طریق الهدی ولایضرك قلة السالکین وایاك وطریق الضلالة ولاتغتر بکثرة الهالکین) یعنی حق تعالانك راضی اولدیغی یولدن آیرلمه اول یولدن کیدنلر آز اولمق سکا ضرر ویرمز وحق تعـالانك راضی اولمادیغی یولدن صاقن کیتمه اول یولدن کیدنلرك چوق اولمسـنه الدانمه پیغمبریمز علیه السلام جنت اهلی بیکدن بردر جهنم اهلی طقوز یوز طقسان طقوزدر دیو بیوردی (ودخی مدرسه وزاویه‌وامامت ومؤذنلك ایتمیوب اداء خدمتده قصور ایتمك) یعنی وظیفه‌لی مدرسه‌یه یاتکیه‌یه کیروب ضبط ایدوب درسه چالشمقسزین وظیفه‌سین المق یا برجامعـه امام یاخطیب یا مؤذن یاقیم یامتولی یاناظر اولوب التزام ایدندیکی خدمتی ادا ایتمکسزین الـدیغی وظائف بودخی (کسـب خبیثـدر جائز دکلدر) اماتکیـه‌لرده اوتوروب شرعه موافق اوراد واذکاره مشغول اولماسـه وشرط واقفه

رعایت ایتمسـه یدیکی کسب خبیثـدر ودخی واقف اوراد واذکار ایله مشغول اولنه و یریله دیو شرط ایلسه بنه اوراد واذکار مقابله‌سـنده اجرت المق جائز دکلدر ایمدی شرع شریفه موافق اولمیان اوراد واذکار ایله النان و یینلانلر کسب خبیث اولدیغی اولی بالطریق (مکر واقف اوراد واذکاری شرط ایتمیـوب زاویه‌مده ساکن اولان فقراره صدقه اولسون دیو وقف صحیح ایله وقف ایتمش اوله بوصورتده فقرالر ایچون یمك جائزدر زیرا تکیم بیع وشرا) یعنی مال صاتوب المق (شرع شریفك جائز کوردیکی وجه اوزره) اولوب صحیح (اولنجه) مقابله‌سنده النان اثمان (حلال اولوب) مصارفنه صرف ایتمك عاقدین ایچون (جائز اولدیغی کبی بونلر) یعنی ذکر اولنان تدریس وامامت وخطابت وتأذین وتولیـه وقیملق وناظرلق ایچون النان وظائفـلر (ودخی شرع شریفك جائز کوردیکی وجه اوزره اولوب) یعنی اول وقف اولنان اموال واقفك حلال مالی اولوب ووقف صحیح ایله وقف دخی ایلیـوب اما متغلبه‌نك اهل جبرك حرام مال ایله جامعلر مدرسه‌لر ومکتبـلر وتکیه‌لر یابدیروب قهرا وغصبا جمع ایدوب الدیغی اموالی وقف ایتملری شرع شریفه موافق دکلدر ودخی ختم ایتمك وجز اوقمق وتوحید اولنمق وسائر صرف عبادات بدنیه ایچون وقفـلر دخی شرع شریفه مطابق دکلـدر (ودخی شرط واقفه رعایت ایدوب) یعنی وقف اولنان مال حلال اولوب ووقفی دخی صحیح اولدقدنصکره ملتزملر وقف ایدنلرك شرط ایتدکلری وجه اوزره حرکت ایدوب التزام ایدندیکی (خدمتده قصور اولمینجه) جهت وقفدن کندولره تعیین اولنان (وظائفی خدمتلری مقابله‌سنده المق) ومصارفلرینـه صرف ایتملری (جائزدر حلنده) یعنی حلال اولمسـنده (شبهه یوقدر اما وقف اولنمقده) یاخود جهت اخرادن (شرع شریفك جائز کوردیکی وجـه اوزره اولماسـه یاخود) التزام ایده‌نك (شرط واقفه رعایت ایتمسه آنك خدمتنده قصور ایتسه) یعنی خدمتنـده قصور ایدن کشینك (الدیغی وظائف حرام اولوب کسب خبیث اولور) پس ایمـدی اولاد واصحابمه وجمیع اخوان دینـه وصیتم اولدرکه اعتقـاد وعقائدلرینی وعبادات واطاعتلرینی ومعاملات واحواللرینی وحرکات وسکناتلرینی شرع قویمـه وطریق مستقیمه تطبیق ایده‌لر (اولا مؤمن به اولانی کاملا اربابندن اوکرنوب معتقد اوله‌لر (ثانیا عقائد اهل سنتی اهل سنتدن تعلم ایدوب اهل سنتدن اوله‌لر (ثالثـا اوزریمزه علی الدوام اداسی لازم اولان بش وقت نمـازه متعلق اولان مسائل فرعیه‌یی کوزجه

اوكرنوب ادا ایده‌لر (رابعاً هر نه حالده ایسه اول حالك مسائلنی بیلوب
شرعه مخالف اولان شیلردن اجتناب ایده‌لر (خامساً كتو خویلری بیلوب
قلبلرینی انلردن آریده‌لر (سادساً كوزل خویلر ایله قلبلرینی تزیین ایده‌لر
ایمدی مؤمن به التیدر كه آنی (آمنت بالله وملائكته ورسوله والیوم
الآخر وبالقدر خیره وشره من الله تعالی) حدیث شریفی جامعدر اجمالا
معنای لطیفی بن الله تعالانك وارلغینه و برلكینه وجمله شانینه لایق اولمیان
صفتلردن منزه اولدیغنه وشانینه لایق اولان صفاتلر ایله متصف اولدیغنه
ایمان ایتدم ودخی ملكلرینك وارلغینه وجمله‌سی مؤمن اولوب حق
تعالی یه عاصی اولمامرینه وانسانه مخصوص اولان نسنه‌لردن بری
اولدقلرینه ایناندم ودخی كتابلرینك وارلغینه وجمله‌سی حق اولمسنه
وحق تعالانك كلامی اولدقلرینه وقرآن اول ایناان كتابلرك بعض حكمنی
نسخ ایدوب كندینك حكمی قیامته دكین باقی اولدیغنه ایمان ایتدم
وپیغمبرلرینك وارلغینه اولی آدم علیه السلام وآخری محمد علیه السلام
اولدیغنه وپیغمبرلرك جمله‌نسدن عقلده كامل وسوزلرنده صادق اولدقلرینه
وامانته خیانتدن وجمله كناهلردن وسوء خاتمه‌دن وجهمدن وعزلدن
امین اولدقلرینه ایناندم وقیامت كوننك كلجكنه واول كونده اوله‌جق شیلرك
جمله‌سنه ایناندم وخیرلر وشرلر جمله‌سی حق تعالانك یراتمسیله اولدیغنه
ایمان ایتدم دیمكدر ودخی قبر عذابنه وحالا جنت وجهنمك وارلغینه وسائر
اهل سنتك اعتقاد ایتدیكی شیلرك جمله‌سنه اعتقاد ایتدم اعتقادده مذهبم
اهل سنت والجماعت مذهبیدر وعملده مذهبم امام اعظم ابو حنیفه مذهبیدر
دیه‌لر ودخی اسلامك علامتلری بشدر كه انی (صوم صلوة حج زكوة
كلمهٔ شهادة) عباره‌سی جمع ایدر (صوم هر سنه رمضان آینده اوروج
طوتمق (صلوة اولنجه هر كون ایله كیجه‌ده بش وقت نماز قلمق ایمدی
نمازك طشره‌سنده اولان فرضلری كندینی حدثدن آغزینی بورننی وجمله
بدننی یو یوب غسل ایتمكله و یوزینی وقوللرینی وآیقلرینی یو یوب باشنك
ربعنه مسح ایدوب ابدست المقله پاك ایتمك وعورت یرینی اورتمك
ووقتی كیرمك وقبله‌یه طوغرو طورمق ونیت ایتمك ونمازه باشلمقدر
وایچنده اولان فرضلر قادر اولانه اياق اوزره طورمق وقرأن اوقومق
وركوعه اكلمك وسجده ایتمك وقعدهٔ اخیره‌ده تحیات اوقویجق قدر اوتور
مقدر وواجبلری ایكی اولكی ركعتلرده اول بركره فاتحه اوقومق وفاتحه‌یه
سوره یا سوره مقداری آیت ضم ایتمك وقعدهٔ اولاده اوتوروب تحیات
اوقومق وقعدهٔ اخیره‌ده تحیات اوقویوب سلام ویرمك وتعدیل اركان

ایتمك ووترده قنوت اوقومقدر (ودخی جمعه نمازنده خطبه اوقنمق فرضدر
و بیرام نمازنده یدی تكبیر واجبدر ایمدی فرضلردن بری عمدا ویا سهوا
ترك اولنسه نماز فاسد اولور وواجبلردن بری سهوا ترك اولنسه سهو
سجده لازم كلور واكر عمدا ترك اولنسه نمازده حرام اشلنمش اولور
(حجه قادر اولانلر اوزرینه حج ایتمك حجك فرضی نیت احرام وعرفه
كونی عرفاتده وقفه وطواف زیارتدر (وواجبی مزدلفه‌ده وقفه وصفا
ایله مروه بیننده سعی ایتمك وعقبه‌ده طاش آتمق وطراش اولمق وآفاقیلر
ایچون طواف رجوعدر (زكاته قادر اولنلر اوزرینه مالارینك زكاتلرینی
ویرمك وكلمهٔ شهادة معناسنی بیله‌رك اشهد ان لا اله الا الله واشهد ان محمدا
عبده ورسوله دیمك اجمالا معناسی بن قلبم ایله ایناندم ودیلم ایله اقرار
ایتدم الله تعالادن غیری تكری یوقدر ودخی شهادت ایدرمكه محمد
علیه الصلاة والسلام حق تعالانك قولی ورسولیدر دیمكدر ☼ ودخی
كتو خویلر ١ مؤمنلره سوء ظن ایتمك ٢ حسد ایتمك ٣ كبر ایتمك ٤ عجب كه
كندینی بكنمك ٥ اوچ كوندن زیاده كین طوتمق ٦ دنیاء دنیه‌یی سومك
٧ بللو بر آدم اولمغی استمك ٨ دنیا صفاسیچون چوق یشامه‌یی سومك ٩
نفسنه تابع اولمق ١٠ فقیرلقدن قورقمق ١١ حق تعالینك تقدیریله كلان
ضرردن انجنمك ١٢ ایلك كندینی مدحلرینی سومك ١٣ نفسنه كوجلك
ویرن شیدن ایچون طارلمق ١٤ حقی قبول ایتمامك ١٥ ایلك مالنه كوز
دیكمك ١٦ طمعكار اولمق ١٧ بخیل اولمق ١٨ غنیلره غناسندن ایچون
تبصبص ایتمك ١٩ فقیرلری خورلمق ٢٠ اوزرینه حفظی لازم اولمیانلرك
عیبن ارمق ٢١ امانته خیانت ایتمك ٢٢ خلقی الداتمق ٢٣ قلبنده آخرت
قورقسی اولمامق ٢٤ ناسه مداهنه ایتمك ٢٥ دشمنی ضرره اوغرادقده
سونمك ٢٦ خلقی ناحق یره درده غرق ایتمك ٢٧ طیشی ایچینه او یمامق
٢٨ دنیانك الدن كیتمسنه غملنمق ٢٩ نعمته شكر ایتمامك ٣٠ بدنك صحت
وفسادینی وسائر حاللرینی سببدن بیلمك ٣١ خیری شردن فرق ایتمامك
٣٢ توبه‌یی وآخرت عملنی تأخیر ایتمك ٣٤ عجله ایتمك ٣٥ خلقلك ذمندن
قورقمق ٣٦ بدعتلره وقبیح عادتلره اویمق ٣٧ برشیئی شره علامت
طوتمق ٣٨ جاهل قالمق ٣٩ كافر اولمقدن قورقمامق ٤٠ حق تعالینك
رحمتندن امیدینی كسمك ☼ ودخی كوزل خویلر بو كتو خویلرك ضدلریدر
مثلا سوء ظنك ضدی حسن ظن ایتمكدر حسدك ضدی نصیحتدر
كبرك ضدی تواضعدر غیریلری بونلره قیاس ایله معلوم اولور (الله اعلم
بالصواب) یعنی ذكر اولنان مسائل مجتهدینك كتابلرندن آلنوب یازلدی

ولكن صوابى حق تعالى زياده بيلور (واليه المرجع والمأب) يعنى زيرا
هرشيئك حقيقتنى بيلمده انجق الله تعالينك بيلمسنه رجوع اولنور (و بو
رساله‌ده اولان مسائل) هرنه‌كه وار ايسه عندى دكلدر بلكه (برقاچ
كتابدن اخذ اولنمشدر) يعنى النمشدر (فتاواى خلاصه‌دن وقاضيخاندن
واشباه نظائردن وملتقى الابحردن و مجالس روميدن وتبيين محارمدن
وشرع شرعه دن و طريقت محمديه دن بونلردن غيرى كتابلردن اخذ
اولنمشدر محلنه مراجعت ايتمك مراد ايدن كيمسه‌يه آسان اولوب شبهه‌دن
خلاص اوله) يعنى كتابلرى بيان ايتمكدن مرادم هركيم بومسئله‌لرك
صحتنده شبهه ايدر ايسه يرينه باقسون شبهه‌دن قورتولسون (الحمدلله
الذى هدانا لهذا) يعنى حمد وشكر شول حق تعالايه اولسونكه شو
رساله‌يى جمع ايدوب تكميل ايتمكه بنى ارشاد ايلدى (وماكنا لنهتدى لولا
ان هدانا الله) يعنى اكر حق تعالى ارشاد ايتمسه بز بوكا قادر اولمازدق
(اللهم اجعلنا من الذين يعملون لرضائك و يرضون بقضائك و يأمرون
باوامرك و ينهون عن نواهيك) يعنى يارب سن بزى رضاك ايچون عمل
ايدنلردن وقضاكه راضى اولانلردن ومأموراتكله امر ايدنلردن
ومنهياتكدن نهى ايدنلردن قيل (اللهم اجعل خاتمتنا خيراً بحرمة حبيبك
المصطفى ونبيك المجتبى) يعنى يارب حبيبك مصطفى ونبى مجتبى حرمتنه سن
بزى ايمان كامل ايله ختم ايله (عليه افضل الصلوات واتم التسليمات) يعنى
حق تعالانك رحمتنك چوغى وملكلرك استغفارينك ومؤمنلرك دعاسنك چوغى
وسلامينك زياده تمامى انك اوزرينه اولسون (وعلى آله واصحابه الذين
فازوا بافضل الكرامات) يعنى دخى انك سببيله كرامات ودرجاتك زياده
چوغنه نائل اولان اصحابى وآلى اوزرينه اولسون (امين يارب العالمين
بحرمة سيد المرسلين) يعنى جمله پيغمبرلرك اولوسى و بيوكى خلق جهتندن
اعظمى اولان حبيبك حرمتنه اى رب العالمين سن بنم دعالريمى قبول ايله ❋
ياالهى سن بيلورسين بو عبد عاجزك احوالنى ❋ فضلك ايله يارلغا غل انك
سوء افعالنى ❋ بو شرحنى قيل طالبلر يانده معتبر و مقبول ❋ اولسون ارارنده
رزقلرى كبى هردم مسؤل ❋ هر بار اوقيوب بونى اولسونلر هم عامل ❋
هدايالرى دمبدم اولسون بو عبدك روحنه واصل ❋ بز جمله مؤمنلره قبرلريمزده
عذاب ايتمه ❋ روز جزاده كناهلريمزى ستر ايله و ناره آتمه ❋ نصيب ايله
جمله‌مزى جناتكى ❋ فضلك ايله كوستر بزه اندن ذاتكى ❋ سبحان ربك
رب العزة عما يصفون وسلام على المرسلين والحمدلله رب العالمين

تمت